

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
2. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program
3. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási fejezete és kapcsolódó programok
4. Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás igénybevételének feltételei
5. Célprogramok közötti átjárhatóság
6. Agrár-környezetgazdálkodási támogatás mértéke
7. Az agrár-környezetgazdálkodásra fordítható források
8. Jogosultsági feltételek
9. Az intézkedés célprogram típusai
10. A program előírásai és kötelezettségei
11. Meddig kell a vállalt kötelezettségeket betartani?
12. Helyes Gazdálkodási Gyakorlat
13. A támogatás kérelmezése
14. A vállalatok ellenőrzése
15. Az AKG célprogramok részletes leírása
16. Kérdések és válaszok a támogatási rendszerrel kapcsolatban
17. Az Agrár-környezetgazdálkodási Információs Rendszer (AIR)
18. Szakmai szervezetek
19. Kapcsolódó jogszabályok
20. Kapcsolódó irodalom
21. Mellékletek
 1. számú melléklet: 150/2004. (X. 12.) FVM rendelet
 2. számú melléklet: 11/2005. (II. 28.) FVM rendelet
 3. számú melléklet: 34/2005. (IV. 15.) FVM rendelet
 4. számú melléklet: 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet
 5. számú melléklet: 156/2004. (X. 27.) FVM rendelet
 6. számú melléklet: 16/2005. (III. 8.) FVM rendelet
 7. számú melléklet: Gazdálkodási Napló
 8. számú melléklet: Gazdálkodási Napló kitöltési útmutatója
 9. számú melléklet: Akkreditált talajlaborok listája
 10. számú melléklet: AKG támogatási kérelem kitöltési útmutató
 11. számú melléklet: Szakmai szervezetek listája

1. Bevezetés

A XXI. század eleje, az EU-tagság új kihívást jelent hazánk mezőgazdaságának, jelentős átalakulás, reformok kezdődtek el a közelmúltban. Az Európai Unió a XX. század végével egy új mezőgazdasági modell kialakítását tűzte ki célul. A vidéken élő emberek problémái és életfeltételeinek javítási igénye, az európai vidéki társadalom jellemzően a mezőgazdasághoz való kapcsolódása és a mezőgazdaságnak a vidéki környezetre, a tájra és a természetre gyakorolt jelentős hatása együttesen a korábbiakban alkalmazott agrárpolitika felülvizsgálatára készítette az EU irányító testületeit. Új irányokat, célokat és megoldásokat keresnek, új eszközöket és támogatásokat vezetnek be a célok eléréséhez. Változtatni kell, mindezen problémákra együttesen kell megoldást találni. A környezet, a gazdaság és a társadalom céljait egyszerre kell szolgálnia az új politikai irányzatnak, hosszú távon is „fenntarthatónak” kell lennie. A vidéki, az agráriumhoz ezer szállal kötődő társadalomnak új célokat, feladatokat kell adni, a vidék gazdasági, társadalmi és környezeti megőrzését együtt kell kezelni.

Ennek különös jelentősége van Magyarországon, amelynek természeti, agro-ökológiai adottságai kiválóak, mezőgazdasági hagyományai gazdagok, ugyanakkor termelési, földhasználati struktúrája megújításra szorul, vidéki térségei pedig jelentős problémákkal küzdenek. Magyarország a csatlakozó országok közül elsőként kötelezte el magát az EU agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszerének teljes körű átvétele és alkalmazása mellett. A 2002-ben már megkezdett programok kiterjesztésével és új támogatási célprogramok bevezetésével Magyarországon a mezőgazdasági termelés jelentős része környezetbarát módszerekkel folyhat, hozzájárulva a vidéki környezet és társadalom megőrzéséhez, fejlődéséhez.

A fenntartható mezőgazdasági fejlesztés egyik döntő alapelve a természeti erőforrások hosszú távú védelmének biztosítása. Ez nemcsak a nemzetközi egyezményekből (Agenda 21), az Európa Tanács, OECD és WTO tagságunkból, valamint a vonatkozó EU szabályozások harmonizációs feladataiból és a környezet, a természet védelméről szóló törvényekből származó kötelezettségek, hanem piaci versenyképességünk növelésének egyik fontos tényezője. A magyar agrárgazdaság fejlesztésénél komparatív előnyként és piaci tényezőként kell figyelembe venni, hogy a termelés, a feldolgozás, a raktározás és az értékesítés során a termelők környezetkímélő eljárásokat alkalmazzanak, és így az egész agrárgazdaságban érvényesüljenek az agrár-környezetvédelem szigorodó nemzetközi előírásai. Ellenkező esetben romlani fog a magyar mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek piaci pozíciója.

Ezek a célok az alábbi három fő területre összpontosulnak:

- a természeti erőforrások védelmére (talaj, felszíni és felszín alatti vízkészletek, genetikai erőforrások, erdő és táj), továbbá
- a fogyasztásra, illetve felhasználásra kerülő termékek minőségbiztosítására, szennyező anyagoktól való mentességére, az élelmiszerbiztonság fokozására,
- mindemellett a mezőgazdaságból élők részére elfogadható jövedelem, alternatív jövedelemszerzési és munkalehetőségek biztosítására.

A természeti erőforrások védelme és az élelmiszerbiztonság egymást feltételezve és erősítve jelenik meg. Az EU- és WTO konform módon támogatható környezetkímélő gazdálkodás új lehetőséget ad nemcsak a természeti értékek, a biológiai sokféleség fenntartására, hanem a termelési struktúra átalakulására (erdősítés, gyepesítés, tájgazdálkodás), a rekreációs fejlesztésekre (falusai, agro- és ökoturizmus) is. A kedvező agroökológiai adottságú és környezeti szempontból kisebb sérülékenységgű területeken a gazdaságos árutermelés az elsődleges cél. Nagyon fontos viszont, hogy ezeken a helyeken is erőforrás-takarékos, szakszerű és ellenőrzött termelési technológiákat alkalmazzanak és

valósítsák meg itt is a környezetkímélő agrárgazdaság alapvető céljait. Az agrár-környezetgazdálkodási terület múltja, jelene és jövője, azaz eddigi eredményei és további célkitűzései az alábbiak szerint tagolhatóak:

2. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) az Európai Unió „A környezet védelmét és a táj megőrzését szolgáló mezőgazdasági termelési módok támogatásáról” szóló 2078/92 számú Tanácsi rendeletével, illetve 1999-től az e rendeletet integráló 1257/1999. számú vidékfejlesztési EU tanácsi rendeletével összhangban lett kialakítva a különböző környezetkímélő mezőgazdasági termelési módok elterjesztése érdekében, a Kormány a 2253/1999. (X. 7.) évi határozattal fogadta el és rendelte el a fokozatos bevezetését. Az Európai Unióban 1992 óta egyedül az agrár-környezetvédelmi támogatásokat kötelező működtetni (jogsabályi hivatkozás jelenleg az EU 1257/1999 tanácsi rendelet 43. cikkely, 2. bekezdés), hogy minden EU-ban gazdálkodó részére biztosítsák a környezetbarát termelés lehetőségét.

Ehhez szükséges a különböző környezetkímélő gazdálkodási módszereket az EU által meghatározott formában programba foglalva működtetni. Magyarország agro-ökológiai adottságai kiválóak a környezetorientált, minőségközpontú agrárfejlesztéshez, így azon túl, hogy jelentős támogatásokat lehetséges megszerezni már az EU csatlakozás pillanatától, agrárpiaci érdekeink is alátámasztják a mezőgazdaság környezetbarát fejlesztését. A program bevezetésére 2002-ben került sor.

A program agrár-környezetvédelmi intézkedéseit célprogramok tartalmazzák. Az egyes programok tartalmukat és kiterjesztésüket tekintve zonálisak (speciális helyi adottságokra épülők) és horizontálisak (az ország terjes területén az általános adottságokra alapozottak) lehetnek. Az országos célprogramok célja: segíteni a környezetbarát termelési eljárások elterjedését az egész magyar mezőgazdaságban, hosszú távon is fenntartható és versenyképes gazdálkodás kialakulása érdekében. Az országos célprogramok az alábbiak:

- Agrár-környezetgazdálkodási alaprogram,
- Integrált növénytermesztési célprogram,
- Ökológiai gazdálkodási célprogram,
- Gyepgazdálkodási célprogram,
- Vizes élőhely célprogram.

A zonális programok célterületei közé olyan térségek és kistérségek tartoznak, amelyek természetvédelmi szempontok miatt valamilyen speciális hasznosítást igényelnek. A térségenként kidolgozott földhasznosítási formák, gazdálkodási módszerek elterjedését támogatják a zonális célprogramok. Ezek a térségi célprogramok – jelenleg élőhely védelmi céllal - hálózatot alkotnak, amely az Érzékeny Természeti Területek rendszerére épül.

2002-ben, a program első évében is már jelentős túljelentkezés volt az egyes célprogramokban való részvételre. Összeségében 2691 támogatott gazdálkodó került be a rendszerbe, több mint 150 ezer hektár területtel és a rendelkezésre álló forrás keret teljes mértékben felosztásra került. 2003-ban a program 2. évében a meghirdetett támogatási célprogramok köre és a rendelkezésre álló források

kerete is jelentős mértékben bővült. A bejelentkezett 7503 pályázó közül végül 5056 gazdálkodó került be a támogatottak körébe, a programba bevont területet mintegy 235 ezer hektárra bővítve és a rendelkezésre álló támogatási forráskeretet újra teljes mértékben felhasználva.

3. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási fejezete

Az időszakot meghatározza a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv első tervidőszakára elkészült támogatási lehetőségek bevezetése. Ebben jelentős szerepe van a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) átalakításának és intézkedései súlypontát helyezésének. Nagyon fontos a környezeti szempontú tervezés beillesztése a mindennapi gazdálkodás gyakorlatába. Az alábbi feladatok rendszerbe foglalt megvalósítása fogalmazódott meg célként a 2004-2006. időszakra

- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszerének működtetése, a bővülő források felhasználása
- Agrár-környezetgazdálkodási szaktanácsadási (tápanyag-gazdálkodás, növényvédelem, előrejelzés, stb.) és tervezési rendszerek (hálózat) kialakítása
- Agrár-környezetgazdálkodási (földhasználati) stratégia megalkotása és elfogadtatása
- Képzési programok
- Bemutató gazdasági rendszer továbbfejlesztése
- Környezetkímélő technológiák, módszerek fejlesztése, kísérleti programok, innováció
- Agrár-környezetgazdálkodási Információs és Monitoring rendszer beindítása

Az NVT agrár-környezetgazdálkodási támogatásainak rendszerét az alábbiak szerint lehet bemutatni: Az agrár-környezetgazdálkodási támogatások legalább 5 éves, általában legfeljebb 10 éves (a művelésből való hosszú távú, környezetvédelmi célú területpihentetés esetében 20 éves) periódusra vállalt, szerződéses alapon működő, ösztönző támogatások különböző környezetkímélő módszerek alkalmazásáért (1., 2., és 3. számú melléklet). Az Érzékeny Természeti Területek célprogramjaitól eltekintve az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések horizontálisan az egész ország területére kiterjednek. A támogatás összetevői: kieső jövedelem és többletköltségek kompenzálása, valamint legfeljebb 20% ösztönző támogatás. Az intézkedés számos, különböző szintű vállalásokat feltételező célprogramon keresztül kerül megvalósításra, az alábbi csoportokban:

- szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- gyepgazdálkodási agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- ültetvényekre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- extenzív állattartáshoz kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport.

Az egyes célprogramokhoz kapcsolódó vállalások szempontjából a célprogramok az alábbiak szerint csoportosíthatók:

1. agrár-környezetgazdálkodási alapprogramok (alapszintű szántóföldi célprogram, tanyás gazdálkodás célprogram, méhlegelő célú növénytermesztési célprogram, alapszintű gyepgazdálkodási célprogram és őshonos és magas genetikai értéket képviselő állatok

- tartásának támogatása célprogram) és egyéb élőhely programok (vizes élőhelyekhez kapcsolódó célprogramok);
2. integrált növénytermesztési célprogramok (integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram (szántóföldi- és zöldségnövények termesztése), integrált ültetvény célprogram);
 3. ökológiai gazdálkodási célprogramok (ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogram (szántóföldi- és zöldségnövények), ökológiai gyepgazdálkodási célprogram, ökológiai ültetvény célprogram, ökológiai állattartás célprogramok);
 4. Érzékeny Természeti Területek célprogramjai (ÉTT), amelyek a speciális, alacsony ráfordítású, a biológiai sokféleség megőrzését és javítását elősegítő gazdálkodási módszereket támogatják (elsősorban szántóföldi és gyepgazdálkodási művelési módok);
 5. kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási intézkedések, amelyek elsősorban az alapprogramokhoz kapcsolódóan, továbbá az integrált és az ökológiai célprogramok kiegészítésére vehetők igénybe.

4. Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás igénybevételének feltételei

Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetés terület, azaz hektár alapú vissza nem térítendő támogatás, amelyet valamely agrár-környezetgazdálkodási célprogram(ok) végrehajtásának ellentételezéséül biztosítunk, a gazdálkodó által vállalt, valamely célprogramba bevitt terület mértéke alapján, legalább 5, legfeljebb 20 éves időtartamra. A kifizetés mértéke a vállalat jellegétől, tartalmától függ. A kifizetés a vállalt célprogram végrehajtása kapcsán felmerülő bevételkiesés és a többletköltségek kompenzálása alapján került meghatározásra.

Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetés nem zárja ki, hogy egyidejűleg, ugyanazon területre az alábbi területalapú támogatások is igényelhetők legyenek, amennyiben a kérelmező a jogosultsági feltételeknek megfelel:

- a) az EMOGA Garancia Részlegéből finanszírozott adott évi egységes területalapú támogatás;
- b) az EMOGA Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz kapcsolódó adott évi kiegészítő nemzeti támogatás;
- c) az EMOGA Garancia Részlegének társfinanszírozásában megvalósuló kedvezőtlen adottságú területek kompenzációs támogatása.

Egy parcellán csak egy célprogram alkalmazható a kiegészítő agrár-környezetvédelmi célprogramok kivételével, amelyek a többi célprogramhoz kapcsolódva kiegészítésként igényelhetők. Egy célprogramhoz csak egy kiegészítő célprogram választható. Az alábbi táblázatban felsorolt kombinációkon kívül egyéb kombinációk nem lehetségesek.

Egy állategyedre csak egy állatalapú célprogram alapján igényelhető támogatás.

Egy gazdaságon belül több agrár-környezetgazdálkodási célprogram megvalósítása is támogatható, azonban egy mezőgazdasági parcellára csak egy agrár-környezetgazdálkodási célprogram alapján igényelhető támogatás. Egyes agrár-környezetgazdálkodási célprogramokhoz kiegészítő, szintén területalapú agrár-környezetgazdálkodási támogatás is igényelhető (pl. erózióvédelmi célprogramok, füves mezsgye célprogram, gyepterületeken történő cserjeirtás célprogram).

A lehetséges célprogram kombinációk

Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogramok	Célprogramok	(a lehetséges legmagasabb) kumulált kifizetési szint €/ha
Erozio elleni védekezés	szántóföldi alapprogram	270,59
	integrált növénytermesztés (szántó)	321,57
	ökológiai gazdálkodás (szántó)	423,53
	integrált ültetvény termesztés	619,61
	ökológiai ültetvény termesztés	694,12
Füves mezsgye (2004/2005. gazdálkodási évben csak ez az egy kiegészítő célprogram indult)	az összes szántóföldi célprogram	a füves mezsgye és a szántóföldi célprogramok jogosult területe elkülönül, így támogatáshalmazódás nem fordulhat elő
Cserje irtás	az összes gyepgazdálkodási célprogram	294,12

5. Célprogramok közötti átjárhatóság

A célprogramok kiválasztásánál a legfontosabb szempont, hogy a felvállalt agrár-környezetgazdálkodási célprogram illeszkedjen a gazdaság lehetőségeihez, adottságaihoz, valamint a gazdálkodó felkészültségéhez és szakmai ismereteihez. Célszerű a fokozatosság elvének betartása. Először egyszerűbb, könnyebben végrehajtható intézkedést célszerű választani, a későbbiekben lehetséges az összetettebb, nehezebb vállalásra való áttérés. Az alábbi felsorolásban az a) pontban foglaltak a legkönnyebben teljesíthető, a d) pontban foglaltak a legnehezebben teljesíthető célprogramok. Az előírások fentről lefelé szigorodnak, így az átjárhatóság is csak ebben az irányban lehetséges.

- a) agrár-környezetgazdálkodási alapprogramok;
- b) integrált növénytermesztési célprogramok;
- c) ökológiai gazdálkodási célprogramok;
- d) Érzékeny Természeti Területek célprogramjai (ÉTT).

Az egyes célprogram csoportokon belüli gazdálkodási előírások szigorúsága alapján felállított rangsorát a 150/2004. (X.12.) FVM rendelet 1. számú melléklete részletesen tartalmazza.

6. Agrár-környezetgazdálkodási támogatás mértéke

A nemzeti Vidékfejlesztési Tervben foglaltak alapján az alábbi agrár-környezetgazdálkodási támogatási célprogramok kerülnek bevezetésre:

	Célprogramok	Leírás	Támogatás	
			euró/ha	Ft/ha*
Szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport	Alapszintű szántóföldi célprogram	Szántóföldi művelés Zöldségtermesztés	98,04 172,55	24.528 43.169
	Tanyás gazdálkodás célprogram	Szántóföldi művelés Zöldségtermesztés	145,10 215,69	36.302 53.962
	Méhlegelő célú növénytermesztési célprogram		74,51	18.641
	Integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram	Szántóföldi művelés Zöldségtermesztés	133,33 223,53	33.357 55.923
	Ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogram	Szántóföldi művelés – átállási Szántóföldi művelés - átállt Zöldségtermesztés – átállási Zöldségtermesztés - átállt	176,47 125,49 325,49 200,00	44.150 31.395 81.432 50.037
	Hosszú távú területpihentetési célprogram	1 év 2 évtől	376,47 133,33	94.186 33.357
	Ritka szántóföldi növény és zöldség-fajták termesztési célprogram	Szántóföldi művelés Zöldségtermesztés	129,41 231,37	32.376 57.885
	Érzékeny Természeti Területeken alkalmazható szántóföldi növénytermesztési célprogramok	1. Szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 2. Szántóföldi növénytermesztés madár élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 3. Lucernatermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 4. Szántóföldi növénytermesztés élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	250,98 203,92 266,67 192,16	62.791 51.017 66.716 48.075
Gyepgazdálkodási agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport	Alapszintű gyepgazdálkodási célprogramok	Füves élőhelyek kezelése célprogram Szántó fajgazdag gyeppe alakítása (gyeptelepítés) célprogram	58,82 290,20	14.716 72.603
	Ökológiai gyepgazdálkodási célprogram		58,82	14.716
	Érzékeny Természeti Területeken alkalmazható gyepgazdálkodási célprogramok	1. Gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 2. Gyepgazdálkodás haris élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 3. Gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram 4. Gyeptelepítés célprogram	125,49 109,80 98,04 294,12	31.395 27.470 24.528 73.584
Özö agrár-környezetgazdálkodási	Integrált ültetvény célprogram		388,24	97.131
	Ökológiai ültetvény célprogram	Átállási időszakban Átállt	396,08 278,43	99.092 69.658

A NEMZETI VIDÉKFEJLESZTÉSI TERV
AGRÁR-KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI
TÁMOGATÁSI RENDSZERE

	Ritka szőlő és gyümölcs-fajták termesztése célprogram	Gyümölcs-, szőlőültetvények	231,37	57.885
	<u>Célprogramok</u>	Leírás	Kifizetés	
			euró/ha	Ft/ha*
Vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport	Extenzív halastavak fenntartása célprogram		203,92	51.017
	Vizes élőhelyek létrehozása célprogram	Szántóföld átalakítása vizes élőhellyé célprogram (1 év)	317,65	79.471
		Szántóföld átalakítása vizes élőhellyé célprogram (2 évtől)	133,33	33.357
		Ívóhelyek kialakítása célprogram	117,65	29.434
	Zsombékosok, mocsarak, lápok gondozása célprogram		101,96	25.509
Nádgazdálkodási célprogram		86,27	21.583	
Extenzív állattartáshoz kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport	Őshonos és magas genetikai értéket képviselő állatok tartásának támogatása célprogramok	Magyar szürke szarvasmarha célprogram	113,67	28.438
		Magas genetikai értéket képviselő lovak célprogram	119,80	29.972
		Mangalica célprogram	78,43	19.622
		Őshonos juh célprogram	20,59	5.151
		Őshonos tojtyúk	0,69	173
		Pecsenyetyúk	0,33	83
		Liba	1,10	275
	Pulyka	1,53	383	
	Ökológiai állattartás célprogramok	Szarvasmarha célprogram	74,62	18.669
		Sertés célprogram	58,82	14.716
Kecske célprogram		18,82	4.708	
Tojtyúk		0,49	123	
Pecsenyetyúk/gyöngytyúk		0,25	63	
Liba/kacsa		0,78	195	
Pulyka	1,04	260		
Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport	Erózió védelmi célprogramok	1. Vízérozó elleni védelem célprogram	231,37	57.885
		a) Ültetvények vízérozó elleni védelme célprogram (1 év)	39,22	9.812
		Ültetvények vízérozó elleni védelme célprogram (2 évtől)	98,04	24.528
		b) Szántóföldek vízérozó elleni védelme célprogram – tavaszi vetés	39,22	9.812
		Szántóföldek vízérozó elleni védelme célprogram – őszi vetés	98,04	24.528
	2. Szélerózió elleni védelem célprogram			
Füves mezsgye létesítése célprogram	1 év 2 évtől	462,75 39,22	115.772 9.812	

	Gyepterületeken történő cserjeirtás célprogram	1 év 2 évtől	168,63 62,75	42.188 15.699
--	--	-----------------	-----------------	------------------

* a támogatás összege forintban 250,183 Ft/euro átváltási áron került megállapításra

7. Az agrár-környezetgazdálkodásra fordítható források

Az EU tagsággal az eddigiekhez képest (Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program) ugrásszerűen megnőtt az agrár-környezetgazdálkodási támogatások (kifizetések) forrásainak mértéke. A források várható mértékét az alábbi táblázat mutatja.

	Milliárd forint		
	2004	2005	2006
Agrár-környezetgazdálkodási támogatások forrásai*	20,8	25	30,9

* 2004-06. 80% EU és 20% nemzeti forrásból

8. Jogosultsági feltételek

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás valamely terület alapú célprogramjára vonatkozó támogatást az a földhasználó veheti igénybe, aki:

- mezőgazdasági tevékenységből származó bevétellel rendelkezik,
- megfelel az egyes célprogramok jogosultsági feltételeinek,
- a teljes támogatási időszak alatt gazdaságának teljes területén betartja a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat előírásait.

Amennyiben a támogatást nem a tulajdonos veszi igénybe, a fentiekén túl a támogatás igénybevételének feltétele, hogy a földhasználó a támogatási kérelem benyújtásakor írásban nyilatkozik arról, hogy a támogatható területre érvényes haszonbérleti szerződéssel rendelkezik. Amennyiben a haszonbérleti szerződés nem a támogatás teljes időtartamára szól, abban az esetben rendelkeznie kell egy olyan nyilatkozattal, amelyben a föld tulajdonosa írásban hozzájárult ahhoz, hogy a földhasználó a támogatható területre a támogatási időszak teljes időtartama alatt az előírások teljesítésére kötelezettséget vállaljon.

A agrár-környezetgazdálkodási támogatás valamely állatlétszám alapú célprogramjára vonatkozó támogatást az az állattartó veheti igénybe, aki/amely a kérelem benyújtásának időpontjában a kérelem alapját képező állatok vonatkozásában:

- mezőgazdasági tevékenységből származó bevétellel rendelkezik,
- szarvasmarha, juh, kecske esetében teljesíti a 99/2002. (XI.5.) FVM rendelet (ENAR rendelet) szerinti előírásokat,
- egyéb állatfajok esetében teljesíti az egyes célprogramokban külön meghatározott feltételeknek,

a teljes támogatási időszak alatt gazdaságának teljes területén betartja a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat előírásait.

9. Az intézkedés célprogram típusai

A célprogramok kiválasztásánál a legfontosabb szempont, hogy a felvállalt agrár-környezetgazdálkodási célprogram illeszkedjen a gazdaság lehetőségeihez, adottságaihoz, valamint a gazdálkodó felkészültségéhez és szakmai ismereteihez. Célszerű a fokozatosság elvének betartása. Először egyszerűbb, könnyebben végrehajtható intézkedést célszerű választani, a későbbiekben lehetséges az összetettebb, nehezebb vállalásra való áttérés. Az alábbi felsorolásban az a) pontban foglaltak a legkönnyebben teljesíthető, a d) pontban foglaltak a legnehezebben teljesíthető célprogramok. Az előírások fentről lefelé szigorodnak, így az átjárhatóság is csak ebben az irányban lehetséges.

- a) agrár-környezetgazdálkodási alaprogramok (alapszintű szántóföldi célprogram, tanyás gazdálkodás célprogram, méhlegelő célú növénytermesztési célprogram, alapszintű gyepgazdálkodási célprogram és őshonos és magas genetikai értéket képviselő állatok tartásának támogatása célprogram) és egyéb élőhely programok (vizes élőhelyekhez kapcsolódó célprogramok);
- b) integrált növénytermesztési célprogramok (integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram (szántóföldi- és zöldségnövények termesztése), integrált ültetvény célprogram);
- c) ökológiai gazdálkodási célprogramok (ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogram (szántóföldi- és zöldségnövények), ökológiai gyepgazdálkodási célprogram, ökológiai ültetvény célprogram, ökológiai állattartás célprogramok);
- d) Érzékeny Természeti Területek célprogramjai (ÉTT), amelyek a speciális, alacsony ráfordítású, a biológiai sokféleség megőrzését és javítását elősegítő gazdálkodási módszereket támogatják (elsősorban szántóföldi és gyepgazdálkodási művelési módok);

Egy gazdaságon belül több agrár-környezetgazdálkodási célprogram megvalósítása is támogatható, azonban egy mezőgazdasági parcellára csak egy agrár-környezetgazdálkodási célprogram alapján igényelhető támogatás. Egyes agrár-környezetgazdálkodási célprogramokhoz kiegészítő, szintén területalapú agrár-környezetgazdálkodási támogatás is igényelhető (pl. erózióvédelmi célprogramok, füves mezsgye célprogram, gyepterületeken történő cserjeirtás célprogram).

10. A program előírásai és kötelezettségei

A gazdálkodónak először is teljesítenie kell a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” előírásait. Ezen felül be kell tartania az egyes célprogramoknál részletezett előírásokat, amelyek elsősorban az alábbi környezetbarát módszereket, „agrotechnikát, technológiát” veszik figyelembe, így például:

- a területi adottságokhoz igazított vetésforgó alkalmazása,
- egyes növényvédő szerek alkalmazásának korlátozása,
- talajvizsgálatra alapozott, környezetkímélő tápanyag-gazdálkodás alkalmazása,
- táblaszélek gyepesítése (füves mezsgyék),
- előrejelzésre és megelőzésre alapozott növényvédelem,
- erózió elleni védekezés különböző módszerei,
- természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő szántóföldi és gyepgazdálkodás.

11. Meddig kell a vállalt kötelezettségeket betartani?

A legtöbb agrár-környezetgazdálkodási támogatásra 5 éves kötelezettséget kell vállalni, kivétel ez alól a hosszú távú területpihentetési célprogram (sérülékeny vízbázisok védőterületei esetében) amely 20 éves kötelezettségvállalást jelent.

12. Helyes Gazdálkodási Gyakorlat

Az Európai Tanács 1257/1999/EK rendelete, az EU Bizottság 2002. április 29-i 817/2004/EK rendelete előírja, hogy az egyes vidékfejlesztési támogatásokat (Agrár-környezetgazdálkodási támogatás, ill. Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása) igénybe vevő gazdálkodóknak gazdaságuk teljes területén követniük kell a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat (HGGY) előírásait. A Helyes Gazdálkodási Gyakorlat alkalmazása olyan feltételrendszer, amelynek teljesítéséért a gazdálkodók nem kapnak külön térítést (4. számú melléklet). A HGGY előírásrendszere gyakorlatilag két részből áll,

- a) egyrészt a mezőgazdasági tevékenységek környezetvédelmi szempontból érintő hazai és Európai Unió jogszabályokból,
- b) valamint az úgynevezett „ellenőrizhető előírások” köréből, melyet sokan magával a HGGY előírásaival azonosítanak.

12.1. Jogszabályi előírások

Az alábbi nemzeti és közösségi jogszabályok figyelembevétele kötelező a HGGY alkalmazása során:

Nemzeti jogszabályok

- A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény
- A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény
- A növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. törvény
- A növényvédelmi tevékenységről szóló 5/2001. (I. 16.) FVM rendelet
- A termélnövelő anyagok engedélyezéséről, tárolásáról, forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 8/2001. (I. 26.) FVM rendelet
- A növényvédő szerrel szennyezett csomagoló eszköz-hulladékok kezeléséről szóló 103/2003. (IX. 11.) FVM rendelet
- A növényfajta állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény
- A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet
- A felszín alatti víz és a földtani közeg védelméhez szükséges határértékekről szóló 10/2000 (VI. 3) KöM-EüM-FVM-KHVM együttes rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A felszín alatti vizek védelméről 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet

- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet
- A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet
- Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény
- A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III. 31.) FVM rendelet
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény

Közösségi jogszabályok

- A Tanács 1976. május 4-i 76/464/EGK irányelve a Közösség vízi környezetébe bocsátott egyes veszélyes anyagok által okozott szennyezésről
- A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről
- A Tanács 1991. december 12-i 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről
- A Tanács 1986. június 12-i 86/278/EGK irányelve a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása során a környezet, és különösen a talaj védelméről
- A Tanács 1991. július 15-i 91/414/EGK irányelve a növényvédő szerek forgalomba hozataláról
- A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről
- A Tanács 98/58/EK irányelve (1998. július 20.) a tenyésztés céljából tartott állatok védelméről
- A Tanács 1991. november 19-i irányelve a sertések védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról (91/630/EGK)
- A Tanács 1991. november 19-i irányelve a borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról (91/629/EGK)
- A Tanács 1996. szeptember 24-i 96/61/EK irányelve a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről
- A Tanács 1997. január 20-i 97/2/EK irányelve a borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról szóló 91/629/EGK irányelv módosításáról
- A Bizottság 1997. február 24-i határozata a borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról szóló 91/629/EGK irányelv mellékletének módosításáról (EGT vonatkozású szöveg) (97/182/EK)
- A Tanács 97/11/EK irányelve (1997. március 3.) az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv módosításáról
- A Bizottság 1999. május 31-i határozata a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (IPPC) szóló 96/61/EK tanácsi irányelvvel kapcsolatos kérdőívről (a 91/692/EGK tanácsi irányelv végrehajtása)
- A Tanács 1999. július 19-i 1999/74/EK irányelve a tojótyúkوك védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról

A jogszabályokban foglalt előírások betartásának az ellenőrzése nem a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal feladata, ezeknek a szabályoknak a betartását valamely nemzeti hatóság végzi (pl. Növény és Talajvédelmi Szolgálat, Nemzeti Park Igazgatóságok stb.) és amennyiben a hatósági munka során szabálytalanságot észlelnek, erről tájékoztatják az MVH-t, aki szankcionálhatja az érintett gazdálkodót, amennyiben olyan támogatást vett igénybe, melynek feltétele volt a szóban forgó jogszabályi előírások betartása.

12.2. HGGY ellenőrizhető előírásai

A jogszabályi előírásokon felül meghatározásra kerültek a gazdálkodás azon szempontjai amelyek teljesítése elvárt a KAT illetve az agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevétele esetén. egy átlagos gazdálkodótól a mezőgazdasági tevékenység folytatása során (5. és 6. számú melléklet). Ezek a szempontok - melyek részben átfednek a felsorolt jogszabályok némelyikének egyes előírásaival - az alábbi témák szerint foglalhatók össze:

téma	Előírás
1. Szántóföldi növénytermesztés	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monokultúrás termesztés alkalmazása nem lehetséges, kivéve az élő takarmánynövényeknél, a méhlegelőnél és a zöldtrágyázás céljából vetett növények esetében. 2. A vetésforgó kialakításában a következő irányelveket kell figyelembe venni: <ol style="list-style-type: none"> a) cukorrépa, cékla, takarmányrépa, burgonya, lóbab, szója és csillagfürt négyévente csak egyszer kerülhet ugyanarra a táblára; b) napraforgó ötévente egyszer kerülhet ugyanarra a táblára; c) legalább ötévente egyszer pillangós vagy zöldtakarmány növényt kell termesztetni a vetésváltásban, beleértve a másodvetést is; d) szárazborsó hétévente csak egyszer termesztendő; e) kukoricát csak alacsony nitrogénigényű növény követhet; f) két nem élő pillangós növény termesztése között minimum két év szünetet kell tartani; g) lucerna után nem következhet egyéb pillangós növény, illetve lucerna után az utóveteménynek jelentős nitrogénigényűnek kell lenni; h) szója, napraforgó és olajrepcé nem követhetik egymást; i) a vetésforgóban a kalászosok és a kukorica együttes részaránya nem haladhatja meg a hetvenöt százalékot. 3. A mechanikus gyomirtást a gyomok virágzása előtt el kell végezni. 4. Évente eltérő mélységű talajművelés alkalmazása. 5. A szalmabálákat egy hónapon belül le kell hordani a területről a betakarítást követően.
2. Gyepgazdálkodás	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szarvasmarha, juh, kecske, dóm- és gímszarvas, szamár, ló és bivaly (egyéb állat nem legeltethető) esetében az állatsűrűség mértéke nem haladhatja meg: <ul style="list-style-type: none"> - az 1,8 állategység/hektár értéket a nem nitrátérzékeny területeken; - az 1,4 állategység/hektár értéket a nitrátérzékeny területeken. 2. A bálázást és a széna lehordását legfeljebb egy hónapon belül el kell végezni. 3. Gyepék égetése tilos. 4. A legeltetési időszak végén tisztító kaszálást kell végezni minden évben. 5. A téli legeltetés tilos.

6. Minden gépi munkát a gyepterület károsítása nélkül kell végezni.

3. Tápanyag-gazdálkodás

1. Ötévente szűkített talajvizsgálat (pH, humusztartalom, K_A , vízoldható összes só, $CaCO_3$, NO_2+NO_3 , P_2O_5 , K_2O).
2. Tisztított szennyvíz, szennyvíziszap, hígtrágya kijuttatás és talajjavítás a talajvédelmi hatóság engedélye alapján végezhető, betartva a vonatkozó jogszabályban foglalt előírásokat.
3. A gazdálkodó a nitrogéntrágyázás során nem lépheti túl a kedvezőtlen és nem kedvezőtlen adottságú, továbbá a nitrátérzékeny és nem nitrátérzékeny területekre megadott határértékeket (lásd a kiegészítő táblázatot).
4. A nitrátérzékeny területeken az akcióprogram előírásait kötelező betartani [a 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet 8. § (1)-(3) bekezdései, illetve 9. § (1)-(2) és (4) bekezdésében foglaltak mellett].
5. A nem nitrátérzékeny területeken az alábbi előírásokat kell betartani:
 - a) Meredekebb lejtésű területeken trágyát kijuttatni csak azonnali bedolgozás mellett lehet.
 - b) Trágya nem juttatható ki felszíni víztől, forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól tíz méteres sávban, valamint hullámtereken, parti sávokban és vízjárta területeken.
 - c) Gyors hatású, könnyen oldódó nitrogéntrágya, trágyalé, hígtrágya betakarítás után csak akkor juttatható ki a szántóterületre még az adott évben, ha a trágyázás és a megfelelő talajfedettséget biztosító növény vetése közötti idő nem több mint tizennégy nap.
 - d) Tilos a trágya kijuttatása december 1. és február 15. között. Nem juttatható ki trágya fagyott (a talaj öt centiméter vagy annál nagyobb mélységig tartósan fagyott), vízzel telített, összefüggő hótakaróval borított talajra.
 - e) A gazdálkodó istállótrágyát csak szigetelt alapú, a csurgalékvíz összegyűjtésére szolgáló gyűjtőcsatornával és aknával ellátott, legalább nyolchavi trágyamennyiség tárolására alkalmas trágyatelepen, hígtrágyát legalább négyhavi trágyamennyiség tárolására alkalmas szigetelt tartályban, medencében tárolhat. A nem nitrátérzékeny területen az állattartó gazdálkodónak a híg- és istállótrágya tárolókra vonatkozó előírásokat az alábbi határidőktől kezdődően kell teljesíteni az akcióprogram előírásainak megfelelően:
 - hígtrágya tároló 50 állategység/gazdaság felett 2006. január 1-jétől;
 - hígtrágya tároló 50 állategység/gazdaság alatt 2010. január 1-jétől;
 - istállótrágya tároló 50 állategység/gazdaság felett 2010. január 1-jétől;
 - istállótrágya tároló 50 állategység/gazdaság alatt 2014. január 1-jétől.

4. Növényvédelem

1. A mezőgazdasági tevékenység során kizárólag hatóságilag engedélyezett növényvédő szert és termésmenvelő anyagot lehet felhasználni a technológiai és a felhasználásra való jogosultsági előírások maradéktalan betartása mellett.
Növényvédő szert emberi és állati tartózkodásra, valamint élelmiszer és takarmány tárolására szolgáló helyiségtől elkülönített és biztonságosan zárható raktárban vagy szekrényben, tűz- és robbanásveszélyt kizáró, egészséget és környezetet nem veszélyeztető módon szabad tárolni [a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet előírásai szerint].
2. Tilos növényvédő szert tárolni egy kilométeres távolságon belül
 - a) a Balaton, a Velencei-tó, a Tisza-tó és a fürdőzésre kijelölt vizek partvonalának teljes hosszában,
 - b) a vízművek, víznyerőhelyek védőterületén belül.
3. Gondoskodni kell a növényvédelmi tevékenység során kiürült csomagoló burkolatok, göngyölegek szakszerű összegyűjtéséről, kezeléséről, ártalmatlanításáról (vonatkozó jogszabálynak megfelelően).
4. A növényvédelmi tevékenység során csak megfelelő műszaki állapotú növényvédelmi gépek és növényvédő szer kijuttatására szolgáló berendezések használhatók.

5. Természet- és tájvédelem (a védett területeken és az Érzékeny Természeti Területek célprogramoknál)

1. A gazdálkodónak kerülni kell a természetes vagy természet közeli élőhelyek károsítását a mezőgazdasági tevékenység (kiszántás, trágyázás vagy vegyszerezés, tájlemek elmozdítása stb.) során is.
2. A gazdálkodónak kerülni kell a gazdaság területén elhelyezkedő történelmi és építészeti szempontból értékes műemlékek és területek károsítását, rongálását a mezőgazdasági tevékenység során.
3. A gazdálkodó nem változtathatja meg a kialakított parcellaméretet.
4. Melioratív meszezés, drénezés és öntözés nem engedélyezett.
5. Csak természetvédelmi szempontból kedvező kaszálási módszerek és technológiák alkalmazhatók (kaszálás a tábla közepétől kifelé haladva, a táblaszegélyeket utoljára kell lekaszálni).
6. Ideiglenes vagy állandó épületek létesítését csak az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságának jóváhagyásával lehetséges.
7. Az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság szakembereinek bevonásával egyedileg kell meghatározni a kaszálás időpontját az ex lege védett lápokon.

8. A meglévő fasorokat, erdősávokat, idős fákat meg kell őrizni.
9. A termesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depónia (trágyaszarvas, bálakazal, szalmakazal stb.) csak a művelt területen hozható létre.
10. Fokozottan védett madárfajok fészkének megtalálása esetén a gazdálkodónak haladéktalanul értesíteni kell az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság szakembereit.
11. Az állatok éjjeli szálláshelyének kialakításánál csak természetes anyagokat lehet (fa, nád) felhasználni.
12. A pásztorok szálláshelyének kialakítását tájba illően, a hagyományos építészeti anyagok és módszerek felhasználásával kell elvégezni.
13. A tókák, belvizes foltok megőrzése kötelező.

6. Állattartás

1. A gazdálkodónak az állattartás során gondoskodnia kell az állat számára olyan életkörülmények biztosításáról, amelyek megfelelnek az állat fajának, fajtájának, nemének, korának jellemző fizikai, élettani, tenyésztési, viselkedési és szociális sajátosságainak, valamint egészségi állapotának.
2. Az állat etetése és itatása során csak olyan takarmányt és ivóvizet, illetve egyéb itatásra alkalmas folyadékot szabad felhasználni, amely az állat, illetve közvetve az ember egészségét nem veszélyezteti.
3. Az állattartó köteles állatának rendszeres állatorvosi ellátásáról gondoskodni.
4. Az állattartónak az állatok tartása, szállítása és forgalmazása során gondoskodnia kell az állat-egészségügyi, állatvédelmi és környezetvédelmi előírások betartásáról.

7. Talajerózió

1. Erózióknak kitett területeken, tavaszi vetésű növények vetéséig talajfedettség biztosítása.
2. Erózióval veszélyeztetett területeken szintvonalas talajművelés alkalmazása.
3. Erózió ellen kialakított teraszok megőrzése.
4. Tizenkét százaléknál nagyobb lejtésű területen kapás kultúrák termesztése tilos.
5. Természetes talajvédelmet szolgáló meglévő zöld sávok (sövények, táblaszegélyek stb.) megőrzése.
6. Talaj megnyitását eredményező művelést követően talajlezáró művelet alkalmazása.

8. Talaj szervesanyag-tartalma

1. Betakarítást követő tarlóhántás, illetve tarlóápolás alkalmazása.
2. A tarló égetése tilos.

9. Talajszerkezet

1. Termőföld hasznosításának megfelelő gépek, eszközök alkalmazása.
2. A termőföld művelése a nedvességtartalomnak megfelelő művelet- és menetszám mellett úgy történjen, hogy a talajszerkezet romlása, tömörödése elkerülhető legyen.
3. Periodikus (ötévente egyszer) mélyművelés alkalmazása.

10. A művelés minimális szintje

1. Szántóterületek művelésben tartása, gyommentes állapot biztosítása mellett.

2. A tájképet alkotó természetes elemek megőrzése.
3. Biztosítani kell a természetes gyepterületek megőrzését.
4. A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nem kívánatos lágy- és fásszárú növények meglepedését és terjedését meg kell akadályozni.
5. A gyepterületen a megfelelő állatsűrűséggel kell biztosítani az alul-, illetve túllegeltetés elkerülését, vagy legalább évente egyszeri tisztító kaszálást kell végezni.

11. A gazdaság területének rendben tartása

1. A gazdálkodónak a gazdaságot és annak környezetét rendben, hulladékmentesen kell tartani a vonatkozó jogszabályban foglalt előírásoknak megfelelően.
2. A gazdálkodónak gondoskodni kell a használatában lévő gazdasági utak jó állapotának fenntartásáról, valamint a csapadékos idő okozta úthibák kijavításáról.

12. Kötelező nyilvántartások

1. A gazdálkodónak a mezőgazdasági parcellán végzett tevékenységeiről naprakész nyilvántartást kell vezetni az FVM által rendszeresített formanyomtatványon, a gazdálkodási naplóban, amely tartalmazza a tápanyag-gazdálkodásra vonatkozó részleteket is (7. és 8. számú melléklet).
2. A gazdálkodónak a gazdálkodása során felhasznált növényvédő szerekről, valamint azokkal kapcsolatos tevékenységéről permetezési naplót kell vezetnie.
3. A gazdálkodónak az állattartás során vezetnie kell az állat-egészségügyi, illetve állatjóléti jogszabályokban részletezett nyilvántartásokat.
4. A gazdálkodónak a nyilvántartásokat és azok dokumentációit legalább a vállalt agrár-környezetgazdálkodási célprogramnak megfelelő időtartamig meg kell őrizni.

Kiadható maximális nitrogén (N) hatóanyag mértékei

(mértékegység: kg/ha)

Kedvezőtlen Adottságú Térségekben				Nem Kedvezőtlen Adottságú Térségekben			
nitrát érzékeny területen		nem nitrát érzékeny területen		nitrát érzékeny területen		nem nitrát érzékeny területen	
kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)
170	170	200	200	220	170	300	300

Állategység¹ (ÁE) számítási táblázat

Állatfaj	Megnevezés	Mennyiség (db)	Állategység (ÁE)
szarvasmarha bivaly	borjú 6 hónapos korig	1	0,4
	6-24 hónapos korú növendék	1	0,6
	24 hónaposnál idősebb állat	1	1
juh	(1 évesnél idősebb hím- ill. nőivarú állatok)	1	0,1
kecske	(1 évesnél idősebb hím- ill. nőivarú állatok)	1	0,1
dámszarvas	(vegyes korcsoport)	1	0,1
gímszarvas	(vegyes korcsoport)	1	0,2
sertés	tenyészkoca malacok nélkül	1	0,5
	malac 25 kg-ig	1	0,03
	hízósertés 25-110 kg	1	0,2
	kan	1	0,5
lófélék	ló (vegyes korcsoport)	1	1
	öszvér, szamár (vegyes korcsoport)	1	0,6
baromfifélék	broiler (tyúk és kakas, valamint gyöngytyúk és kakas) (vegyes korcsoport)	1	0,01
	tojó (tyúk és kakas) (vegyes korcsoport)	1	0,02
	pulyka (vegyes korcsoport)	1	0,03
	lúd (vegyes korcsoport)	1	0,03
	kacsa (vegyes korcsoport)	1	0,02
egyéb állatok	nyúl (vegyes korcsoport)	1	0,02

12.3. A Helyes Gazdálkodási Gyakorlat előírásainak értelmezése és magyarázata

12.3.1. Szántóföldi növénytermesztés

Monokultúra:

¹ Az állategység a különböző állatfajok állományának együttes számbavételére alkalmas egyenérték. Az állategység, mint mérőszám a Nemzeti Vidékfejlesztési Terven belül az állatok létszámához kötött (állatállomány alapú) támogatások igénylésére és kifizetésére, valamint a gazdálkodók által szolgáltatott adatok egységes feldolgozására és ellenőrzésére szolgál.

A szántóföldi növénytermesztés során monokultúra használata **csak évelő takarmánynövényeknél** (pl. pillangósok: lucerna 4-5 év; vöröshere 2-3 év; stb.), **méhlegelőnél** és **zöldtrágyanövényeknél** lehetséges. Az évelő növény - tarlójának feltörését követően - azonos táblába csak a megfelelő vetésváltási korlátozás után (4-5 év) kerülhet vissza. Monokultúra alkalmazása az egy vegetációs tenyészidejű növényeknél nem megengedett.

Ennek oka, hogy monokultúrás művelés során:

- Talajuntság,
- A kártevők és kórokozók egyoldalú felszaporodása,
- A gyomflóra egyoldalúvá válása,

következik be, ugyanis - a hasonló gyomszabályozási technológiák, valamint az azonos gyomaspektusok miatt - a gyomflóra egyoldalú kiszelektálódását eredményezné. Emellett a termőtalaj egyoldalú tápanyag kihasználását, illetve az évenként képződő azonos kémiai összetételű tarlómaradványok a talajélet elszegényedését okoznak.

Többnyire ezeken az elveken alapul a vetéskorlátozás. A monokultúrás termesztés gyakorlásával (erőltetésével) évről-évre növekszik a technológiabiztonság fenntartásához felhasznált tápanyag- és növényvédőszer-mennyiség, fokozódó környezetterhelés és költségszint mellett.

Vetésforgó, vetésszerkezet:

- **Beta-répak** (cukorrépa, cékla, takarmányrépa önmaga és egymás után sem), **burgonya, lóbab, szója és csillagfürt négyévenként egyszer vethető azonos táblába**. A korlátozás részben **tápanyag-gazdálkodási**, főként pedig **növényvédelmi okokra** vezethető vissza.

- **Napraforgó ötévente egyszer** kerülhet azonos táblára. A korlátozás különösképp a fehérpenészes gyökér-, tő-, szár- és tányérrothadás jelentős előfordulását hivatott mérsékelni. A napraforgó esetében nem csak a vetéskorlátozás betartása szükséges, de célszerű legalább 1-2 km-es, ún. **izolációs távolság** betartása a **tárgyévi és az előző évi napraforgó tábla között**.

- **Ötévente pillangós-**, vagy **zöldtakarmány növényt** kell a vetésszerkezetbe iktatni, beleértve a másodtermesztést is. A pillangós növények - köztudottan - légköri eredetű nitrogénnel gazdagítják a talajt, emellett (de ezzel összefüggésben) igen kedvező hatást gyakorolnak a talajéletre, a szervesanyag-gazdálkodásra. A magas termőterületi aránynak 'örvendő' gabona és kukoricanövényekkel nincsenek közös kórokozói, kártevői, nem élik fel számottevően a talaj tápanyag- és vízkészletét sem (kivéve az évelő pillangósokat). Az említett egyszikű kultúrnövényekétől eltérő gyomszabályozást, gyomirtást tesznek lehetővé, mivel - többek között - más a gyomaspektusuk, eltérő a herbicid-érzékenységük.

- **Kukoricát** csak **viszonylag alacsony nitrogénigényű utóvetemény** kövessen. A viszonylagosan nagy szár- és gyökérmaradványt hagyó szemeskukorica-állomány magas nitrogénigényű és - az előzőek miatt - a tarlómaradványainak mineralizálásához is sok nitrogént használnak fel a talajmikrobák. A kukorica nagytömegű szármaradványa ugyanakkor jelentős káliumforrásul szolgálhat az utóvetemény számára.

- két, külön fajú, **egyéves** tenyészidejű **pillangós növényt** (pl. szója, borsó, bab, lóbab) egymás után legalább **két év** szünet beiktatásával szabad termesztetni (köztes időben kukorica, kalászos, stb. termesztése javasolt). Önmaguk után a pillangós növények 4-5 év múlva következhetnek. Ilyen vetéskorlátozást a közös károsítóikra (oligofág, - azaz az egész Fabaceae család közös - károsítóikra és a polifág károsítóikra) való tekintettel kell tenni. Miután a pillangós növények, pl. a gyökérbetegségekre meglehetősen érzékenyek és viszonylag kis tőszámmal kerülnek elvetésre, ezért különösen érzékenyek a vetésváltásra.

- lucernatarló feltörése **után nem következhet pillangósvirágú növény** vetése. Emellett viszonylag **nagy nitrogénigényű** (pl. őszi búza) **utónövény kövesse** a vetési sorrendben a lucernát. Legcélszerűbb (a felhalmozott nitrogénkészletet, a kialakult kedvező talajszerkezetet legjobban megháláló) őszi búzát vetni a lucernatábla feltörését követően. **Napraforgó** utóvetemény alkalmazása pedig **nem ajánlott**, mert a nitrogénbőséget nem hasznosítja megfelelően, sőt, fokozottan érzékennyé válik miatta a betegségekre.

- Olajnövények, mint pl. **szója, napraforgó, őszi káposztarepce nem követheti egymást** a vetésszorgóban. Mindhárom fő olajnövény közös, gyakran súlyos károkat okozó ellensége a fehérpenészes gyökér-, tő- és szárrothadás (*Sclerotinia sclerotiorum*).

- A vetésszorgóban a **kalászosok és a kukorica együttes részaránya nem haladhatja meg a 75 %-ot**. Bár az imént említett kórokozónak (fehérpenész) hatékony 'ellenszere' a gabonafélék, kukorica magas vetésterületi aránya, de sajnos e növényeknek is megvan a 'maguk' ellensége: a **fuzáriózis**. Ezen károsító nagymértékű elszaporodásának lehetősége is indokolja a magas vetésarány csökkentését. Fenti okok miatt, valamint egyoldalú tápanyag-felhasználás-, hasonló gyomszabályozás és herbicidhasználat- (pl. szulfonilkarbamidok!), hasonló kémiai összetételű tarlómaradvány-hatás miatt ún. **monokultúra-hatás** jelentkezik a magas gabonaarányú vetésszorgózatban. Gabona monokultúra (búza-búza, árpa-árpa, stb.) alkalmazása pedig teljes mértékben kerülendő.

A vetésszorgózat optimalizálásában - a fuzáriózist szem előtt tartva – kedvező növényváltást eredményez a könnyen mineralizálható-, illetve kis szármagványt hagyó, kétszikű kultúrnövények vetésszorgózatba vonása. Ilyenek a napraforgó, mustár, őszi káposztarepce, olaj- és rostlen, rostkender, olajtök, mák, burgonya, cukorrépa, borsó, csillagfürt, lóbab, stb. Ezek – mint ahogyan a kétszikű növények általában – nem gazdanövényei a gabona- és kukoricafuzáriózist okozó *Fusarium* fajoknak. A talajéletre gyakorolt kedvező hatásuk (különösen a pillangósoké), elősegíti a gabona- és kukorica gyökér- és szármagványainak lebomlását, antagonizmus révén az intenzív talajélet korlátozza a *Fusarium* fajok talajban való fennmaradását.

Mechanikai gyomszabályozás:

A **mechanikai gyomirtást** minden esetben **a gyomok virágzása előtt el kell végezni!** A magról kelő gyomok (egyéves /T₁-T₄/) kizárólag-, az évelő gyomok (főként a szártarackosok/G₁/ és a gyökértarackosok /G₃/) pedig nagyobb távolságokra magvaik segítségével terjednek. Miután a magról kelő gyomok közül sok elhúzódva virágzik és érlel magot (tehát egy növényen egyszerre van még ki nem nyílt virágzat és már-már beérő magkészlet is), ezért nem szabad megvárni, míg a virágok nagytöbbsége kinyílik, hanem már az első virágok nyílása előtt el kell végezni a táblán a mechanikai gyomirtást. Az allergiát kiváltó gyomnövényeknél sem szabad megvárni (más okból) a virágzás kezdetét!

Az évelő gyomok (szártarackosok, illetve rizómások /G₁/: tarackbúza, fenyércirok, csillagpázsit, nád, siska nádtippan, farkasalma stb.; gyökértarackosok /G₃/: mezei aszat, mezei csorbóka, aprószulák, sövényeszulák stb.) képesek vegetatív szerveikkel is – bár többnyire csak kisebb távolságra – terjedni. Azonban magvaik segítségével (vetőmag közé keveredve, szél útján, állatok bundájába akadva, stb.) nagyobb távolságokra is eljuthatnak, és ott megtelepedhetnek. Ezért az ilyen gyomnövények elleni védekezés egyik sarkalatos pontja a virágzásuk megakadályozása - például - mechanikai úton.

Lényeges szempont, hogy az évelő gyomnövények föld alatti részeikben raktározott tápanyagokat - legintenzívebben - a virágzásukig mobilizálják. Amennyiben a virágzás előtt elvégezzük a mechanikai irtásukat (esetleg több ízben is), akkor betelepítés előtt jelentősen csökkennek tápanyagkészleteik. Emiatt a következő évi újrahajtás mérsékeltebb lesz, valamint a későbbi kémiai gyomirtás is hatékonyabb lesz ellenük.

Talajművelés mélysége:

Évente **eltérő mélységű talajművelést kell alkalmazni** a szántóföldi növénytermesztés során. Részben adódik ez a vetésváltásból is, ugyanis az adott táblán, az évente egymás után következő eltérő fajú(!) kultúrnövények talajművelési igénye eltérő.

Az eltérő mélységű talajművelést – több év vonatkozásában – **periodikus mélyművelésnek** nevezzük. Kialakításának elsődleges célja a talaj káros tömörödésének megakadályozása. A tömörödött talajrétegek gátolják a csapadékvíz és a hő-, valamint a növény gyökereinek lejutását a mélyebb rétegekbe, illetve a mélyebb rétegekben tárolódott víz, pára formájában történő feljutását a sekélyebb rétegekbe.

A **periodikus mélyművelés** - tulajdonképpen - egy táblán 3-5 évenként (talajkötöttségtől és vetésszerkezettől függően) való közép- vagy mélylazítást jelent (ahol nem korlátozza - például a - sekély termőréteg az alkalmazását), a köztes években, pedig kultivátorra, tárcsás boronára és szántásra alapozott sekély - közép- vagy mély művelést alkalmaznak.

A **szalma- és szénabálákat**, a betakarítást követően **egy hónapon belül el kell szállítani a tábláról**. A bálák akadályozzák a talajművelést az adott táblán (a betakarítást követően a **tarlóhántást és annak lezárását** mihamarabb el kell végezni), illetve élől pillangós- és szalastakarmány-állományban a helyben maradt szénabálák alatt a növények kipusztulnak, az **állomány kiritkul** ezeken a foltokon és megindul a **gyomosodás**. A takarmányértékükből – tápanyag-kilúgzódás és penészedés miatt – jelentősen veszíthetnek a szénabálák. A bálák környezete búvóhelyet jelent a ragadozó madarak elöl - a betakarítást követően - számos veszélyes károsítónak (pl. mezei pocok). A gabonafutrinka nősténye a bála környezetében uralkodó nyirkosabb környezetet szívesen keresi fel peterakás céljára. Itt a következő évben vetett kukoricaállományban nagyobb károkat okozhat (különösen ha árvakelést hagyunk egészen a szántásig).

12.3.2. Növényvédelem

A mezőgazdasági tevékenység során, Magyarország területén kizárólag **hatóságilag engedélyezett növényvédő szert és termésmenvelő anyagot szabad felhasználni** a technológiai és a felhasználásra vonatkozó **jogosultsági előírások** maradéktalan **betartása** mellett.

Hazánkban jelenleg három forgalmi kategóriát különítenek el:

III. forg. kategória - bármely 18. életévét betöltött férfi megvásárolhatja és felhasználhatja.

II. forg. kategória - 80 órás növényvédelmi tanfolyamot végzett személy vásárolhatja és használhatja. Ilyen végzettséget automatikusan szerez a **növényvédelmi szaktechnikus**.

I. forg. kategória - kizárólag ún. felsőfokú növényvédelmi képzéssel rendelkező személy jogosult a termék vásárlására, forgalmazására és az ő felügyelete alatt használható fel. Ilyen végzettségnek számít a **növényvédelmi üzemmérnök**, a **növényvédelmi szakirányú okleveles agrármérnök**, a **növényvédelmi szakirányú okleveles kertészmérnök**, a **növényvédelmi szakmérnök**, az **okleveles növényorvos** és a **növényorvos szakmérnök**.

(Nők irányíthatnak-, de közvetlenül nem végezhetnek /egészségügyi okból/ vegyszeres növényvédelmi munkát.)

A **szántóföldi célprogramokban** bizonyos növényvédő szer felhasználási korlátozások szűkítik a termelők lehetőségeit.

A korlátozás - célprogramtól függetlenül - érint minden olyan hatóanyagot tartalmazó növényvédő szert, amely az Európai Unió területén már **nem került újraengedélyezésre**. Ezek kivonása nem öko-, vagy humán toxikológiai okok miatt történt meg elsősorban (többjük több évtizedes gyakorlati

alkalmazás során nyert kipróbálást és megfelelő korlátozásokkal mindegyik biztonságosan használható), hanem gyártóik - újabb fejlesztéseiket preferálva kínálati piacukon – nem kérték ezen hatóanyagaik újraengedélyezését (illetve egyesek pénzügyi korlátaik miatt nem teheték ezt meg). Bár e hatóanyagok hazánkban 2005. év végéig felhasználhatók, a célprogramokból kizárásra kerültek - lehetséges piackorlátozó hatásuk révén.

A következő hatóanyagokat soroljuk ide:

1. **gombaölő szerek:** zineb, benomil;
2. **rovar- és atkaölő szerek:** acefát, amitráz, brómpropilát, fenpropatrin, forát, foszfamidon, hexaflumuron, kartap, kinalfosz, metidation, paration-metil, permetrin, terbufosz, tetrametrin;
3. **gyomirtó szerek:** cianazin, imazapir, imazetapir, primiszulfuron, szetoxidim.

További korlátozás alá eső hatóanyagok (illetve formált termékei) attól függően kerültek be egyik vagy másik célprogramba, hogy az adott program hol, milyen ökológiai viszonyok között működik, illetve mi a működtetésének a célja.

A **csökkentett vegyszerhasználat** (alapszintű célprogram), **speciális ökológiai háttér** (érzékeny természeti területek, tanyás jellegű gazdálkodás), illetve **természetes** kártevőnépesség-szabályozó **mechanizmusok** működésének elősegítése (integrált célprogram) lehet a szándék egy-egy célprogram működtetésével. A korlátozás alá eső növényvédő szercsoportok nem abszolút és megváltozhatatlan tartalmúak, ugyanis egy-egy készítmény akut mérgezőségi-, humánkockázati paraméterei függenek a szerformától, az alkalmazás módjától, számától, stb. Amennyiben például egy hatóanyag - toxikológiai szempontból - kedvezőbb formulációban kerül forgalomba (például oldószerét, vivőanyagát a gyártó megváltoztatja), akkor előfordulhat, hogy alkalmazhatóvá válik (természetesen megfelelő technológiai fegyellemmel, és korlátozásokkal) egyik, vagy másik célprogramban. További értékelési szempont a technológiai plaszticitás. Ezeknél a célprogramoknál a növényvédelmi **szemléletmódot** a **prevenciónak**, a **megelőzésnek** kell jellemeznie.

A 'tűzoltás' jellegű beavatkozások (például egy - nem a gyomflórához és az ökológiai viszonyokhoz igazított - herbicid alkalmazása, majd annak - esetleg többszöri - felülkezelése), nem törekszik kellő hatékonysággal a kémiai terhelés racionális csökkentésére. Ugyanígy, a nem – rendszeres - mezei szemlén, és (feromoncsapdás, illat-, színcsalogatós, stb.) előrejelzésen alapuló védekezés sem csökkentte hatékonyan a peszticid-felhasználást. Például az üzemi 'gyomtérkép', főbb károsítók korábbi évekbeli szaporodási dokumentálása - és ezek felhasználása a növényvédelmi kezelések tervezésében - már önmagában racionális vegyszerhasználatot eredményez, bármely növényvédő szer, adminisztratív tiltása nélkül is. Kiváló példa a glifozát hatóanyag alkalmazása tarlókezelésre. Sokak szemében ez az eljárás fölösleges költségigényű és környezetterhelő tevékenység. Azonban, ha megfelelően időzítve, az érzékeny stádiumban lévő (főként évelő) gyomok ellen irányítjuk, abban az esetben a következő években(!) a csökkent újrachajtásból eredően jelentős vegyszer-megtakarítást érhetünk el. Viszont a gabona állományszárítása 'tűzoltó' jellegű beavatkozás, amelyet a késői (megritkult, vagy nem kellőképpen gyomirtott állomány) elgyomosodása ellen használnak.

Az **alapszintű szántóföldi célprogramban** elsősorban a vegyszerfelhasználás szintjének csökkentése, módjának racionalizálása a cél. Itt főleg olyan hatóanyagok kerültek korlátozás (tiltás, vagy alkalmazási korlátozás) alá, amelyek (vagy metabolitjaik) - viszonylag - magasabb akut mérgezőséggel bírnak (endoszulfán, karbofurán, karboszulfán, oxidemeton-metil), a talajban, vagy növényen nagyobb perzisztenciával rendelkeznek (klórszulfuron, karbendazim), illetve elsodródásuk

esetén a szomszédos kultúrákban nagyobb mértékű, vagy hosszabb hatású kárt tehetnek (2,4-D, diquat-dibromid, glifozát).

A **tanyás gazdálkodási** tevékenységben használható növényvédő szerek értékelése során figyelembevételre kerültek a speciális ökológiai tulajdonságok (kis táblaméret /legfeljebb 2 ha-os táblák/, vegyesművelés /kukorica-bab, kukorica-tök, stb./, az emberek, háziállatok, tenyészállatok fizikai közelsége a növénytermő területhez, növényi melléktermékek takarmányhasznosítása, stb.), amelyek a tanya környezetében fennállnak. Emiatt kizárásra került minden olyan hatóanyag, melyek készítményeinek munkaegészségügyi várakozási ideje meghaladja a három napot; vagy amelyek akut mérgezősége nem magas, de perzisztenciája számottevő lehet a növényi termékeken (karbendazim, ditiokarbamátok /mankoceb, metiram/, klórtalonil, endoszulfán), vagy a talajban (dikamba, atrazin, klórszulfuron, triaszulfuron, stb.).

Az **Érzékeny természeti területek** sajátos ökológiai viszonyai sok hasonlóságot mutatnak a tanyás gazdálkodásával, azonban - tekintve, hogy a kemikáliák kedvezőtlen mellékhatásai még fokozottabban érvényesülhetnek - még szigorúbb elvárásoknak kell megfelelni (pl. ritka védett madarak élőhelyeinek közelében, lápos, mocsaras vidékek közelében, stb). Így a fentiekén kívül még tiltásra kerültek (természetesen kultúrnövénytől függően) még – például - azok a hatóanyagok is, amelyek csökkentik a madarak reprodukcióját (csökkentik a tojáshéjvastagságot, tojástermelést, stb. /ditiokarbamátok, TMTD, stb./), illetve ritka védett rovarokra fokozott veszélyt jelenthetnek (piretroidok, stb.).

A légi védekezés mind a tanyás gazdálkodási-, mind pedig az érzékeny természeti területeken TILOS!

Az **integrált szántóföldi növénytermesztési** célprogramban nem annyira a közvetlen humán-toxikológiai jellemzők (várakozási idők, akut mérgezőség) a szempontrendszer mérvadói, mindinkább a nem célszervezetek (közömbös- és hasznos fauna tagjai) elleni mellékhatás mértéke. Gyomirtó szerek esetében pedig, a szomszédos kultúrára és az utóveteményre gyakorolt hatás a lényeges.

Növényvédő szert emberi és állati tartózkodásra-, valamint élelmiszer- és takarmánytárolásra szolgáló helyiségtől **elkülönített** és **biztonságosan zárható** raktárban, vagy szekrényben, **tűz- és robbanásveszélyt kizáró-, egészséget és környezetet nem veszélyeztető módon** szabad tárolni. (89/2004. FVM rendelet)

A tárolóhelyiségnek szellőztethetőnek és zárhatónak kell lennie, egyrészt, hogy robbanásveszélyes koncentrációjú gázelegy ne alakulhasson ki, azonban télen biztosítani kell a fagy elleni védelmet. Célszerű a helyiséget, vagy épületet a következő formájú figyelmeztető táblákkal megjelölni.

A táblákat jól látható módon kell kihelyezni. A tárolóhelyiséget úgy kell kialakítani, hogy esetleges árvíz vagy belvíz fellépése esetén sem juthassanak a tárolt anyagok a szabadba. A növényvédő- és termésszabályozó szereket eredeti-, jól zárható csomagolásban, lehetőleg légmentesen zárva, (hűvös, száraz, sötét helyen) kell tartani.

A raktár vezetésével egy, meghatározott személyt kell kijelölni (a raktárvezetéshez kötött végzettség birtokában), aki mindenkor felel a raktárban található készletért. A raktár felnyitáskor napi nyilvántartást vezet a készletváltozásról. A növényvédelmi munkák előkészítéséhez és végzéséhez szükséges védőeszközöket a raktárhelységen kívül, - de annak közelében - zárt helyiségben célszerű elhelyezni.

Tilos növényvédő szert tárolni 1 km-es távolságon belül:

- a **Balaton**, a **Velencei-tó**, a **Tisza-tó**, és a **fürdőzésre kijelölt vizek** partvonalának teljes hosszában, valamint

- a **vízművek**, **víznyerőhelyek** védőterületén belül.

Gondoskodni kell a növényvédelmi tevékenység során kiürült csomagoló burkolatok, göngyölegek összegyűjtéséről, kezeléséről, ártalmatlanításáról.

A csomagoló anyagokat semmi esetre sem szabad a kezelt terület közelében, illetve bárhol szabadon, őrizetlenül hagyni. A kiürült kannákat, hordókat, palackokat legalább háromszor át kell - tiszta vízzel - öblíteni, és azt a permetlékészítéshez fel kell használni. A csomagoló anyagok gyűjtésében térítésmentesen besegítenek az erre a célra létesült szervezetek.

A növényvédelmi tevékenység során **csak megfelelő műszaki állapotú növényvédelmi gépek**, és növényvédő szer kijuttatására szolgáló **berendezések** (pl. vetőgépre-, sorközművelő kultivátorra szerelt granulátum szórók, illetve folyadékadagolók) használhatók.

12.3.3. Tápanyag-gazdálkodás

A helyes gazdálkodási gyakorlat tápanyag-gazdálkodási előírásai között az első a talajvizsgálati kötelezettség (öt évente szűkített talajvizsgálat). A talajvizsgálat elsősorban a talajadottságokat és a természetett növény igényét legjobban figyelembe vevő tápanyag-gazdálkodás alapjait képezi. Az előírás a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény a földhasználókra rótt kötelezettség teljesítését kívánja elősegíteni miszerint: a földhasználónak gondoskodnia kell a talaj humuszos termőrétegének megőrzéséről, szervesanyag-tartalmának fenntartásáról, továbbá a talaj tápanyag-szolgáltatását és a természetett növények tápanyagigényét figyelembe vevő - műtrágyák használata esetén - **vizsgálatra alapozott környezetkímélő tápanyag-gazdálkodás** folytatásáról. A törvény szerint földhasználó köteles a termőhely ökológiai adottságaihoz igazodva a földhasznosítás, a termesztés technológia és talajvédelmi beavatkozások összehangolásán alapuló olyan talajvédő gazdálkodást folytatni, amely a külön jogszabályokban meghatározott természetvédelmi, környezetvédelmi, vízvédelmi, közegészségügyi és állategészségügyi követelményeket is figyelembe veszi. A földhasználó további, alapvető kötelezettsége, hogy a termőföldet olyan módszerekkel művelje, amely az eredményes gazdálkodás mellett egyidejűleg a termőföld védelmét is szolgálja. Azokon a területeken, ahol a szakszerű gazdálkodás önmagában nem elégséges a káros folyamatok megelőzésére, vagy mérséklésére, ott csak megfelelő műszaki, kémiai vagy biológiai beavatkozások szakszerű alkalmazásával lehet a talaj védelmét biztosítani. Ezen talajvédelmi beavatkozások a talaj minőségét tartósan befolyásolják és speciális talajtani ismeretet igényelnek. Ezért a szükséges beavatkozásokat objektív talajvizsgálatokra alapozott talajtani szakvélemény készítésének kell megelőznie, amely a törvényben előírt esetekben a hatósági engedély vagy hozzájárulás szakmai alapját képezi.

12.3.3.1. Talajmintavétel

A helyes gazdálkodási gyakorlat tápanyag-gazdálkodási követelményeinek teljesítésében az első lépés a talajvizsgálat. Ennek alapját képezi a szakszerű mintavétel, melynek előírásait a mezőgazdasági célú talajvizsgálatokhoz szükséges mintavételről szóló MSZ-08 0202-77 ágazati szabvány rögzíti. Az MI-08 0467-81, MI-08 0468-81 MI-08 0469-81 MI-08 0470-82 műszaki irányelvek részletesen tartalmazzák a szőlő, gyümölcs, zöldség, és szántóföldi kultúrák mintavételi, minta-előkészítési, mintatárolási előírásait.

A mintavétel célja az adott területre jellemző átlagminta felvétele, mely a talajtulajdonságok és a tápanyagtartalom meghatározására alkalmas. Egy átlagminta max. 5 hektárnyi területet jellemezhet. Amennyiben egy parcella területe meghaladja a 5 hektárt úgy a parcellát 5 hektáros -lehetőleg

homogén- mintavételi területekre kell bontani. Több termelő által azonos művelésben részesített, egymással összefüggő kisebb parcellák 5 ha-ig egy mintavétellel jellemezhetők.

A mintavételi területek (parcellák) kijelölését 1:10.000 léptékű térkép alapján ajánlatos elvégezni, ennek hiányában használhatók az egyedi blokkterképek másolatai is. Ezen a térképlapon kell rögzíteni a mintavétel helyszíneit és a minták azonosítóját. A térképnek tartalmaznia kell a parcellák határait, azonosítóit, területét.

Az átlagmintát talajtanilag egységes (homogén) területről, azonos szintből, és egységes módszerrel szabad venni:

- szántóföldi kultúráknál, a művelt rétegből (általában a 0-30 cm-es) parcellánként, de max. 5 ha-onként veszünk egy átlagmintát,
- rét-legelő kultúráknál, a 2-20 cm mélységből (a 0-2 cm-es gyepreveget eltávolítva) parcellánként, de max. 5 ha-onként veszünk egy átlagmintát,
- állókultúráknál, max 5 ha-onként veszünk egy átlagmintát. A részmintákat gyümölcs ültetvényeknél a 0-30, 30-60 cm, bogyósoknál 0-20, 20-40, cm szőlő ültetvényeknél 0-30, 30-60 cm mélységből kell venni.

A mintázandó területről részmintákat átló mentén vagy zig-zag vonalban ajánlatos venni, úgy, hogy legalább 20 vagy rét-legelő esetén 30 ponton veszünk azonos tömegű talaj-részmintát. A részmintákat alaposan összekeverjük, és ebből az összekevert mintából 1-1,5 kg-nyi tömegű átlagmintát kell a laboratóriumba küldeni elemzésre.

A mintavételnél ügyelni kell arra, hogy tilos mintát venni:

- szántóföldi kultúra esetén a tábla szélén 20 m-es sávban,
- a forgókban,
- szalmakazlak helyén,
- műtrágya, talajjavító anyag, szerves trágya depók helyén,
- állatok delelő helyén.

A mintavétel optimális időpontja a termés betakarítása után, még trágyázás előtt, ha a talaj művelhető (nem túl nedves, nem túl száraz). Vethető még minta:

- az őszi alpműtrágyázott területekről a következő évben, de a trágyázástól számított legalább 100 nap elteltével,
- tavasszal műtrágyázott területről a betakarítás után, de legalább az utolsó trágyázás után 100 nap elteltével,
- szerves trágyázás esetén 6 hónap elteltével.

Mintavétel eszközei:

- -kézi vagy gépi mintavevő eszközök (fűrők, rétegfűrők),
- -mintazacskó, kb. 1 kg talaj befogadására és szállítására alkalmas polietilén zacskó, melynek hossza tegye lehetővé, hogy saját anyagával kerüljön bekötésre.

Mintaazonosító jegy melynek tartalmaznia kell a következőket:

- gazdálkodó neve,
- gazdaság helye,
- tábla jele,
- minta kódja,
- mintavétel mélysége.

12.3.3.2. A talajminta vizsgálata

A hazai trágyázási szaktanácsadási elvek a talajvizsgálati eredmények ismeretére épülnek. A talajvizsgálatokat szántó- és ültetvényterületeken 5 évente, gyepek esetében 10 évente kell megismételni ahhoz, hogy a talajok tulajdonságában, tápanyagtartalmában beállt változásokat megismerjük, ill. figyelemmel kísérjük. A talajvizsgálat során meghatározzák a könnyen oldódó, növények által felvehető tápanyagtartalmat, valamint a tápanyagforgalmat, és a tápanyagok hasznosulását befolyásoló egyéb talajparamétereket.

A talaj-tápanyagok vizsgálatával foglalkozó laboratóriumok általában a következő szabványokban leírt módszerek alapján vizsgálják a talajokat.

- MSZ-08-0205:1978 A talaj fizikai és vízgazdálkodási tulajdonságainak vizsgálata,
- MSZ-08-0206-2:1978 A talaj egyes kémiai tulajdonságainak vizsgálata. Laboratóriumi vizsgálatok.(pH-érték, szódában kifejezett fenolftalein lúgosság, vízben oldható összes só, hidrolitos /y₁-érték/ és kicserélődési aciditás /y₂-érték/),
- MSZ-08-0210:1977 A talaj szerves széntartalmának meghatározása,
- MSZ-08-0452:1980 Nagyteljesítményű műszersorok alkalmazása talajvizsgálatokban. A talaj szerves széntartalmának mennyiségi meghatározása Contiflo műszersoron,
- MSZ 20135:1999 A talaj oldható tápelem-tartalmának meghatározása,
- MSZ 21470-50:1998 Környezetvédelmi talajvizsgálatok. Az összes és az oldható toxikus elem-, a nehézfém- és a króm(VI)tartalom meghatározása.

A vizsgálatokat akkreditált laboratóriumokban kell elvégezteni. A talajvizsgálatokra akkreditált laboratóriumok listáját a 9. számú melléklet tartalmazza.

A mezőgazdasági termelés támogatásának jogi szabályozása során került bevezetésre, hogy a különböző támogatások igénybe vételének részletes szabályai között meghatározzák az elvégzendő talajvizsgálati paraméterek körét is. A rendeletek a vizsgálandó paraméterek körét bővítve három különböző szintű talajvizsgálatot írnak elő. Ezek a következők:

- **Szűkített talajvizsgálat** esetén az alábbi vizsgálatokat kell elvégezni: pH, humusz tartalom, K_A (Arany-féle kötöttség), vízdoldható összes só, CaCO₃, NO₂+NO₃, P₂O₅, K₂O.
- A **bővített talajvizsgálat** a következő vizsgálatokat tartalmazza: pH, humusz tartalom, K_A, vízdoldható összes só, CaCO₃, NO₂+NO₃, P₂O₅, K₂O, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu.
- A **teljes körű talajvizsgálat** a következő vizsgálatokat tartalmazza: pH, humusz tartalom, K_A, vízdoldható összes só, CaCO₃, NO₂+NO₃, P₂O₅, K₂O, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu és a toxikus elemek: Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr, As.

A toxikus elemvizsgálat csak a felszíni talajrétegből szedett mintákból szükséges. Az elem-tartalom értékelésére az alábbi táblázat ad iránymutatást. Amennyiben egy területen a toxikus elemtartalom meghaladja a határértéket, az adott terület szennyezettnek tekinthető. A határértékeket a felszín alatti víz és földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről szóló 10/2000. (VI. 2.) KöM-

FVM-EüM-KHVM együttes rendelet tartalmazza. Amennyiben a toxikus elemtartalom megközelíti a szennyezettségi határértéket célszerű növényvizsgálattal ellenőrizni a növények toxikus elemtartalmát.

Talajra vonatkozó szennyezettségi határértékek

<i>„Összes” kioldható toxikus elem</i>	<i>Határérték mg/kg szárazanyag</i>
Króm összes	75
Nikkel	40
Réz	75
Cink	200
Arzén	15
Kadmium	1
Higany	0,5
Ólom	100

Az alábbi táblázatok pedig az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés tápanyag-gazdálkodási előírásaihoz kapcsolódó talajvizsgálatokkal kapcsolatos követelményeit tartalmazzák célprogramonként.

Szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport

célprogramok	talajvizsgálat típusa	tápanyag-gazdálkodási terv kötelező	N hatóanyag korlátozás kg/ha/év	trágyafajta korlátozás	talajjavításra vonatkozó korlátozás
A.1. szántóföldi gazdálkodás	bővített a program első és utolsó évében	igen	170	nincs	nincs
A.2. Tanyás gazdálkodás	bővített a program első és utolsó évében	igen	120	nincs	nem engedélyezett
A.3. Méhlegelő célra növénytermesztés	nincs	nem	nem megengedett	Nem engedélyezett	nincs
A.4. Integrált szántóföldi növénytermesztés	teljes körű a program első és utolsó évében	igen	170	Nincs	nincs
A.5. Ökológiai szántóföldi növénytermesztés	teljes körű a program első és utolsó évében	igen	(külön szabályozás)	(külön szabályozás)	nincs
A.6. Hosszútávú területpihentetés	nincs	nem	trágyázás nem megengedett	trágyázás nem megengedett	nincs
A.7. Ritka szántóföldi növény és zöldségfajták termesztése	bővített a program első és utolsó évében	igen	120	nincs	nincs

A.8.1. ÉTT szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhelyfejlesztési előírásokkal	bővített a program első és utolsó évében	igen	90	nincs	nincs
A.8.2. Szántóföldi növénytermesztés madár élőhelyfejlesztési előírásokkal	bővített a program első és utolsó évében	igen	90	nincs	kizárólag mélylazítás megengedett 5 évente
A.8.3. Lucernatermesztés tűzok élőhelyfejlesztési előírásokkal	bővített a program első és utolsó évében	igen	90 csak felülvétéskor	nincs	nincs
A.8.4. szántóföldi növénytermesztés élőhelyfejlesztési előírásokkal	bővített a program első és utolsó évében	igen	90, csak istállótrágyával vagy zöldtrágyával, műtrágyázás nem megengedett	nincs	mélyművelés 5 évente csak egyszer

Gyepterületek agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport

célprogramok	talajvizsgálat típusa	tápanyag-gazdálkodási terv kötelező	N hatóanyag korlátozás kg/ha/év	trágyafajta korlátozás	talajjavítás
B.1.a. Fűves élőhelyek kezelése	nincs	Nem	nincs	műtrágyázás nem megengedett, legelőkön csak a legeltetett állatok trágyájával	nincs
B.1.b. Szántó fajgazdag gyep alakítása (gyeptelepítés)	nincs	nem	90	műtrágyázás csak telepítéskor engedélyezett	nincs
B.2. Ökológiai gyepgazdálkodás	nincs	nem	(külön szabályozás)	műtrágyázás nem megengedett, legelőkön csak a legeltetett állatok trágyájával	nincs
B.3.1 Gyepgazdálkodás tűzok élőhelyfejlesztési előírásokkal	nincs	nem	nincs	műtrágyázás nem megengedett, legelőkön csak a legeltetett állatok trágyájával	
B.3.2.	nincs	nem	nincs	műtrágyázás	

Gyepgazdálkodás haris élőhelyfejlesztési előírásokkal				nem megengedett, legelőn csak a legeltetett állatok trágyájával	
B.3.3. Gyepgazdálkodás élőhelyfejlesztési előírásokkal	nincs	nem	nincs	műtrágyázás nem megengedett, legelőn csak a legeltetett állatok trágyájával	
B.3.4. Gyeptelepítés ÉTT területeken	nincs	nem	80	műtrágyázás csak telepítéskor megengedett	

Ültetvényekre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport

célprogramok	talajvizsgálat típusa	tápanyag- gazdálkodási terv kötelező	N hatóanyag korlátozás kg/ha/év	trágyafajta korlátozás	talajjavítás
C.1. Integrált ültetvény	teljes körű talajvizsgálat a program első és utolsó évében	igen	nincs	Nincs	fagyvédelmi öntözés kivételezéssel csak alacsony intenzitású öntözés megengedett
C. 2. Ökológiai ültetvény	teljes körű talajvizsgálat a program első és utolsó évében	igen	(külön szabályozás)	(külön szabályozás)	nincs
nincs	nincs	nem	tápanyag- utánpótlás nem megengedett	tápanyag- utánpótlás nem megengedett	nincs

Vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül a D. 2.1. Szántó föld átalakítása vizes élőhellyé, valamint a D.3. Zsombékos, mocsarak, lápok gondozása célprogramokban műtrágya és istállótrágya felhasználása nem megengedett.

12.3.3.3. Tápanyag-gazdálkodás ökológiai gazdálkodás esetén

Az Európai Unióhoz való csatlakozástól kezdődően az ökológiai gazdálkodást az ökológiai gazdálkodásról és a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek vonatkozó jelöléséről szóló 2092/1991/EGK rendelet szabályozza. E rendelet többek közt a tápanyag-gazdálkodásra vonatkozó szabályokat is tartalmaz. A talaj termékenységét és biológiai aktivitását elsősorban hüvelyesek, zöldtrágya, vagy mélyen gyökerező többéves növények termesztésével és az ökológiai gazdálkodás követelményeinek megfelelő üzemből származó szerves anyag (komposztált vagy nem komposztált) felhasználásával lehetséges. Csak olyan üzemből származó istállótrágya, vagy egyéb állattartásból

származó melléktermék használható fel, amely megfelel az ökológiai állattartás hazai szabályozásának. Szerves és ásványi trágyák csak olyan mértékben használhatók fel, amennyiben a vetésciklusban termelt növény tápanyagigényének kielégítése megkívánja. A rendelet II. melléklete tételesen felsorolja az ökológiai gazdálkodásban felhasználható anyagok körét. Ezt a mellékletet az alábbi rendeletek módosították:

- a Bizottság 2381/1994/EK rendelete,
- a Bizottság 1488/1997/EK rendelete,
- a Bizottság 1073/2000/EK rendelete,
- a Bizottság 436/2001/EK rendelete.

A módosítások a felhasználható anyagok körének szigorítását és az egyes anyagok összetételére, valamint felhasználására vonatkozó követelmények megállapítását tartalmazza. Amennyiben ezen anyagok felhasználása, forgalmazása Magyarországon engedélyhez kötött, úgy természetesen meg kell felelnie a hazai jogszabályokban előírt követelményeknek is.

Az ökológiai gazdálkodás folytatásakor elengedhetetlen a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által bejegyzett minősítő szervezet által lefolytatott ellenőrzés és tanúsítás. Jelenleg Magyarországon kettő bejegyzett szervezet létezik a Biokontroll Hungária Kht. és a Hungária Ökogarancia Kft.. A szakszerű tápanyag-gazdálkodás tervezéséhez érdemes az FVM által bejegyzett, ökológiai gazdálkodással is foglalkozó szaktanácsadók segítségét igénybe venni.

A tápanyag-gazdálkodási terv

Számos célprogramban tápanyag-gazdálkodási terv készítése kötelező. Ezt ajánlott tápanyag-gazdálkodási szakvélemény alapján erre specializálódott szakemberrel készíttetni.

A tápanyag-gazdálkodási szaktanácsnak a következő feltételeket kell kielégítenie:

- Vegye figyelembe a terület környezeti érzékenysége szerinti besorolást.
- A szaktanács vegye figyelembe az adott termőhely ökológiai adottságainak megfelelő, gazdaságosan elérhető termésszintet, a növény fajlagos tápelem igényét, a talaj tápelem szolgáltatását.
- Kritikus területen javasoljon az ásványi nitrogén meghatározást
- Terjedjen ki a makro- (N,P,K), mezo- (Ca, Mg) és mikroelemek (Cu, Zn, Mn) tápelemek utánpótlására.
- A környezetkímélő trágyázási szaktanácsadási rendszer talaj-, esetenként diagnosztikai célú növényvizsgálatokon, tápelem mérlegeken alapuljon.
- A szaktanácsnak tartalmaznia kell a jó mezőgazdasági gyakorlat tápanyag-gazdálkodással összefüggő elemeit, pl. az adott területen mikor nem szabad trágyázni, a lejtőviszonyokat, felszíni vizek közelségét a trágyaadagok megállapításakor hogyan kell figyelembe venni stb.
- Használja ki a vetésciklus, illetve vetésváltás előnyeit.
- Tegyen javaslatot a trágyázás optimális időpontjára és dóziséra.
- A széles választékból a talaj tulajdonságainak, illetve a növény igényének legjobban megfelelő trágyaszert javasolja.
- Segítse elő a szerves anyagoknak a termelési körforgalomba való minél teljesebb visszajuttatását. A rendelkezésre álló források ismeretében tegyen konkrét javaslatot a szervestrágyázás módjára és mennyiségére.

- A felhasználandó szerves trágyák (almos, komposzt, hígtrágya stb.) dózist beltartalmi vizsgálatokra alapozva adja meg. Amennyiben nem áll rendelkezésre trágyavizsgálati adat az irodalmi adatokat kell figyelembe venni.
- Szükség esetén tegyen javaslatot talajjavításra (kémiai, mechanikai, biológiai). Például talajsavanyodás esetén.
- Öntözött körülmények között a szaktanács vegye figyelembe a tápanyag hasznosulásból, a tápelem kilúgzásból adódó eltéréseket.
- Csak forgalomba hozatali és felhasználási engedély okirattal rendelkező trágyák, illetve termésmenvelő anyagok felhasználását javasolhatja.
- A tisztított szennyvizek, szennyvíziszapok, hígtrágya és egyéb nem veszélyes hulladékok alkalmazása csak az egyéb jogszabályokban előírtak betartásával megengedett.
- Csak olyan szaktanácsadás működhet, amely biztosítja a talaj termékenységének megőrzését, illetve növelését.

12.3.3.4. Trágyázás során kijuttatható nitrogénadagok

A "Helyes gazdálkodási gyakorlat" előírásai között kiegészítő táblázat formájában került megadásra a hektáronként kiadható maximális nitrogén (N) hatóanyag mennyisége különböző adottságú, és érzékenységgű területeken.

Hektáronként kiadható maximális nitrogén hatóanyag különböző adottságú, és érzékenységgű területeken (mértékegység: kg/ha)

Kedvezőtlen adottságú térségekben				Nem kedvezőtlen adottságú térségekben			
nitrátérzékeny területen		nem nitrátérzékeny területen		Nitrátérzékeny területen		nem nitrátérzékeny területen	
kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)	kiadható maximális N (kg/ha)	ebből: kiadható maximális szerves eredetű N (kg/ha)
170	170	200	200	220	170	300	300

A helyes gazdálkodási gyakorlat feltételrendszerei között is kiemelésre került néhány egyéb jogszabályban is meghatározott tápanyag gazdálkodást is érintő követelmény. A legfontosabb ezek közül a már említett Nitrát rendelet (49/2001. (VI. 3.) Korm. rendelet), a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználását szabályozó 50/2001 (IV. 3.) Kormány rendelet, továbbá a termőföldről szóló törvény (1994. évi LV. törvény) alapján a hígtrágya kijuttatására vonatkozó szabályok.

„Nitrát rendelet”

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet több pontjában is érinti a talaj-tápanyaggazdálkodás kérdéseit. E rendelet az Európai Közösségeknek a vizek mezőgazdasági forrásból származó nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676/EGK tanácsi irányelvét a hazai jogrendszerbe illesztő rendelet.

A rendelet célja a vizek védelme a mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szemben, továbbá a vizek meglévő nitrátszennyezettségének csökkentése. A rendelet hatálya a felszíni és felszín alatti vizekre (a továbbiakban együttesen: vizek), valamint ezzel összefüggésben a mezőgazdasági tevékenységekre és a mezőgazdasági tevékenységet folytatókra terjed ki.

A rendelet által kerültek Magyarországon bevezetésre jó mezőgazdasági gyakorlat szabályai (a rendelet 1. számú melléklete) melyek betartása nitrátérzékeny területen kötelező, más területeken pedig ajánlott. A rendeletben meghatározott szempontok szerint kijelölt nitrátérzékeny területek településenkénti listáját a rendelet 2. melléklete tartalmazza. Magyarország területének körülbelül 44%-a nitrátérzékeny ez több mint 1500 települést érint.

A jó mezőgazdasági gyakorlat tartalmazza a trágyakezelés és mezőgazdasági területekre való tápanyag kijuttatás szabályait, különös tekintettel a mennyiségi korlátozásra, trágyázási tilalmi időszakokra, a trágya kijuttatására vonatkozó előírásokra lejtős területeken, fagyott, hóval borított és vízzel telített talajokon, valamint vizek közelében.

Mennyiségi korlátozás

Magyarországon az első akcióprogram kezdete óta (2002. január 1.) nitrátérzékeny területen az évente szerves trágyával kijutó nitrogén mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha értéket, beleértve a legeltetés során közvetlenül, valamint a szennyvizekkel, szennyvíziszapokkal kijuttatott mennyiséget is. Ezt a mennyiségi korlátozást a nitrátérzékeny területeken egységesen kell alkalmazni. A szerves trágyák átlagos nitrogéntartalmát az alábbi táblázat mutatja be.

Szerves trágyák átlagos nitrogéntartalma

Vizsgálat paraméter	Szerves trágya típus				
	Szarvasmarha	Sertés	Juh	Baromfi	Vegyes
N-tartalom % (eredeti nedvességtartalomra számított)	0,5	0,6	0,7	1,0	0,8

(Több évi laboratóriumi vizsgálati eredmények átlag értéke)

A hígtrágya, szennyvíz, szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználásához a talajvédelmi hatóság engedélye szükséges, amit a részletes talajtani vizsgálatokra alapozott talajtani szakvélemény ismeretében adhat csak meg a hatóság. Az álló kultúrák telepítését megelőzően szintén készül tápanyag-feltöltési talajtani szakvélemény. A szakvélemények készítése során be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat előírásait, így a gazdálkodók már annak megfelelően kapják meg az engedélyt a tevékenységükhöz.

12.3.3.5. Trágya kijuttatási szabályok

Az istállótrágya kijuttatásának jellemző ideje augusztus-november. Tavasszal az istállótrágya kijuttatás csak homoktalajon történhet. Istállótrágyát, egyéb szerves tárgyat elsősorban a szervestrágya-igényes növények alá kell kiszórni. A kijuttatott istállótrágyát lehetőleg azonnal, de legfeljebb 14 napon belül a talaj felső szerkezetes rétegébe egyenletesen be kell dolgozni. A trágyázási tilalmi időszakok meghatározása alkalmazkodott a hazai éghajlati viszonyokhoz, így tilos a trágya kijuttatása december 1. és február 15. között, amikor nagy valószínűséggel fagyott, vagy hóval borított, vagy vízzel telített a talaj.

A gyors hatású, könnyen oldódó nitrogéntrágya, így trágyalé, hígtrágya, ammónium- és nitrát-tartalmú műtrágya kijuttatását a növények tápanyagigényéhez kell igazítani, tehát betakarítás után nem juttathatók ki szántóterületre, amennyiben oda az adott évben nem kerül újabb kultúra. Ha megfelelő talajfedettséget biztosító növény kerül még az adott évben a területre, a fenti anyagok felhasználhatóak, de a trágyázás és a vetés közötti időszaknak rövidnek kell lennie (legfeljebb 14 nap).

Trágyakijuttatás erősen lejtős mezőgazdasági területen

Tilos hígtrágya, trágyalé felszíni kijuttatása olyan lejtős területen, ahol fennáll annak a veszélye, hogy a lemosódó tápanyagok felszíni vízbe juthatnak. A közvetlen talajba juttatás (injektálás) ezeken a területeken is megengedett. A 20%-nál meredekebb lejtésű területeken trágyát csak a növényvel fedett területen vagy azonnali bedolgozás mellett szabad használni. Ez a szabály a lejtős területek erózió elleni védelmét is szolgálja, mivel így elkerülhető, hogy a felszínen mozgó trágyaléval a talajrészecskék elmozduljanak. A vízerózió hazánkban jelentős területeket érint, a szántók mintegy 40%-a veszélyeztetett valamilyen mértékben. Erózióknak kitett területen törekedni kell a minél nagyobb és minél hosszabb növényborítottság biztosítására.

Trágyázás vízzel telített, fagyott, hótakaróval borított talajokon

Tilos a trágyakijuttatása fagyott, hóval borított és vízzel telített talajra.

A trágyázás szabályai a vizek környezetében

A felszíni vizek védelme érdekében a trágyázás során be kell tartani bizonyos védőtávolságot, hogy a tápanyagok sem közvetlenül, sem erózió útján ne juthassanak a felszíni vizekbe. Ennek érdekében az alábbi védőtávolságot kell betartani: trágya nem juttatható ki felszíni víztől, forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól 10 m-es sávban, amennyiben jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik. Vízjárta területeken biztosítani kell, hogy a kijuttatott trágya ne mosódhasson be a vizekbe a szélsőséges vízjárási viszonyok kialakulásakor. E szabály alkalmazására különösen nagy figyelmet kell fordítani a belvíz veszélyeztetett területeken.

Állattartó telepek trágyatároló műtárgyainak kialakítására vonatkozó szabályok

A jó mezőgazdasági gyakorlat szabályi közül a trágyatárolásra vonatkozó előírások elsősorban az állattartókat érintik, nekik kell különös gondot fordítani betartásukra. Hígtrágya, trágyalé, csurgalékvíz kizárólag szivárgásmentes, szigetelt tartályban, medencében tárolható. A tárolótartály, medence anyagát úgy kell megválasztani, hogy az a korrózióknak ellenálljon, élettartama legalább 20 év legyen. A tárolóhelynek legalább 4 havi hígtrágya, trágyalé, csurgalékvíz befogadására elegendő méretűnek kell lennie, hogy biztosított legyen a tilalmi időszakokban biztonságos tárolásuk.

A trágya tárolása során eleget kell tenni a felszín alatti vizek minőségének védelmére vonatkozó, külön jogszabályban (219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet) foglalt előírásoknak is. Mélyalmos trágya - amennyiben nem ütközik más előírással - előzetes tárolás nélkül is kijuttatható. Abban az esetben, ha

az előírások ezt nem teszik lehetővé, az istállótrágyával azonos módon kell tárolni és kezelni. A karámföld tárolása az istállótrágyával azonos módon történik. A karámok csurgalékvizének gyűjtését úgy kell megoldani, hogy az ne veszélyeztethesse a környezetet. Ideiglenes trágyakazal, trágyaszarvas mezőgazdasági tábla szélén - legfeljebb 2 hónap időtartamra - olyan helyen alakítható ki elszivárgás elleni védelem nélkül, ahol

- a) a talajvíz legmagasabb szintje 1,5 m alatt van,
- b) felszíni víz nincs 100 m-en belül.

12.3.3.6. Mezőgazdasági területek trágyázásának szabályai

A műtrágya felhasználását a termőföldről szóló törvény alapján talajvizsgálatokra alapozottan kell végezni. A talaj tápanyagvizsgálatát legalább 5 évente, gyepek esetében legalább 10 évente kell elvégeztetni. A gazdaságos, környezetvédelmi szempontból biztonságos műtrágyaadag számításakor figyelembe kell venni a talaj tápanyagellátottságát, a növény tápanyagigényét, az elővetemény hatását és a korábban kijuttatott szerves trágya nitrogénigény csökkentő hatását. Nitrogén műtrágyát akkor kell adagolni, amikor a növény legjobban képes azt hasznosítani.

A trágyákat úgy kell kijuttatni, hogy azok a növény számára a legjobban hasznosíthatóak legyenek, ezzel együtt a környezetvédelmi feltételeknek is megfeleljen a tevékenység. A trágyakijuttatás során alapvető követelmény, hogy a nitrát kimosódás a lehető legkisebb legyen. Szakszerű a trágyázás, ha a talaj tulajdonságainak, tápanyag-ellátottságának, a környezeti feltételeknek és a természetett növény helyesen megválasztott termésszintjéhez tartozó tápanyagigénynek megfelelő adagban, megfelelő időben és módon, a trágya tápanyagtartalmának ismeretében történik. A trágyázást pontos adagban és egyenletesen kell végezni, kerülve az átfedéseket. Így biztosítható a talaj fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságaira gyakorolt kedvező hatás. Az egyenletes trágyaeloszlás érdekében a trágyaszóró gépek karbantartásáról rendszeresen gondoskodni kell.

Mezőgazdasági területek minőségi védelme

Nagyon fontos az optimális vetésforgó betartása. Az agrotechnikai védelem érdekében biztosítani kell a talaj megfelelő szerkezetességét a helyes talajműveléssel, esetleg mélylazítással.

Minimális növénytakaró fenntartása

Az őszi növények vetését olyan korán kell elvégezni, hogy tél elejére kialakuljon legalább 25%-os növényfedettség. Betakarítás után a veszélyeztetett területeken ajánlatos a növénymaradványok meghagyása.

A jó mezőgazdasági gyakorlat szabályainak megalkotása során bizonyos mértékben előírásokat meghatározni az öntözés vonatkozásában is. Öntözés csak öntözési talajtani szakvélemény és az erre alapozott műszaki terv alapján kiadott vízjogi engedéllyel végezhető. Az éves öntözővíz-szükségletet, az egyszerre kiadható öntözővíz mennyiségét, az öntözés intenzitását a talaj fizikai, vízgazdálkodási tulajdonságai, valamint az öntözendő növény vízigénye alapján a talajtani szakvéleményben kell meghatározni. A víz mozgását a talajban a talaj pórusrendszere, a gravitáció, kapilláris és adszorpciós erők együttesen határozzák meg. Az öntözési normát úgy kell megállapítani, hogy a talajba jutott víz beszivárgása folyamatos legyen az öntözés során. A talaj maximális vízkapacitásánál több víz nem juttatható ki egyszerre, mivel az tócsásodáshoz, majd gyenge vízáteresztő képességű talajon lefolyáshoz vezethet. Jó vízáteresztő képességű, gyenge víztartó képességű talaj esetében viszont a víz a gyökérszóna alá szivárog, ezzel növelve a tápanyagok bemosódásának veszélyét. Törekedni kell a

növény igényét is kielégítő kis vízadagú, de gyakoribb öntözésre. Az öntözést legkésőbb akkor kell megkezdeni, amikor a talaj nedvességtartalma a szabadföldi vízkapacitás 50%-ára csökken. Szárazabb talaj esetén nagy a veszélye annak, hogy az öntözés kezdetén, a talajban képződött repedések mentén a tápanyagok - elsősorban a nitrogén - lemosódnak. Az öntözött terület talaját, valamint a talajvíz szintjét és minőségét - amennyiben 7 méteren belül elérhető - 5 évente ellenőriztetni kell.

Nem nitrátérzékeny területeken is be kell tartani az alábbi előírásokat:

- Meredekebb lejtésű területeken trágyát kijuttatni csak azonnali bedolgozás mellett lehet.
- Trágya nem juttatható ki felszíni víztől, forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól 10 m-es sávban, valamint hullámtereken, parti sávban és vízjárta területeken.
- Gyors hatású, könnyen oldódó nitrogéntrágya, trágyalé hígtrágya betakarítás után csak abban az esetben juttatható ki a szántóterületre még abban az évben, ha a trágyázás és a megfelelő talajfedettséget biztosító növény vetése közötti idő nem több mint 14 nap.
- Tilos a trágya kijuttatása december 1. és február 15. között. Nem juttatható ki trágya fagyott (a talaj öt centiméter vagy annál nagyobb mélységig tartósan fagyott), vízzel telített és összefüggő hótakaróval borított talajra.
- Istállótrágyát szigetelt alapú, a csurgalékvíz összegyűjtésére szolgáló gyűjtőcsatornákkal és aknával ellátott, legalább 8 havi trágyamennyiség tárolására alkalmas trágyatelepen, hígtrágyát legalább 4 havi trágyamennyiség tárolására alkalmas szigetelt tartályban, medencében kell tárolni.

Nem nitrátérzékeny területen gazdálkodóknak a híg- és istállótrágya tárolókra vonatkozó előírásokat az alábbi határidőktől kezdődően kell teljesíteni, melyek összhangban vannak a nitrátérzékeny területeken kötelező előírásokkal:

- hígtrágya tároló 50 állategység/gazdaság felett: 2006. január 1.,
- hígtrágya tároló 50 állategység/gazdaság alatt: 2010. január 1.,
- istállótrágya tároló 50 állategység/gazdaság felett: 2010. január 1.,
- istállótrágya tároló 50 állategység/gazdaság alatt: 2014. január 1..

12.3.4. Talajerózió

A talajok pusztulása régóta ismert folyamat. Természetes okokra vezethető vissza, melyet az emberi tevékenység, köztük elsősorban a mezőgazdasági művelés felerősít. Elérhet olyan mértéket, amely a gazdaságos művelés létét veszélyezteti. Régebbi hazai felmérések, és újabban az Európai Unió tagállamaiban végzett felmérés is mutatja, hogy a talajok pusztulása létező, fontos probléma. Az Európai Unió közös agrárpolitikájának intézkedései közé ezért soroltak be a talajerózió elleni védelmet elsősorban az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések közé. Az egyszerűsített terület alapú támogatások igénybevételéhez szükséges követelményrendszert a „Helyes mezőgazdasági és környezeti állapot” előírásai tartalmazzák, melyek közül az erózió elleni védelmet szolgálja az, hogy 12%-nál meredekebb lejtésű területeken kapás kultúrák termesztése tilos. A vidékfejlesztési támogatások igénybevételéhez szükséges „Helyes gazdálkodási gyakorlat” előírásai között több talajerózió elleni védelmet szolgáló előírás is tartozik.

- a tavaszi vetésű növények vetéséig talajfedettség biztosítása,
- szintvonalas talajművelés,
- a már meglévő teraszok megőrzése,
- 12%-nál meredekebb lejtésű területeken a kapás kultúrák termesztésének tilalma
- a természetes, talajvédelmet szolgáló meglévő zöld sávok (sövények, táblaszegélyek, erdősávok stb.) megőrzése,

- a talaj megnyitását eredményező művelést követően talajlezáró művelet alkalmazása.

A talajerózió által lehordott, tápanyagban gazdag szemcsék rontják az élő vizeink minőségét is. Ez különösen fontos kiemelt üdülőkörzeteink területén (Balaton, Velencei tó térsége). Itt a vízminőség javítására bevezetett számos lépés (csatornázás, állattartás korlátozása) mellett különösen fontos a talajvédelem eszköztárát is bevetni.

Hazánkban a vízerózió jelentős területet érint, a mezőgazdasági terület kb. 25%-a (2,3 millió ha) tartozik valamilyen mértékben a vízerózió által veszélyeztetett talajok közé. A víz által okozott erózió elleni védekezés alapelvei:

- a víz lefolyásának gátlása, lassítása,
- a talaj vízbefogadó képességének növelése,
- talajrészecskék mozgékonyságának csökkentése (hogya a víz kevésbé tudja elhordani).

Az erózió ellen megfelelő agrotechnikai beavatkozásokkal, optimális vetésforgó alkalmazásával, a táblák kialakításával és egyéb meliorációs beavatkozásokkal hatékonyan lehet védekezni. Csak a talajvédő gazdálkodás alkalmazásával is az eróziós károk 1/3 részére csökkenthetők.

Erózióknak kitett területen törekedni kell a minél nagyobb növényborítottságra, különösen a tavaszi és őszi csapadékos időszakokban. Ennek érdekében őszi növények vetését olyan korán kell végezni, hogy tél elejére legalább 25%-os növényborítottság alakuljon ki, illetve betakarítás után a növényi maradványokat a táblán kell hagyni, szükség esetén mulcsozni.

Az évelő növények ezzel szemben nagyobb védelmet nyújtanak. A sűrű vetésű évelő pillangósok védik a legjobban a talajt a szántóföldi növények közül. Célszerű úgy megválasztani a növények sorrendjét, hogy lejtős területen minél nagyobb arányban szerepeljenek a talajt védő növények. Bevált módszer a szalagos vetés is, amikor az egyes növényeket a lejtő irányára merőlegesen 30-40 m széles szalagokban termesztjük.

Az erózió elleni agrotechnikai védelem fontos módja a talaj szerkezetességének megóvása helyes talajműveléssel, szükség esetén mélylazítással. A mélylazítás növeli a talaj vízbefogadó képességét, ezzel csökken az elfolyás veszélye. Lejtős területen a művelést lehetőség szerint a szintvonalakat követve (a lejtőre merőlegesen) végezzük, a szántáshoz váltva forgató ekét használjunk, melyek különösen alkalmasak lejtős területek talaj- és környezetkímélő művelésére.

Lejtős területen ne csak a talajművelést, hanem a vetést és a többi növényápolási munkát is a szintvonalakat követve végezzük. Kapás növények töltögetése, bakhátas művelése szintén véd az erózió ellen.

Erózió által veszélyeztetett területeken meliorációs műtárgyak építésével is védhetjük a talajt. Ilyen például a sáncok, vízelvezetők, teraszok építése, védősávok, gyepes vízelvezetők kialakítása. Fontos a már kialakult árkok, vízmosások megkötése. Az erózió elleni védelmet segíti, ha a táblákat és a művelő utakat úgy alakítjuk ki, hogy a talajvédő gazdálkodást segítse.

A szőlő és gyümölcsös ültetvények különösen erózióveszélyesek, ezért a védekezésre már az ültetvény tervezésekor gondolnunk kell. Ültetvények esetén hangsúlyos szerepet kapnak a fent említett műszaki meliorációs beavatkozások. Szőlő és gyümölcsösök esetén 12%-nál meredekebb lejtőn javasolt a teraszozás, enyhébb lejtőkön a sáncolás, övárkok, vízelvezetők kialakítása. A műszaki védelmet nagyon fontos agrotechnikai eszközökkel is kiegészíteni. Az eszköztár szinte ugyanaz, mint a szántóföldi növények esetén: lejtőre merőleges sorkialakítás, a sorközök ugaroltatása, gyepesítése,

takarása (mulcsozás) valamint a talaj szervestrágyázása, megfelelő kultúrállapotban tartása. Gyümölcsösök esetén javasolható a tányéros művelés, amely azt jelenti, hogy csak a gyümölcsfák körül kialakított tányérokat műveljük, a lejtő egészét pedig gypesítjük.

Nem szabad megfeledkezni az utak, csatornák, vízvezető árkok rendszeres karbantartásáról, figyelmet kell fordítani arra, hogy az elvezetőkből a gyűjtőkbe a víz akadálytalanul beáramolhasson. A műtárgyak környékét tisztítani kell, és ellenőrizni, hogy megfelelően működnek-e. Az útpadkákat, árkokat rendszeresen kaszáljuk, ezzel is elősegítve a víz zavartalan áramlását. A táblák közötti utak gypesítésével és rendszeres kaszálásával is sokat tehetünk a víz beszivárgásáért.

A szél általi erózió (defláció) szinte bárhol felléphet, de jellemzően a nagy kiterjedésű sík vidékeken fordul elő. A szél a talaj könnyebb alkotórészeit elfújja a helyéről és más helyre szállítja. A talaj termőrétege ezáltal vékonyodik. A kifújtt részecskéket más helyen lerakja a szél, betemetve az ott található növényeket, utakat ezzel is kárt okozva. A sűrű növényzet szinte teljesen meg tudja akadályozni a deflációt.

A defláció elleni védekezéshez elsősorban a szél erejét kell megtörnünk. Erre a célra legjobban beváltak a fasorok, mezővédő erdősávok. A talaj szerkezetének javítása ugyancsak hatásos eljárás, melyet szervestrágyázással, zöldtrágyázással savanyú talajon meszezéssel végezhetünk. Ezekkel az eljárásokkal a kötőanyagok mennyiségét növeljük, a talaj szemcséi ezáltal összeragadnak, jobban ellenállnak a kifúvásnak.

A talaj szerves anyag tartalmának jelentősége.

A természetes ökoszisztémákban a szerves anyag felhalmozódása és lebomlása dinamikus egyensúlyban van, a képződött szervesanyag-tömeg zárt körön belül marad. Az emberi beavatkozás- a mezőgazdasági termelés- során ez a dinamikus egyensúly megváltozik, és a szerves anyag eltávolításával, a talajok művelésével utat nyitunk az éghajlati elemek romboló hatásának, és így gyakran az eredeti szerves anyag készlet egyharmada, fele is elvész.

A szerves anyag két nagy csoportra osztható: élő és holt szerves anyag. Az élő szerves anyag, a talajban élő mikro- és makroszervezetek testébe épülve található ami a talajok szántott rétegében az összes szerves anyag 10-15% át is elérheti. A holt szerves anyag az elhalt növények és egyéb szervezetek elbomlott és átalakult része.

A talaj szerves anyag nem egységes anyag, hanem sok különböző kémiai összetételű és fizikai viselkedésű szerves anyag keveréke.

A be nem takarított kultúrnövény maradványok kevesebb szerves anyagot juttatnak vissza a talajba, mint a legtöbb természetes vegetáció, ezért a művelésbe vont talajok szerves anyag szintjének fenntartásában, a humuszkészletek megőrzésében döntő jelentősége van a mezőgazdasági melléktermékek talajba munkálásának. A szántóföldi növények esetében a gyökér-és tarlómaradványok mennyisége évi 4 millió tonna körül alakul.

Tarlóégetés

A tarló, illetve a szalma, kukoricaszár és egyéb növényi maradványok elégetése a termőhelyen talajerő gazdálkodási szempontból káros. Nemcsak az elégetett anyag szerves és tápanyagtartalma kerül ki hasznosítás nélkül a biológiai körforgalomból, hanem a talaj anyaga is károsodik. Az égetés hatására csökken a talaj szerves és tápanyagtartalma, a nitrogénvesztés elérheti a 200 kg/ha mennyiséget is. Romlanak a talaj fizikai tulajdonságai is, csökken a vízálló morzsák aránya, növekszik az

erózióveszély, csökken a talaj vízkészlete. A talaj mikrobiális tevékenysége átmenetileg csökken, változik a mikroorganizmusok mennyisége és összetétele.

12.3.5. Zöldtrágyázás

A talajok termőképességének fenntartása, a vetésváltásra vonatkozó szabályok betartása, a talajok szervesanyag-tartalmának szinten tartása vagy növelése, a jó talajszerkezetről való gondoskodás mind megoldható a zöldtrágyanövényekkel. Számolni kell velük a művelés minimális szintjének megtartása terén, és a gazdaság területeinek rendben tartása érdekében is.

A növényválasztás és a vetésidő szerepe:

A szorító gazdasági viszonyok között különösen nagy hangsúlyt kapnak a költségtakarékos megoldások. E szempontból a talajok szervesanyag-visszapótlásra és szerkezetjavításra a helyesen végzett zöldtrágyázás nagyon alkalmas. A rövid illetve hosszú nappalos zöldtrágyanövények megválasztása alkalmat ad arra, hogy a betakarított növények tárlómunkái után megfelelő és munkaszervezési szempontból is legalkalmasabb időben gondoskodjunk a talajok időbeni gyomelnyomó növény borítottságáról. a keresztvirágúak- olajretek, mustár- rövid nappalos növények, ezért vetésidőjük a nyár végi időszakban javasolt. Pl. a júliusban elvetett, rövid nappalos mustár- ha van elég csapadék- szépen kikel ugyan, de nem nő meg, és fejletlen marad. Így a kívánt vegetatív tömeget és talajszerkezet-javító gyökérmennyiséget nem képes megtermelni. A naphosszra semleges facélia viszont minden időszakban sikeresen vethető és nagyon igénytelen növény. További lehetőséget kínálnak a zöldtrágyakeveréke, amelyeket az adott terület talajviszonyaira adaptáltan kell alkalmazni.

Olajretek: (Raphanus Sativus)

A köztermesztésben lévő olajretekfajták zöldtakarmánynövényként is igazolták, hogy helyük van a növényi sorrendben. Burgonyatermesztésben jelentősen csökkenti a burgonya vírus okozta rozsdafoltosodást. Mindegyik köztermesztésben lévő fajta kitűnő szervesanyag-pótló zöldtrágya is. Mélyre hatoló, gazdagon elágazó gyökérzete erőteljes fejlődést tesz lehetővé kedvezőtlen talaj-és éghajlati viszonyok között is. A nagy tömegű gyökérzet lazítja és levegősen tartja, ami igen kedvező életteret kínál a talajban lévő mikroorganizmusok számára.

Fehér mustár: (Sinapis Alba)

A rövid tenyészidejű mustár igen elterjedt zöldtrágyanövény mindenütt. Augusztusi vetését követően nagyon gyorsan kel, majd a rövidülő nappalok hatására fejlődése is lassul, ami a vegetatív részek fejlődésére kedvező hatású. Állománya gátolja a talajeróziót, és a bemosódó nitrogént a talajfelszín közelében visszatartja. Kiváló gyomelnyomó hatású növény. November közepén érdemes leszántani. Ekkor gyökérrendszere is jelentős tömeget képvisel és 50-70 cm mélyégben szövi át a talajt. A gyakorlat szerint minél sűrűbb a vetés, annál jobb hatású az utódnövények számára.

Facélia: (Phacelia Tanacetifolia)

A facélia- magyar nevén mézontó fű- sokak számára úgy ismert, mint mézelő növény. Zöldtrágyanövényként a cukorrépa-termesztési technológia részeként írják elő a szerződő termelőknek. Őszi alászántása jelentős szervesanyag-tömeget jelent és ciántartalmú bomlástermékei távol tartják a fonalférgeket a haszonnövényektől. Biotermesztésben nélkülözhetetlen! a kezdeti fejlődése nem túl gyors, de később a bundaszerű borítást adó állomány igen jó gyomelnyomó.

Takarmányrepce: (Brassica Oleraceae)

Ez egy jó hatású takarmánynövény. Zöldtakarmányértéke az olajretekhez hasonlóan igen magas. Jelentős, 35-46 t/ha zöldhozama igen értékes takarmány a tejelő állatok számára is. Az állomány feletetése után földben maradó gyökérszövet humuszképző és szerkezetjavító hatása önmagában is nagyon értékes. Kizárólag zöldtrágya céljából vetett takarmányrepcé esetében késő ősszel jóval kisebb energiafelhasználással végezhető el a szántás a fellazult talajban.

Pohánka: (*Fagopyrum Esculentum*)

A pohánka a keserűfűvek családjába tartozik. Korábban a lápvidékek elterjedt, igénytelen szemes növényeként tartották számon. szerepe gabonaként és méhlegelőként volt jelentős. A növény egyéves, 50-80 cm magas, egy vezérhajtással és számos mellékajtással rendelkezik. a fehér vagy rózsaszínű virágok áthajló bugákba fejlődnek. Gyorsnövészű, fagyérzékeny növény, napjainkban lett kedvelt zöldtrágya Zöldtrágyakeverékben hüvelyesekkel, mustárral, és olajretekkel nemcsak a gyökértömeg kialakulását segíti elő, hanem a keverékkultúrák szinergetikai hatását is felerősíti (pl. pohánka 36kg/ha + mustár 10 kg/ha)

Bíborhere: (*Trifolium Incarnatum*)

Csapadékos vidékek áttelelő zöldtrágyanövénye lehet másodvetésben. Vetőmagszükséglete 30 kg/ha, zöldhozama 15-18 t/ha. A pillangós virágú zöldtrágyanövények nélkülözhetetlen a biológiai talajjavítás területén, de ugyanolyan fontosak a jó fizikai és biológiai tulajdonságokkal rendelkező talajok termőképességének szinten tartásában is, ha természetesen a költségeit a gazdálkodás elbírja. A gyökérszöveten képződő gyökérgümők a légköri N megkötése révén növelik a talaj N-készletét.

Zöldtrágyanövények felhasználási adatai:

	Mustár	Olajretek	Facélia	Pohánka	Emerald
Optimális vetésidő (hónap)	08-09	08-09.10	07.20-08.31	07-08	08.01-08.31
Vegetáció idő vége/leszántás	11.15	11.15	11.15	11.15	áttelehet
Vetőmagnorma kg/ha	15-20	18-22	10-12	40-50	10-15
Vetőmaggóltóság Ft/ha (2005)	3000	4000	4000	5000	4500
Zöldhozam t/ha	25-35	30-50	20-25	20-25	35-45
Gyökértömeg t/ha	10-15	12-20	10-12	10-12	15-20
Gyökérszóna mélysége cm	50-70	60-100	40-60	40-50	80-100
Nitrát N visszatartás kg/ha	100-130	100-130	70-100	60-80	100-130
Sz.ag. vegetáció/gyökér t/ha	3,0/1,5	3,5/1,5	2,8/1,2	2,6/1,0	3,0/1,5
Megvilágítás hossza/befolyása	rövid	rövid	semleges	semleges	semleges

Zöldtrágyázás vagy mulcsolás:

Magyar viszonyaink közt első lépésként a zöldtrágyázás általános elfogadtatása a cél. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy még előbbre tekintsünk és a vetéstechnika rohamos fejlődését kihasználva a mulcs technológia alkalmazásával is megbarátkozzunk. A mustár vagy facélia zöldtrágya alkalmazása esetében ugyanis eltekinthetünk az őszi beszántástól és engedjük lefagyni az állományunkat. Ez a technológia számos más előnnyel jár, hiszen a lefagyott, lesárgult szármaradvány teljesen betakarja a talaj felszínét. Ez a talajborítottság egészen tavaszig megmarad, amely gátolja a víz- és szélerezőt,

megőrizve a talaj nedvességtartalmát. Tavasszal így elmaradhat a költséges magágy-előkészítő munka és tárcsás rendszerű direktvető géppel egy menetben elvégezhető a vetés. Pl. mustár mulcsba vetett cukorrépa, vagy facélia mulcsba vetett kukorica. A zöldtrágyanövény jótékony hatása ez esetben a gyomelnyomás, a talajborítottság formájában, és főként a talajban hagyott gyökértömeg révén érvényesül.

A zöldtrágyázás segíti a talajélet kialakulását:

A mikrobiális tevékenység a talaj melegedésével egyidejűleg megindul. Ennek szabad szemmel látható egyértelmű jelei vannak, hiszen a talaj színe sötétebbé válik, és tapinthatóan jó szerkezetű lesz, ami a biológiai élet beindulásáról árulkodik. Az úgynevezett mikrofauna ugyan szabad szemmel nem látható, de létezése aligha vonható kétségbe. Ugyanakkor a makro- és megafauna aktivitása annál jobban nyomon követhető. Ismert képviselői a földigiliszták, amelyek a talajtermékenység indikátorai és őrei is egyben. Azonnal eltűnnek, ha túl alacsony a talaj nedvesség- vagy szervesanyag-tartalom, hiszen utóbbi szolgál számukra táplálékul. A felszíne jól látható járataik vannak, és ürülék kupacok jelzik aktivitásukat. Járataik gravitációs pórusokként funkcionálnak, ami segíti a talaj levegőzését és a csapadékvíz mélyebb rétegekbe vezetését. A talajok egyik veszedelmes betegségét, a talajtömörödöttséget kiváló hatékonysággal képesek megszüntetni.

12.4. Ellenőrzés és szankcionálás

A HGGY ellenőrizhető előírásainak, valamint a támogatási rendeletben (150/2004. (X. 12.) FVM rendelet) meghatározott egyéb feltételeinek, előírásainak betartását a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) a támogatás kifizetése előtt reprezentatív mintán ellenőrzi úgynevezett fizikai ellenőrzés útján, amely távérzékelést és helyszíni ellenőrzést jelent. Az MVH helyszíni ellenőrei a HGGY szempontjait a kérelmező gazdaságának minden parcelláján megvizsgálják. Ha a kérelmező a HGGY előírásait részben vagy teljes egészében nem tartja be, az MVH az előírások megsértésének alapján szankciót alkalmaz. A szabálytalanságok mértékének megállapítása pontozási rendszer alapján történik. A támogatáshoz tartozó előírások teljesítése pontértékhez kötött, megszegése különböző mértékű pontlevonással jár. A pontlevonás alapját az elkövetett szabálytalanság gyakorisága és mértéke képezi. A levont pontok összegzésével állapítható meg a szankcionálás mértéke. A kötelezettségek és a támogatási feltételek megsértésének súlyossága alapján az MVH:

- felszólítja a kérelmezőt a kötelezettségek betartására,
- részben csökkenti az adott évi támogatást,
- teljes egészében megvonja az adott évi támogatást,
- egy gazdálkodási évre kizárja a kérelmezőt a programból,
- vagy kizárja a kérelmezőt a támogatási programból.

Az ellenőrzési rendszert az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségei és a központ együtt működteti.

13. A támogatás kérelmezése

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatáshoz kapcsolódó rendszer 2 körös formában fog működni. Először támogatási kérelmet kell benyújtani a meghirdetett célprogram(ok)ba való bekerüléshez (10.

számú melléklet). A kérelmek rögzítését, adminisztratív ellenőrzését követően, pontozási rendszer alapján, az adott éves forrás figyelembevételével eldöntésre kerül, hogy ki kerül be a programba. Ezt követően mind a támogatási kérelmet jóváhagyó/részben jóváhagyó határozattal rendelkezők, mind az elutasított kérelmezők értesítést kapnak a döntésről, majd a támogatottak benyújthatják kifizetési kérelmüket (az MVH által megjelentetett közleményben meghirdetett időpontban), amely alapján megkapják a részükre megítélt támogatási összeget. Amennyiben a támogatott nem nyújtja be határidőben a kifizetési kérelmét, abban az esetben az MVH egyszeri felszólítással figyelmezteti a támogatottat az elmaradásra. Ha a támogatott a felszólításnak sem tesz eleget határidőn belül, kizárják a támogatásból.

A támogatás kifizetése egy összegben, forintban történik gazdálkodási évenként, amely az adott év **szeptember 1-től a következő év augusztus 31-ig** tart. A támogatási és kifizetési rendszert az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségei és a központ együtt működtetik.

2004. évben a támogatási kérelem a kifizetési kérelmet is magába foglalta, amelyet október 15. és november 26. között lehetett benyújtani az MVH által rendszeresített formanyomtatványon, postai úton az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségéhez, egy eredeti példányban. Ez azt jelentette, hogy ebben az évben nem kellett külön kifizetési kérelmet benyújtani.

2006-tól kezdődően a támogatási kérelmet a tárgyév májusában, az MVH által rendszeresített formanyomtatványon, postai úton kell benyújtani az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségéhez, egy eredeti példányban. A kifizetési kérelmet a tárgyév decemberébenben, az MVH által rendszeresített formanyomtatványon, postai úton kell benyújtani az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségéhez, egy eredeti példányban.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 150/2004. (X. 12.) FVM rendelet módosításáról szóló 11/2005. (II. 28.) FVM rendelet (2. számú melléklet) 1. § (1) b) pontja alapján a gazdálkodóknak legközelebb 2006. május 1. és május 31. között nyílik lehetőségük agrár-környezetgazdálkodási támogatási kérelmet benyújtani a 2005/2006. gazdálkodási évre vonatkozóan.

A támogatás igénybevételének részletes feltételeit a megjelenő jogszabályok, valamint az MVH által kiadott közlemények tartalmazzák.

14. A vállalások ellenőrzése

Az adott év során, a kérelem iktatása és rögzítése után, minden kérelmező adminisztratív ellenőrzésre kerül, valamint a támogatottak 5 %-ánál helyszínen is ellenőrzik a vállalt célprogram(ok) előírásainak betartását. Amennyiben az ellenőrzés során a kötelezettségeket és a támogatási feltételek valamelyikét nem teljesítik, illetve a támogatást rendeltetésétől eltérően használták fel, az MVH a kötelezettségek megsértésének alapján szankciókat alkalmaz. A szabálytalanságok mértékének megállapítása pontozási rendszer alapján történik. A támogatáshoz tartozó előírások teljesítése pontértékhez kötött, megszegése különböző mértékű pontlevonással jár. A pontlevonás alapját az elkövetett szabálytalanság gyakorisága és mértéke képezi. A kapott pontok összegzésével állapítható meg a szankcionálás mértéke. A kötelezettségek és a támogatási feltételek megsértésének súlyossága alapján az MVH:

- felszólítja a támogatottat a kötelezettségek betartására,
- részben csökkenti a támogatást,
- teljes egészében megvonja a támogatást,
- vagy megszünteti a támogatásra való jogosultságot, és kizárja a támogatottat a támogatási programból.

Az ellenőrzési rendszert az MVH területileg illetékes megyei kirendeltségei az illetékes szakhatóság bevonásával működtetik.

15. Az AKG célprogramok részletes leírása

A. Szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási intézkedések²

A.1. Szántóföldi alaprogram

A program célkitűzései:

- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése;
- a talajállapot védelme és javítása.

Jogosultsági feltételek:

- szántó művelési ágú területre vehető igénybe;
- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- jogosult növények: minden szántóföldi növény és zöldségféle.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor, és a program utolsó évében bővített³ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. a tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mértéke nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mennyiséget;
4. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos⁴.

A.2. Tanyás gazdálkodás

A program célkitűzései

- a hagyományos, alacsony ráfordítás szintű gazdálkodási rendszerek megőrzése;
- fontos kultúrtörténeti tájkép megőrzése;
- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése.

² Általános szabály a támogatások mértékének kiszámításához: minden esetben a támogatás mértéke nem haladhatja meg a kieső jövedelem és a felmerülő többletköltségek összegét, figyelembe véve a 1257/1999 EK Rendeletet.

³ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

⁴ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

Jogosultsági feltételek

- a támogatott terület mérete 0,5 és 20 ha között lehet;
- a pályázott területhez tartozó lakott terület tanyaként van regisztrálva a ingatlan-nyilvántartási rendszerben;
- az egyes parcellák mérete legfeljebb 2 ha lehet.

A program előírásai:

1. mozaikos, kis parcellás növénytermesztés folytatása;
2. a programba való belépéskor és a program utolsó évében bővített talajvizsgálat elvégzése;
3. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
4. tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mértéke nem haladhatja meg a 120 kg/ha/év mennyiséget;
5. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos⁵;
6. talajjavítás nem engedélyezett.

A.3. Méhlegelő célú növénytermesztés

A program célkitűzései

- az alacsony termőképességű területek alternatív hasznosításának ösztönzése;
- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a termesztett növényből, a méhészetből származó bevételen kívül, egyéb bevétel nem származhat
- a támogatásban részesített terület nem jogosult támogatásra a 797/2004 (április 26.) EK Rendeletben meghatározott méhészeti termékek fejlesztése céljából alkalmazott termelési és marketing támogatásból.

A program előírásai:

1. a következő méztermelésre alkalmas növény termesztése:
 - a. fehér somkóró (*Melilotus albus*);
 - b. közönséges mézontófü (*Phacelia tanacetifolia*);
 - c. bíbor here (*Trifolium incarnatum*);
 - d. fehér here (*Trifolium repens*);
 - e. vörös here (*Trifolium pratense*);
 - f. baltacim (*Onobrychis viciifolia*);
 - g. káposztarepce (*Brassica napus*);
 - h. pohánka (*Fagopyrum esculentum*);
 - i. fehér mustár (*Sinapis alba*);
2. műtrágya és növényvédő szerek használata nem megengedett.

A.4. Integrált szántóföldi növénytermesztés

A program célkitűzései

⁵ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése,
- a talaj állapotának védelme és javítása.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a támogatás szántóföldi kultúrnövények és a következő zöldségfélék termesztése esetén igényelhető: hagyma, fokhagyma, káposzta, kelkáposzta, kelbimbó, brokkoli, karfiol, karalábé, uborka, sütőtök, fűszerpaprika, zöldpaprika, paradicsom, zöldborsó, csemegekukorica, görögdinnye, sárgadinnye;
- ökológiai átállási vagy átállt területek erre a támogatásra nem jogosultak.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében teljes körű⁶ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mértéke nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mennyiséget;
4. szántóföldi növénykultúrák esetében az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos⁷;
5. zöldségnövények esetén csak a “korlátozás nélkül engedélyezett” (zöld) és a “mérsékelt korlátozásokkal engedélyezett” (sárga) besorolású növényvédő szerek használhatóak. A “korlátozott” (piros) minősítésű növényvédő szereket csak járvány vagy kizuzulás megelőzésére lehet használni, a területileg illetékes Növény- és Talajvédelmi Szolgálat előzetes írásos engedélyével⁸;
6. legalább egy jelentős betegséggel szembeni ellenálló/toleráns növényfajta alkalmazása kötelező;
7. növényvédelmi előrejelző rendszer használata szükséges.

A.5. Ökológiai gazdálkodási célprogram

A program célkitűzései

- a növényvédő szerek használatából és a tápanyag-utánpótlásból eredő környezeti terhelés csökkentése;
- a talaj állapotának védelme, javítása.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel;
- jogosult növények: minden szántóföldi növény és zöldségféle;
- párhuzamos gazdálkodás nem engedélyezett.

A program előírásai

1. A 2092/91/EK Tanácsi rendelet ökológiai termelésre vonatkozó szabályainak betartása;

⁶ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu, toxikus elemek: Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr, As

⁷ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

⁸ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

2. a programba való belépéskor és a program utolsó évében teljes körű⁹ talajvizsgálat elvégzése;
3. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
4. a biodiverzitás megőrzése, növelése érdekében a parcellák legalább 5 %-át “ökológiai kompenzációs terület”-té kell alakítani, ahol a kiegészítő intézkedések közül a füves mezsgyére vonatkozó előírásokat kell alkalmazni, vagy zöld ugart kell kialakítani;
5. a mezőgazdasági parcellák és autópályák, illetve első és másodrendű utak között legalább 10 méteres izolációs távolságot kell tartani, ahol az ökológiai kompenzációs területre vonatkozó intézkedések alkalmazhatók. Az izolációs távolságon belül növénytermesztés nem folytatható;
6. növényvédelmi előrejelző rendszer használata szükséges.

A.6. Hosszú távú területpihentetés

A program célkitűzései

- a mezőgazdasági eredetű vízszennyezés kockázatának megszüntetése az érzékeny vízbázisok területén;
- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése;
- a „zöld folyosó” rendszer fejlesztése.

Jogosultsági feltételek

- az intézkedés érzékeny vízbázisok védőterületén lévő szántón vehető igénybe;
- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- földbérlet esetén csatolni kell a tulajdonos beleegyező nyilatkozatát, amelyben a programmal járó kötelezettségeket elfogadja;
- a jogcímben előírt intézkedéseket legalább 20 évig be kell tartani.

A program előírásai:

1. helyi adottságoknak megfelelő legalább 3 fajból álló fűmagkeverék vetése;
2. a gyep ápolása évente legalább 2 mulcsozással, vagy kaszálással;
3. a kaszálás/mulcsozás során vadriasztó láncot kell alkalmazni;
4. a mulcsozás vagy a kaszálás minden év május 1. után engedélyezett;
5. műtrágya, istállótrágya és növényvédő szerek alkalmazása nem megengedett;
6. a legeltetés tilos.

A.7. Ritka növényfajták termesztése

Az intézkedés céljai

- a kultúrtörténeti, genetikai és nemesítési szempontból kiemelkedő jelentőségű ritka növényfajták megőrzése.

Jogosultsági feltételek

- legkisebb támogatható terület: 0,5 ha szántóföld, 0,3 ha szántóföldi zöldség esetében;
- csatolni kell az Agrobotanikai Intézet igazolását a jogosult fajta alkalmazásáról.

A program előírásai:

⁹ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu, toxikus elemek: Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr, As

1. a rendelet 7. számú mellékletben felsorolt valamely növényfajta termesztése (szántóföldi és zöldségkultúra);
2. a programba való belépéskor és a program utolsó évében bővített¹⁰ talajvizsgálat elvégzése;
3. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
4. tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mértéke nem haladhatja meg a 120 kg/ha/év mennyiséget;
5. csak mechanikai gyomirtás engedélyezett;
6. csak az ökológiai növényvédelemben engedélyezett növényvédő szerek alkalmazhatók.

A. 8. Érzékeny Természeti Területek (továbbiakban ÉTT) szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogramok

A. 8. 1. Szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhelyfejlesztési előírásokkal

Célkitűzések megfogalmazása:

Az intézkedés szakmai célja a regionális mezőgazdasági földhasználat és a környezetvédelmi, illetve a természetvédelmi szempontok harmonizációjának elősegítése, olyan gazdálkodási módok elterjesztése, amelyek megfelelnek a régiók természetiérték-fenntartó kapacitásának. Az intézkedés kiemelt célja a tűzok, az ugartyúk, a szalakóta és a fokozottan védett ragadozó madarak (parlagi sas, kerecsensólyom, kék vércse, hamvas rétihéja) természetes élőhelyeinek védelmének biztosítása.

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár szántóterület az alábbi ÉTT-ken: Dévaványa, Békés Csanádi sík, Mosoni sík, Hevesi sík, Dunavölgyi sík, Borsodi Mezőség;
- Egy parcella mérete nem lehet nagyobb 40 hektárnál.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében bővített¹¹ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. tápanyag utánpótlás legfeljebb 90 kg/ha N-hatóanyag mennyiségben megengedett;
4. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos¹²;
5. a következő vetésszerkezet betartása kötelező¹³:
 - a. minimum 20% gabona;
 - b. minimum 20% pillangós takarmánynövény (lucerna, fehérhere, vöröshere, somkóró, bükköny stb.);
 - c. minimum 10% repce;
 - d. maximum 20% egyéb kultúra;
 - e. minimum 20% ugar;
6. rovarölő szerek nem alkalmazhatók (kivéve repce esetében);
7. mélyszántás 5 évente egyszer engedélyezett;
8. sorközművelés csak május 1. után engedélyezett;

¹⁰ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

¹¹ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

¹² az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

¹³ a vetésszerkezetre vonatkozó előírásokat a teljes gazdaságra vonatkozóan, az 5 éves támogatási időtartam alatt kell megvalósítani

9. min. 6 méter széles vegyszerezetlen táblaszegélyeket kell hagyni;
10. pillangós takarmánynövények esetén:
 - a. a terület legalább 50%-án (kijelölése az illetékes nemzeti park szakemberének véleménye alapján) az első kaszálást június 15. után lehet elvégezni;
 - b. a többi területen az első kaszálást április 25.-ig el kell végezni;
 - c. minden kaszálás esetén legalább 5% kaszátlan területet kell hagyni;
 - d. amennyiben fokozottan védett madárfészek van a területen, kaszátlan területet kell a fészek körül kialakítani, a területileg illetékes nemzeti park szakember véleménye alapján;
 - e. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata kötelező;
11. repce esetén 10%-on a nemzeti park szakemberének kijelölése alapján, a madarak téli táplálékának biztosítása céljából, hóeltakarítás kötelező.

A. 8. 2. Szántóföldi növénytermesztés madár élőhelyfejlesztési előírásokkal

Célkitűzések megfogalmazása:

A természeti értékekre káros hatások csökkentése az alábbiak előírásával: kevésbé ártalmas növényvédő szerek alkalmazása, növényvédőszer-mentes táblaszegélyek kialakítása, megfelelő betakarítási és növényápolási technológiák, kevesebb műtrágya felhasználása. A fontos célok közé tartozik a parlagi sas, a fűj és a fogoly élőhelyének és életfeltételeinek biztosítása is.

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár szántóterület az alábbi ÉTT-ken: Észak Cserehát, Bodroghöz, Szatmár-Bereg, Békés Csanádi sík, Beregi ártér.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében az alábbi elemekre¹⁴ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. tápanyag utánpótlás legfeljebb 90 kg/ha N-hatóanyag mennyiségben megengedett;
4. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos¹⁵;
5. a következő vetésszerkezet betartása kötelező¹⁶:
 - a. minimum 30% gabona;
 - b. minimum 20% pillangós takarmánynövény (lucerna, fehérhere, vöröshere, somkóró, bükköny stb.);
 - c. maximum 25% egyéb kultúra;
 - d. minimum 10% ugar;
6. gabonafélék termesztését követően - aratás után - zöldugar vagy másodvetés alkalmazása kötelező;
7. gyomirtó szerek évente legfeljebb egyszeri, a haszonkultúrát érintő használata;
8. Észak Cserehát ÉTT esetében a termőtalajnak csak a felső 8-10 cm-ét érintő agrotechnika alkalmazása, 5 évente egyszeri mélylazítás elvégzése engedélyezett;
9. vegyszerhasználat mellőzése a táblaszegélyeken (3 méteres sávban);
10. pillangós takarmánynövény kaszálása esetén vadriasztó lánc használata kötelező.

¹⁴ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

¹⁵ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

¹⁶ a vetésszerkezetre vonatkozó előírásokat a teljes gazdaságra vonatkozóan, az 5 éves támogatási időtartam alatt kell megvalósítani

A. 8. 3. Lucernatermesztés tűzok élőhelyfejlesztési előírásokkal

Célkitűzések megfogalmazása:

Az intézkedés szakmai célja a regionális mezőgazdasági földhasználat valamint a környezet-és természetvédelmi szempontok harmonizációjának elősegítése, olyan gazdálkodási módok elterjesztése, amelyek megfelelnek a régiók természetiérték-fenntartó kapacitásának. Az intézkedés kiemelt célja a tűzok, az ugartyúk, a szalakóta és a fokozottan védett ragadozó madarak (parlagi sas, kerecsensólyom, kék vércse, hamvas rétihéja) természetes élőhelyeinek védelmének biztosítása.

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár szántóterület az alábbi ÉTT-ken: Hevesi sík, Dévaványa, Békés Csanádi sík, Dunavölgyi sík, Mosoni sík, Borsodi Mezőség.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében az alábbi elemekre¹⁷ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos¹⁸;
4. rovarölő szerek alkalmazása tilos;
5. a harmadik év során lucerna felületés kötelező, 50%-os vetőmagmennyiséggel;
6. csak a felületéskor engedélyezett maximum 90 kg/ha N hatóanyag kijuttatása;
7. 6 méter széles vegyszerezetlen táblaszegélyt kell hagyni;
8. a terület legalább 50%-án (kijelölése az illetékes nemzeti park szakemberének véleménye alapján) az első kaszálást június 15 után lehet elvégezni;
9. a többi területen az első kaszálást április 25-ig el kell végezni;
10. minden kaszálás esetén legalább 5% kaszátlan területet kell hagyni;
11. amennyiben fokozottan védett madárfészek van a területen, kaszátlan területet, a területileg illetékes nemzeti park szakember véleménye alapján, a fészek körül kell kialakítani;
12. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata kötelező.

A. 8. 4. Szántóföldi növénytermesztés élőhelyfejlesztési előírásokkal

Célkitűzések megfogalmazása:

Ez az intézkedés a tájszerkezet megőrzésének szempontjából fontos. Az intézkedés előírásainak alkalmazásával elkerülhető a növényvédő szerek és műtrágyák talajba mosódása. A környezetterhelés korlátozása mellett ez az intézkedés megfelelő körülményeket teremt a védett állatfajoknak is.

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár szántóföld az alábbi ÉTT-ken: Marcal medence, Őrség Vend vidék, Baranya, Turján vidék, Szentendre;
- Marcal medence ÉTT esetén az intézkedéshez a **füves mezsgye kiegészítő intézkedés** pályázása kötelező.

A program előírásai

¹⁷ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

¹⁸ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében az alábbi elemekre¹⁹ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. tápanyag utánpótlás legfeljebb 90 kg/ha N-hatóanyag mennyiségben megengedett, amit istállótrágyával, vagy zöldtrágya növény termesztésével lehet kijuttatni;
4. az erősen toxikus növényvédő szer hatóanyagok használata tilos²⁰;
5. gyomirtás csak mechanikai úton végezhető;
6. mélyszántás 5 évente csak egyszer engedélyezett;
7. betakarítás után késleltetett (legalább 30 nap) tarlóhántás kötelező;
8. a terület legfeljebb 20%-án tókák, régóta meglévő vízállások, belvizek megőrzése kötelező;
9. zöldségtermesztés esetén hazai nemesítésű fajták termesztése kötelező.

B. Gyepterületek agrár-környezetgazdálkodási intézkedései

B. 1. Gyepgazdálkodási alapprogram

B. 1. a) Gyepes élőhelyek gondozása

Az intézkedés céljai:

- a növényfajokban és azokhoz kötődő állatfajokban gazdag vagy potenciálisan gazdag rétek fenntartása, fejlesztése a különböző gyeptípusokon;
- a helytelen gyepkezelés miatt csökkenő állományú, ritka növények, madarak és gerinctelen állatok védelme;
- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése.

Jogosultsági feltételek

- legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a földhasználónak (tulajdonosnak) legalább 0,2 állategység/ha állatállománnyal rendelkeznie kell.

Betartandó előírások:

Legeltetés esetén:

1. legeltethető állatfajok: szarvasmarha, juh, kecske, bivaly, ló, dámszarvas, gímszarvas és szamár;
2. A legelőt az alábbi gyeptípusonként megadott alsó és felső állatsűrűségi határok figyelembevételével kell hasznosítani:

Gyepes élőhelyek típusai	állatsűrűség (ÁE*/ha)
homokos gyepek	0,2-0,5
szikes legelők és gyepek	0,2-0,5
dombvidéki gyepek	0,2-1,0
száraz, fás legelők	0,2-1,0
nedves rétek, üde gyepek	0,2-1,0

¹⁹ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu

²⁰ az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

ártéri gyep	0,2-1,0
-------------	---------

*Állategység a 4/2004 (I. 13.) FVM rendeltben alapján

3. pásztoroló, vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni (az egy területen legeltethető napok számát a fűhozam alapján kell meghatározni, de az a 10 napot nem haladhatja meg);
4. növényvédő szer, felületet, vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, öntözés nem engedélyezett; a legelőkön csak a legeltetett állatok szerves trágyájára alapozott tápanyag-utánpótlás engedélyezett;

Kaszálás esetén:

5. a rétek/legelők kaszálása során vadriasztó láncot kell alkalmazni, és csak természetvédelmi szempontból kedvező kaszálási módszerek alkalmazhatók (kaszálás a tábla közepétől kifelé haladva, a táblaszegélyeket utoljára kell lekaszálni);
6. nedves időszakban, amikor az élőhely károsulhat, a kaszálás tilos.

B. 1. b). –Szántó fajgazdag gyepé alakítása (gyeptelepítés)

Az intézkedés célja:

- a növényfajokban és azokhoz kötődő állatfajokban gazdag vagy potenciálisan gazdag rétek kialakítása;
- élőhelyek biztosítása ritka növények, madarak és gerinctelen állatok számára;
- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése.

Jogosultsági feltételek:

- legkisebb támogatható terület 1 ha;
- A területileg illetékes Növény- és Talajvédelmi Szolgálat igazolása arról, hogy a szántó gyepesítése indokolt (alacsony termőképességű szántó).

Betartandó előírások:

1. gyepterület kialakítása gyeptelepítéssel;
2. a telepítéstől eltekintve, amikor legfeljebb 90 kg/ha N-hatóanyag kijuttatása megengedett, a műtrágyázás és a vegyszeres növényvédelem tilos;
3. helyi adottságoknak megfelelő legalább 6 fajból/fajtából álló fűmag keverék vetése;
4. egyetlen faj/fajta aránya sem haladhatja meg a 30%-ot;
5. gyomok és betelepülő cserje és fafajok irtása mechanikai úton végezhető;
6. az **1. évben** 2 kaszálás engedélyezett, a legeltetés nem engedélyezett;
7. **a 2. évtől** a beállt gyepet legeltetéssel vagy kaszálással lehet hasznosítani, a termőhelyi adottságok/gyeptípus figyelembevételével és a B) 1.a. intézkedésnél megadott szabályok betartásával.

B. 2. Ökológiai gyepgazdálkodási célprogram

Az intézkedés céljai:

- a növényfajokban és az azokhoz kötődő állatfajokban gazdag vagy potenciálisan gazdag rétek fenntartása, fejlesztése;
- a helytelen gyepkezelés miatt csökkenő állományú, ritka növények, madarak és gerinctelen állatok védelme;
- a növényvédő szerek és műtrágyák használatából eredő környezeti terhelés csökkentése;
- fészkelő területek, élőhelyek biztosítása a védett madár- és emlős fajok számára.

Jogosultsági feltételek

- Legkisebb támogatható terület 1 ha;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel;
- a földhasználónak (tulajdonosnak) legalább 0,2 állategység/ha állatállománnyal rendelkeznie kell.

Betartandó előírások:

1. A 2092/91/EK Tanácsi rendelet gyepgazdálkodásra vonatkozó szabályainak betartása,

Legeltetés esetén:

2. legeltethető állatfajok: szarvasmarha, juh, kecske, bivaly, ló, dóm, gím és szamár;
3. A legelőt az alábbi gyeptípusonként megadott alsó és felső állatsűrűségi határok figyelembevételével kell hasznosítani:

Gyepes élőhelyek típusai	állatsűrűség (ÁE*/ha)
homokos gyep	0,2-0,5
szikes legelők és gyep	0,2-0,5
dombvidéki gyep	0,2-1,0
száraz, fás legelők	0,2-1,0
nedves rétek, üde gyep	0,2-1,0
ártéri gyep	0,2-1,0

*Állategység a 4/2004 (I. 13.) FVM rendeltben alapján

4. pásztoroló, vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni (az egy területen legeltethető napok számát a fűhozam alapján kell meghatározni, de a 10 napot nem haladhatja meg);
5. növényvédőszer, felületés, vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, öntözés nem engedélyezett, a legelőn csak a legeltetett állatok szerves trágyájára alapozott tápanyag-utánpótlás engedélyezett;

Kaszálás esetén:

6. a rétek/legelők kaszálása során vadriasztó láncot kell alkalmazni, és csak természetvédelmi szempontból kedvező kaszálási módszerek alkalmazhatók (kaszálás a tábla közepétől kifelé haladva, a táblaszegélyeket utoljára kell lekaszálni);
7. nedves időszakban, amikor az élőhelyet károsíthatja, a kaszálás tilos.

B. 3. – Érzékeny Természeti Területek gyepgazdálkodási célprogramjai

Általános jogosultsági feltételek:

- legalább 1 hektár gyep valamelyik ÉTT-en;
- a földhasználónak (tulajdonosnak) legalább 0,2 állategység/ha állatállománnyal rendelkeznie kell.

B. 3. 1. Gyepgazdálkodás túzok élőhelyfejlesztési előírásokkal

Intézkedés célja:

A környezetbarát gazdálkodás módszereinek alkalmazása mellett, amely fenntartja az Érzékeny Természeti Területek természetes élőhelyeit és értékeit, az intézkedés speciális célja a következő madárfajok állományainak védelme, valamint élőhelyeik fenntartása és kialakítása: túzok, ugartyúk, szalakóta, parlagi sas, kerecsensólyom, kék vércse, hamvas rétihéja.

Jogosultsági feltételek:

- legalább 1 hektár gyepterület az alábbi ÉTT-ken: Hevesi sík, Borsodi Mezőség, Dévaványa, Békés Csanádi sík, Dunavölgyi sík.

A program előírásai:

1. felületetés, műtrágyázás nem engedélyezett, tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullatott trágyából származhat;
2. vegyszeres gyomirtás nem engedélyezett;
3. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata szükséges;
4. a gyepterületet szarvasmarha, juh, ló, bivaly legeltetésével, vagy kaszálással lehet hasznosítani, legeltethető állatsűrűség 0,2 - 1 állategység/ ha;
5. a legeltetést a tavaszi felszáradás után lehet megkezdeni és az őszi esőzések beálltával fel kell függeszteni, a túzok költőhelyein csak június 15 után folytatható legeltetés;
6. legeltetni csak pásztoroló vagy szakaszoló legeltetéssel lehet;
7. a gyepterület fogasolása nem engedélyezett;
8. kamillagyűjtés nem engedélyezett;
9. az első kaszálás csak június 15. után engedélyezett, a Dunavölgyi sík esetében csak egy kaszálás engedélyezett július 1. és október 1. között a nemzeti park szakemberének véleménye alapján;
10. kaszáláskor 5% kaszátlan területet kell hagyni, kaszálásonként eltérő területen;
11. amennyiben fokozottan védett madárfészkek vannak a területen, a kaszátlan területet a fészkek körül kell kialakítani, a területileg illetékes nemzeti park szakember véleménye alapján.

B. 3. 2. Gyepterületgazdálkodás haris élőhelyfejlesztési előírásokkal

Intézkedés célja:

A haris élő-, illetve fészkelőhelyének fejlesztése nedves rétek kialakításával, valamint olyan védett fajok élőhelyének biztosítása, mint a kockás lilium, a szibériai nőszirm, kígyógyökerű keserűfű, illetve vérfű-hangyaboglárka.

Jogosultsági feltételek:

- legalább 1 hektár gyepterület az alábbi ÉTT-ken: Észak Cserhát, Bodroghöz, Szatmár Bereg, Beregi ártér, Marcal medence.

A program előírásai:

1. felületetés, műtrágyázás nem engedélyezett, tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullatott trágyából származhat;
2. vegyszeres gyomirtás nem engedélyezett;
3. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata szükséges;
4. időjárástól függően legfeljebb kétszeri kaszálás;
5. a gyepterületet szarvasmarha, juh, ló, bivaly legeltetésével, vagy kaszálással lehet hasznosítani;
6. legeltetni csak pásztoroló vagy szakaszoló legeltetéssel lehet;
7. legeltethető állatsűrűség 0,2 - 1 állategység/ ha;
8. a legeltetést a tavaszi felszáradás után lehet megkezdeni és az őszi esőzések beálltával fel kell függeszteni;
9. a gyepterület fogasolása nem engedélyezett;
10. kaszálást a terület legalább 50%-án (a nemzeti park szakember véleménye alapján kijelölve) augusztus 1. után engedélyezett;

11. felszíni vizek elvezetése nem megengedett.

B. 3. 3. Gyepgazdálkodás élőhelyfejlesztési előírásokkal

Intézkedés célja:

A régió természetes vízháztartásának helyreállítása, amely korábban az intenzív mezőgazdálkodás miatt károsodott, valamint pufferzónák kialakítása az Érzékeny Természeti Területek körül. Szintén fontos célkitűzés a védett madarak élőhelyei, illetve fészkelőhelyei zavartalanságának biztosítása. Ez a művelési mód hozzájárul a védett növények állományainak növeléséhez is.

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár gyeppel az alábbi ÉTT-ken: Órség Vend vidék, Szentendre, Baranya, Turján vidék.

A program előírásai:

1. felületés, műtrágyázás nem engedélyezett, tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullatott trágyából származhat;
2. vegyszeres gyomirtás nem engedélyezett;
3. kaszálni csak száraz időben szabad, magas vízállású, belvizes területeken csak június 15. után lehet kaszálni. A nemzeti park engedélye alapján a kaszálás engedélyezett időpontja eltérhet;
4. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata szükséges;
5. a gyepterületet szarvasmarha, juh, ló, bivaly legeltetésével, vagy kaszálással lehet hasznosítani;
6. legeltetni csak pásztoroló vagy szakaszoló legeltetéssel lehet;
7. legeltethető állatsűrűség 0,2 - 1 állategység/ ha;
8. a legeltetést a tavaszi felszáradás után lehet megkezdeni és az őszi esőzések beálltával fel kell függeszteni, Turján vidéken a legeltetés tilos;
9. két kaszálás engedélyezett, de az első kaszálás csak június 15. után lehetséges;
10. kaszáláskor 10% kaszátlan területet kell hagyni, kaszálásonként eltérő területen;
11. felszíni vizek elvezetése nem megengedett;
12. a kiszáradt fákat őshonos fafajokkal kell pótolni.

B. 3. 4. Gyeptelepítés ÉTT-ken

Jogosultsági feltételek:

- Legalább 1 hektár szántóterület valamelyik ÉTT-en.

A program előírásai:

1. gyeptelepítés végrehajtása a területileg illetékes nemzeti park szakemberének javaslata alapján meghatározott vetőmagkeverék alkalmazásával;
2. a telepítéstől eltekintve, amikor legfeljebb 80 kg/ha N-hatóanyag kijuttatása megengedett, a műtrágyázás és a vegyszeres növényvédelem tilos;
3. az első évben 2 kaszálás engedélyezett, a legeltetés nem megengedett;
4. kaszálás esetén vadriasztó lánc használata szükséges;
5. a gyeppel fogasolása nem engedélyezett;
6. az első kaszálás legkorábbi ideje július 15;

7. a 2. évtől a beállt gyeplet legeltetéssel vagy kaszálással lehet hasznosítani, a termőhelyi adottságok/gyeptípus figyelembevételével bármely ÉTT-re vonatkozó gyephasznosítási program előírásainak betartásával.

C. Ültetvényekre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási intézkedések

C. 1. Integrált ültetvény célprogram

A program célkitűzései

- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése;
- hozzájárulás a biodiverzitás fenntartásához;
- a kedvező talajállapot megőrzése és javítása.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 0,5 ha;
- a támogatás csak termőre fordult ültetvényre igényelhető;
- az integrált gyümölcsstermesztési támogatásra jogosult gyümölcsök a következők: alma, körte, birs, naspolya, őszibarack, sárgabarack, mandula, dió, mogyoró, cseresznye, meggy, szilva, feketeribiszke, pirosribiszke, málna, egres, szeder, szőlő.

A program előírásai:

1. a programba való belépéskor és a program utolsó évében teljes körű²¹ talajvizsgálat elvégzése;
2. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
3. metszés előtti rügyvizsgálat elvégzése a termőegyensúly fenntartása miatt;
4. a gombairtó szerek hatékonyságát “zöldmunkák” (fürtzónában levelezés, hónaljzás, fattyúhajtások eltávolítás) segítségével kell javítani;
5. az engedélyezett növényvédő szerek közül csak a “korlátozás nélkül engedélyezett” (zöld) és a “mérsékelt korlátozásokkal engedélyezett” (sárga) minősítésűek használhatóak²²;
6. a “korlátozott” (piros) minősítésű növényvédő szereket csak a károsító szervezet nagy mértékű felszaporodása vagy a termés teljes megsemmisülésének megelőzése esetén lehet használni, a Növény- és Talajvédelmi Szolgálat előzetes jóváhagyásával és engedélyével;
7. az áttelelő fertőzésforrások eltávolítása (fák varasodása, kéregfoltosodás, lisztharmat);
8. növényvédelmi előrejelző rendszer használata szükséges;
9. A talajszerkezet védelme érdekében csak alacsony intenzitású (pl. csepegtetési) öntöző rendszer használható.

C. 2. Ökológiai ültetvény célprogram

Az intézkedés céljai

- a növényvédő szerek használatából és a műtrágyázásból eredő környezeti terhelés csökkentése;
- hozzájárulás a biodiverzitás fenntartásához;

²¹ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu, toxikus elemek: Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr, As

²² az agrár-környezetgazdálkodási végrehajtási NVT rendeletben kerül rögzítésre a tiltott növényvédő szer hatóanyagok listája

- a kedvező talajállapot megőrzése és javítása.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 0,5 ha;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel;
- jogosult növények: minden gyümölcs és szőlő;
- a támogatás csak termőre fordult ültetvényre igényelhető.

A program előírásai

1. A 2092/91/EK Tanácsi rendelet ökológiai termelésre vonatkozó szabályainak betartása;
2. a programba való belépéskor és a program utolsó évében teljes körű²³ talajvizsgálat elvégzése;
3. a talajvizsgálati eredmények alapján tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
4. metszés előtti rügvizsgálat elvégzése a termőegyensúly fenntartása miatt;
5. a gombairtó szerek hatékonyságát “zöldmunkák” (fürtzónában levelezés, hónaljzás, fattyúhajtások eltávolítás) segítségével kell javítani;
6. az áttelelő fertőzésforrások eltávolítása (fák varasodása, kéregfoltosodás, lisztharmat);
7. növényvédelmi előrejelző rendszer használata szükséges.

C.3. Ritka növényfajták termesztése

Az intézkedés céljai

- kultúrtörténeti és genetikai szempontból fontos, veszélyeztetett fajták megőrzése.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 0,3 ha;
- az Agrobotanikai Intézet igazolása a jogosult fajta meglétéről.

A program előírásai:

1. a rendelet 7. számú mellékletben felsorolt gyümölcs vagy szőlő fajták termesztése;
2. csak mechanikai gyomirtás engedélyezett;
3. csak az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett rovarölő és gombaölő szerek alkalmazhatók;
4. tápanyag utánpótlás nem engedélyezett;
5. a gyümölcsfasorok hiányosságait a rendelet 7. számú mellékletben szereplő fajtalistából kell pótolni;
6. a fákat októbertől áprilisig kell metszeni, fajtától függően 3-5 éves ciklussal.

D. Vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási intézkedések

D. 1. Extenzív halastavak fenntartása

Az intézkedés céljai

- a biodiverzitás szempontjából fontos gazdálkodási rendszerek fenntartása (Ramsari Egyezmény, Natura 2000);
- táplálkozó és költőterületek biztosítása rovarok, kételtűek és madarak számára.

²³ pH, K_A, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu, toxikus elemek: Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr, As

Jogosultsági feltételek

- minimum 1 ha halastó (nyílt vízfelület);
- a területnek halastó művelési ágban kell lennie.

A program előírásai:

1. a termelő tavakat április 1-ig fel kell tölteni;
2. a szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat;
3. minden tóra az illetékes nemzeti park igazgatóság által jóváhagyott “madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni;
4. csak a keskeny nádszegéllyel, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leereszteni, illetve feltölteni;
5. a természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható. A tó leeresztését megelőző egy hónapos időszakban istállótrágya nem alkalmazható.

D. 2. Vizes élőhelyek létrehozása

D. 2.1. Szántóföld átalakítása vizes élőhellyé

Az intézkedés céljai

- az szántóföldi művelésre alkalmatlan területek kivonása;
- vizes élőhelyek területének növelése, fejlesztése;
- környezeti terhelés csökkentése.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 0,5 ha;
- a FÖMI által kiadott igazolás, úrfotók alapján, a szántóföld rendszeres (5 évből 3 esetben előforduló) belvizes állapotáról.

A program előírásai:

1. a szántóföldek állandóan belvizes területeit fokozatosan, 5 év alatt kell vizes élőhellyé, vagy ha a területen nád található, nádassá alakítani;
2. mindennemű vízvezetés tilos;
3. növényvédő szerek, műtrágya és istállótrágya alkalmazása nem megengedett;
4. a terület átalakítása során a gyomok agresszív terjedését évente legalább 2 alkalommal elvégzett kaszálással vagy aprítással kell megakadályozni. A tarlót legalább 15 cm magasan meg kell hagyni.

D. 2.2. Ívóhelyek kialakítása

Az intézkedés céljai

- a vizes élőhelyek biodiverzitásának növelése, fejlesztése;
- környezeti terhelés csökkentése;
- természet közeli szaporodóhelyek kialakítása a vizes élőhelyek, állóvizek és folyóvizek halállományának fejlesztése céljából.

Jogosultsági feltételek

- legalább 0,3 ha terület;
- vízi élőhelyekhez, állóvizekhez vagy folyóvizekhez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó gondozott felületű gyepterületek (vízellátás/elárasztás lehetséges).

A program előírásai:

1. időszakos, sekély (0,4 – 0,6 m) vízborítás biztosítása az árhullám okozta vízszintemelkedés kihasználásával a halak szaporodási időszakában (április-május) és – lehetőleg – az azt megelőző és azt követő hónapban is;
2. a víztartás – ha szükséges – kisebb csatornákkal, zsilipekkel és gátakkal biztosítható;
3. június vége után gondoskodni kell a víz levezetéséről;
4. a terület lehalászása nem megengedett, a teljes halállomány élővízbe való jutását biztosítani kell;
5. a területen a fűborítást biztosítani kell;
6. a víz levonulását követően kaszálás és legeltetés engedélyezett, amennyiben az a gyepek károsításával nem jár;
7. az ívőhelyek területén és azok 15 m-es körzetében növényvédő szerek, műtárgya szervestrágya alkalmazása nem megengedett.

D. 3. Zsombékosok, mocsarak, lápok gondozása

Az intézkedés céljai

- vizes élőhelyek megőrzése és fejlesztése;
- táplálkozó- és költőhely biztosítása rovarok, kétlélűek és madarak számára;
- környezeti terhelés csökkentése.

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb terület 0,5 ha.

A program előírásai:

1. a területen a lecsapolás és a vízgazdálkodás nem megengedett;
2. trágyázás, növényvédő szerek használata nem megengedett;
3. nedves időszakokban a legeltetés tilos;
4. kaszálásra csak a víz visszahúzódása után kerülhet sor, megfelelően száraz talajviszonyok között;
5. a kaszálást és aprítást a lehető legmagasabb (legalább 15 cm) tarlót meghagyva kell végezni;
6. a kaszálás során vadriasztó lánc használata szükséges, természetbarát betakarítási módszereket kell alkalmazni.

D. 4. Nádgazdálkodás

Az intézkedés céljai:

- vizes élőhelyek megőrzése és fejlesztése;
- táplálkozó-költőhely biztosítása rovarok, kétlélűek és madarak számára;
- környezeti terhelés csökkentése;

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a terület nádas művelési ágban kell, hogy nyilvántartva legyen.

A program előírásai:

1. a nád aratása, és egyéb tevékenység végzése (szállítás, kihúzás stb.) kizárólag december 15. és február 15. között engedélyezett, úgy, hogy az a lehető legkisebb taposási kárt okozza;
2. az aratás során legalább 10 cm magas tarlót kell hagyni;

3. a nádatást teljesen megfagyott talajon/jégen kell végezni;
4. az aratás során mozaikos nádszerkezetet kell kialakítani, a nádas 20%-át, évente más-más helyen, kaszálatlanul kell hagyni
5. ideiglenes vagy állandó náddepót csak olyan helyen szabad kialakítani, ahol védett növényfajok nem élnek.

E. Extenzív állattenyésztéshez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási intézkedések

E.1. Óshonos állatok tartása

Általános célok:

- természetvédelmi, kulturális és állattenyésztési szempontból jelentőséggel bíró állatfajták megőrzése

Jogosultsági feltételek:

- A 6. mellékletben szereplő állatfajok, fajták tartása (1993 évi CXIV tv az állattenyésztésről, 36/1994 (VI. 28) FM-KTM együttes rendelet a védett őshonos és veszélyeztetett helyzetbe került állatfajták körének megállapításáról, 37/1994 (VI. 28) FM rendelet a védett őshonos állatfajták genetikai fenntartásáról és fenntartásuk rendjéről);
- minden a fenti meghatározásba beletartozó fajta egyede tisztavérű, törzkönyvezett tenyészállat kell, hogy legyen

Magyar szürke szarvasmarha

Jogosultsági feltétel:

- Legalább 3 db fajtatizta és törzkönyvezett tehén tartása (tartó, vagy tulajdonos);
- Magyar Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete igazolása arról, hogy a pályázó mekkora támogatásra jogosult állatállománnyal rendelkezik.

A program előírásai:

1. szabadtartásos állattartás folytatása.

Óshonos lovak (Gidrán, Hucul, Magyar hidegvérű, Lipicai, Shagya arab, Nóniusz, Kisbéri-félvér, Furioso-North Star)

Jogosultsági feltétel:

- Legalább 1 db fajtatizta és törzkönyvezett kanca tartása (tartó vagy tulajdonos);
- A fajta elismert országos tenyésztő szervezeti igazolása arról, hogy a pályázó hány támogatásra jogosult állattal rendelkezik.

A program előírásai:

1. szabadtartásos/ félszabad tartásos állattartás folytatása.

Mangalica

Jogosultsági feltétel:

- legalább 20 db nőivarú, 1 évnél idősebb és törzskönyvezett koca tartása (tartó vagy tulajdonos);
- A fajta elismert országos tenyésztő szervezeti igazolása arról, hogy a pályázó mekkora támogatásra jogosult állatállománnyal rendelkezik.

A program előírásai:

1. szabadtartásos/ félszabad tartásos állattartás folytatása.

Őshonos juh (Hortobágyi racka (fehér, fekete), Gyimesi racka, Cigája, Cikta)

Jogosultsági feltétel:

- Legalább 40 db nőivarú, 1 évnél idősebb fajtatiszta és törzskönyvezett anyajuh tartása (tartó vagy tulajdonos);
- A fajta elismert országos tenyésztő szervezeti igazolása arról, hogy a pályázó mekkora támogatásra jogosult állatállománnyal rendelkezik.

A program előírásai:

1. szabadtartásos állattartás folytatása.

Őshonos baromfi

Jogosultsági feltétel:

Faj	Minimális állatlétszám (egyed/év)
tojó tyúk (sárga magyar, kendermagos magyar, fehér magyar, erdélyi kopasznyakú elismerést követően fogolyszínű magyar tyúk)	200
pecsenye csirke a fenti fajtákból	500
pulyka (bronz, réz)	100
fodrostollú magyar lúd (elismerést követően magyar lúd)	100

- A fenti létszámú állomány tulajdonosa pályázhat
- A fajta elismert országos tenyésztő szervezeti igazolása arról, hogy a pályázó mekkora támogatásra jogosult állatállománnyal rendelkezik (származási igazolás).

A program előírásai:

1. szabadtartásos/ fél-szabad tartásos állattartás folytatása.

E. 2. Ökológiai állattartás

Az intézkedés céljai

- ökológiai állattartás elterjesztése;
- a trágyázás okozta környezeti terhelés csökkentése;
- állattartást figyelembe vevő gazdálkodási módszerek elősegítése.

Szarvasmarha

Jogosultsági feltétel:

- legalább 3 db ökológiai ellenőrző szervezet által ellenőrzött állat;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel.

A program előírásai:

1. A 2092/91/EC Tanácsi rendelet ökológiai állattartásra vonatkozó szabályainak betartása.

Sertés

Jogosultsági feltétel:

- legalább 20 db ökológiai ellenőrző szervezet által ellenőrzött állat;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel.

A program előírásai:

1. A 2092/91/EC Tanácsi rendelet ökológiai állattartásra vonatkozó szabályainak betartása.

Juh/kecske

Jogosultsági feltétel:

- legalább 10 db ökológiai ellenőrző szervezet által ellenőrzött állat;
- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel.

A program előírásai:

1. A 2092/91/EC Tanácsi rendelet ökológiai állattartásra vonatkozó szabályainak betartása.

Baromfi

Jogosultsági feltétel:

- elismert ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet általi nyilvántartásba vétel
- legalább a lent részletezett számú, ökológiai ellenőrző szervezet által ellenőrzött állat megléte

Faj	Minimális állatlétszám (egyed/év)
-----	--------------------------------------

tojó tyúk	200
pecsenye csirke	500
pulyka	100
lúd	100
kacsa	100
gyöngytyúk	100

A program előírásai:

1. A 2092/91/EC Tanácsi rendelet ökológiai állattartásra vonatkozó szabályainak betartása.

F. Kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási intézkedések

F. 1. Erózióvédelem

Az intézkedés céljai

- a talajerózió csökkentése;
- a talaj lemosódásának csökkentése;
- a talajminőség fenntartása;
- a vízszennyezés csökkentése.

F.1.1) Vízérozio elleni védelem

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület állandó kultúráknál 0,5 ha, szántóföldön 1 ha;
- a területileg illetékes Növény és Talajvédelmi Szolgálat igazolása arról, hogy a parcella legalább 5%-os lejtőn fekszik;
- valamelyik szántó vagy ültetvény programban való részvétel.

A program előírásai:

F.1.1. a) Ültetvények vízérozio elleni védelme

1. a sorköz és művelő utak zöld növényi borításának kialakítása vetéssel, pl. őszi árpával, gyepesítéssel, pillangós növényekkel vagy pillangós növények keverékével, vagy pedig mulccsal, azaz aprított növényi anyaggal (fakéreg, szalma, széna);
2. árkok/vízelvezetők füvesítése.

F.1.1. b) Szántóföldek vízérozio elleni védelme

őszi vetésű növények esetén:

- betakarításkor legalább 10-15 cm-es tarlót kell hagyni;
- a teljes nyári borítottság fenntartása érdekében nyári betakarítás után a tarlót fenn kell tartani és ápolni (gyomszabályozás) kaszálással vagy szárzúzással az őszi vetés idejéig;
- a vetést október 15-ig be kell fejezni;

tavaszi vetésű növények esetén:

- tavaszi vetésű növények előtt a téli/tavaszi talajtakarás biztosítása érdekében az őszi kalászoszt 60 %-os vetőmagmennyiséggel kell vetni;

- a takarónövényt a következő év március 20. és április 20. között alá kell szántani.

F 1.2.) Szélerózió elleni védelem

Jogosultsági feltételek

- a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a területileg illetékes Növény és Talajvédelmi Szolgálat igazolása arról, hogy a parcella szélerózió elleni védelme indokolt;
- valamelyik szántó programban való részvétel.

A program előírásai:

1. téli/tavaszi talajtakarás biztosítása őszi kalászosokkal (árpa, rozs vagy triticales), a teljes területen 60%-os vetőmagmennyiséggel;
2. a talajtakaró növényeket a következő év március 20. és április 20. között alá kell forgatni;
3. a fő haszonnövény betakarítása után 10-15 cm magas tarlót kell meghagyni és azt rendszeres kaszálással gyommentesíteni kell;
4. csak mechanikus gyomirtás engedélyezett, ezt a gyomok virágzása előtt kell elvégezni.

F. 2. Füves mezsgye

Az intézkedés céljai

- a zöldfolyosó rendszer táblaszintű elemeinek megteremtése;
- vegyszerterhelés, vegyzersodródás csökkentése;
- szélerózió és vízerózió csökkentése;
- élő szervezetek életfeltételeinek biztosítása.

Jogosultsági feltételek

- az intézkedés legalább 1 ha méretű földterületekre vehető igénybe;
- a füves mezsgye területe nem haladhatja meg a tábla területének 10 %-át;
- részvétel valamelyik szántóföldi programban;
- a mezsgye területére az alaprogram támogatása nem jogosult.

A program előírásai:

1. 4 m széles gyeptelepítéssel létrehozott gyepsáv a tábla szélén;
2. a gyepsáv nem legeltethető, nem égethető;
3. mulcsozás, kaszálás a telepítés évében kétszer, majd azt követően évente legalább egyszer, május 1. után;
4. trágyázás, vegyszerezés nem megengedett.

F.3. Cserjeirtás gyepterületen

Az intézkedés célja:

- a legeltetés elmaradásából származó nagyfokú cserjésedés megszüntetése;
- értékes gyepterületek rehabilitációja.

Jogosultsági feltételek:

- legkisebb támogatható terület: 1 ha;
- valamely gyepterület programban való részvétel;

- a területileg illetékes Növény és Talajvédelmi Szolgálat igazolása az intézkedés alkalmazásának indoklásáról.

A program előírása:

1. a becserjésedett terület gépi vagy kézi irtásának elvégzése.

16. Kérdések és válaszok a támogatási rendszerrel kapcsolatban

16.1. Általános jellegű kérdések

A támogatás rendszerével kapcsolatban:

Kérdés: Mikor történik a támogatási szerződés megkötése?

Válasz: Nincs támogatási szerződés, helyette támogatási kérelmet jóváhagyó határozatot állít ki az MVH, mely 5 évre szóló kötelezettség vállalást jelent. A határozat meghozatalára a támogatási kérelem elbírálását követően kerül sor.

Kérdés: A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv csak 2006-ig tartalmaz pénzügyi tervet. Az öt éves programok pénzügyi kerete (utolsó két év) biztosított-e?

Válasz: Igen, természetesen. A 2007-2013. közti időszak vidékfejlesztési tervében (Európa Terv II.) ez már fix támogatási összegként (kötelezettség vállalásként) kerül rögzítésre.

Kérdés: Degresszív-e az agrár-környezetgazdálkodási támogatás kifizetése?

Válasz: Nem.

Kérdés: Hány évre szól a támogatási kérelemben tett kötelezettség vállalásom?

Válasz: Kötelezettség vállalása a teljes támogatási időszakra, tehát 5 gazdálkodási évre szól. (A KAT támogatások esetében is!)

Kérdés: A támogatás vállalása 5 évre szól. Minden évben újra be kell nyújtani kérelmet?

Válasz: Igen, minden évben be kell nyújtani kérelmet, de a programba való belépéskor kell csak támogatási kérelmet, a további években kifizetési kérelmet kell benyújtani.

Kérdés: Amennyiben egy adott évre a kifizetési kérelmet nem nyújtja be a gazdálkodó, elesik-e a támogatástól?

Válasz: Igen, az adott évben támogatásban nem részesül, a kötelezettségeket ugyanakkor továbbra is vállalnia kell.

A támogatás igényléséről:

Kérdés: Hova kell benyújtania a kérelmezőnek a támogatási kérelmét?

Válasz: A lakhely vagy székhely szerinti területileg illetékes MVH megyei kirendeltségéhez.

Kérdés: Kell-e új blokkterképet igényelni, ha valaki az egyszerűsített területalapú támogatásokhoz tavasszal igényelt?

Válasz: Egyszerűsített területalapú támogatáshoz igényelt blokkterkép nem használható fel sem az AKG, sem a KAT támogatások igényléséhez. Amennyiben egy kérelmező mind az AKG, mind a KAT támogatást igénybe kívánja venni ugyanarra a parcellára, elegendő csak egy blokkterképet csatolni a kérelemhez.

Kérdés: Kell-e a blokkterképért fizetni?

Válasz: Nem, csak abban az esetben, ha nem kerül felhasználásra a blokkterkép, azaz nem nyújt be a gazdálkodó támogatási kérelmet, vagy csak néhány parcella vonatkozásában nem nyújt be kérelmet és nem küldi a fel nem használt blokkterképe(ke)t vissza az MVH részére.

Kérdés: Ha valaki egyszerre nyújt be kérelmet az AKG-ba és a KAT-ba ugyanarra a parcellára, hova kell csatolnia a blokkterképet?

Válasz: Az AKG-i kérelemben kell csatolni a blokkterképet, a KAT kérelemben a betétlapon kell jelölni, hogy az adott parcellára igényelt támogatást.

Kérdés: A 11.§ alapján a programba bevitt földterület elhelyezkedése és mérete nem változhat. A 11.§ (7) bekezdés értelmében azonban a parcellák határai módosulhatnak. Milyen esetben lehetséges a módosítás? Pl.: ha a 12 hektáros területből csak 10 hektárra vállalja a gazdálkodó a kötelezettséget, tartania kell-e a terület felosztását, vagy minden évben – az adott területen belül – máshol hagyhatja ki a 2 hektáros területet?

Válasz: Az értelmezés nem helytálló. A terület mérete, illetve elhelyezkedése nem változhat (pl.: a célprogramba bevinni kívánt 10 ha-nak mindig ugyanott kell lennie), csak azon belül a különböző növényfajtákat tartalmazó parcellák határai változhatnak.

Kérdés: Amennyiben a kötelezettség vállalója részben ruházta át kötelezettségeit, a földterület új használója jogosulttá válik-e a támogatásra, vagy új kérelmet kell beadnia?

Válasz: Amennyiben a földterület új használója jogosult a támogatás igénybevételére, akkor ezt a változást az MVH formanyomtatványon, illetve az általa megfogalmazott dokumentumon lehetősége van jelezni.

Kérdés: A kifizetési kérelem benyújtásakor a későbbi években kell-e nyilatkozni a parcellák állapotáról, az aktuális helyzetről? Pl.: ha egy parcella kiesik a támogatható körből, ezt elég-e a kifizetési kérelemben feltüntetni?

Válasz: A kifizetési kérelem tartalmazza a parcellák adatait, így minden évben kell nyilatkozni a parcellák állapotáról. A támogatási kérelmet jóváhagyó határozatban szereplő állapothoz képesti egyéb változásokat – indoklással együtt - az MVH-nak kell jelenteni, az általa rendszeresített formanyomtatványon, a rendeletben meghatározott határidő betartásával.

Kérdés: Megtehetem azt, hogy egy évben nem igénylem a támogatási összeget csak majd a következő évben és így a hozzá kapcsolódó előírásokat sem teljesítem?

Válasz: Megteheti, hogy egy évben nem igényli kifizetési kérelemben az éves támogatást, de ennek ellenére a kimaradó évben is fennállnak kötelezettségei. Kötelezettség vállalását ugyanis öt évre tette.

Kérdés: A 10.§-ban említett agrár-környezetgazdálkodási képzés milyen jellegű? (időtartam, tartalom, stb.) Távolmaradás esetén van-e lehetőség későbbi pótlásra, illetve akadályoztatás esetén van-e lehetőség arra, hogy az oktatási kötelezettséget valaki más (közeli családtag) teljesítse?

Válasz: Gazdálkodási évenként ez egy ingyenes, 1 napos, évente egyszer megrendezésre kerülő képzés, amelynél pótlásra van lehetőség, ha előzetesen azt bejelentették. A képzés pótlásának az adott gazdálkodási éven belül kell megtörténnie, ellenkező esetben az adott évi támogatás nem kifizethető.

Kérdés: A nitrátrendeletben meghatározott max. 170 kg-os hektáronkénti N mennyiség az egész gazdaságra vetítendő, vagy csak arra a területre vonatkozik, melyre kiszórták?

Válasz: Értelemszerűen csak arra a területre vonatkozik, amelyekre kijuttatták. Ugyanakkor a Helyes Gazdálkodási Gyakorlatban (HGGy) foglaltak alapján a teljes gazdaság területén be kell tartani a HGGY-ben foglalt határértékeket.

Kérdés: Egyik alapprogramból át lehet-e menni másik alapprogramba, ami csak jövőre indul?

Válasz: Nem, csak ugyanolyan hasznosítási irányon belül és csak szigorúbb előírásokat alkalmazó célprogramba.

Kérdés: Az 5 éves kötelezettség vállalási periódus leteltével választható-e alacsonyabb fokozatú program?

Válasz: Minden további nélkül.

Kérdés: A programba bevonhatók-e 1 ha-nál kisebb táblák?

Válasz: Igen, ha azok meghaladják a 0,3 ha méretet.

Kérdés: Van-e az agrár-környezetgazdálkodási támogatásoknál felső korlát, amivel a programba lehet lépni, mint 2003-ban az NAKP keretén belüli 300 ha?

Válasz: Nem, nincsen felső korlát.

Kérdés: Van-e jogorvoslat, közlik-e a pontszámokat, illetve közlik-e az egyes célprogramonkénti pontokat?

Válasz: Igen, az MVH-nak az elbírálást és a döntést követően értesítenie kell a kérelmet benyújtókat a döntésükről.

Kérdés: Ugyanazzal a területtel célszerű-e két célprogramra is kérelmet benyújtani?

Válasz: Nem, sőt nem is lehetséges, hiszen egy parcella csak egy agrár-környezetgazdálkodási támogatásra jogosult. Kivételt képeznek az kiegészítő célprogramok, melyek kötelezően csak egyes alapprogramhoz csatolhatóak.

Kérdés: Területi adatok eltérése esetén, melyik adatot kell használni a támogatási kérelem benyújtásakor?

Válasz: Csak a blokkterkép adatai használhatóak. Az adateltérés okát a gazdálkodónak kell kideríteni és szükség esetén a módosítást kezdeményezni. (pl.: földhivatali bejegyzés, illetve változásvezetési kérelem a 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet 7. § (4) bekezdése alapján)

Kérdés: Tangazdaság jogosult-e támogatási igényt beadni?

Válasz: Természetesen igen.

Kérdés: Ha a növénytermesztés integrációban valósul meg, ki adjon be támogatási kérelmet? Az integrátor, vagy mindenki külön-külön?

Válasz: A gazdálkodóknak külön-külön kell támogatási kérelmet benyújtani, mivel ők felelnek meg a jogosultsági kritériumoknak, nekik van regisztrációs számuk.

Földhasználati bérleti szerződés:

Kérdés: Olyan haszonbérleti szerződés is megfelel, amely nem a teljes támogatási időszakra szól?

Válasz: Igen, de ebben az esetben rendelkezzen a gazdálkodó a tulajdonos hozzájárulási nyilatkozatával arról, hogy a területre agrár- környezetgazdálkodási kötelezettség vállalást tesz és ehhez a tulajdonos hozzájárul a teljes támogatási időszak alatt. A tulajdonosnak ezt a nyilatkozatot legkésőbb az Ön támogatási kérelme benyújtásának napjáig kell megtennie. A nyilatkozat meglétét a helyszínen ellenőrzi az MVH.

Kérdés: Csatolni kell a bérleti szerződést a támogatási kérelemhez?

Válasz: Nem, a támogatási kérelem főlapjának aláírásával nyilatkozik a meglétéről, azt később a helyszínen ellenőrzi az MVH.

Kérdés: Jelzálloggal terhelt földterülettel lehet-e támogatási kérelmet benyújtani?

Válasz: Lehet. Nem akadály.

Kérdés: Osztatlan közös területre vállalható-e biztonságosan valamely célprogram?

Válasz: Csak abban az esetben lehetséges a támogatási kérelem benyújtása, ha tisztázni tudja a tulajdoni viszonyokat (kiméretés), illetve hozzájárul valamennyi tulajdonostárs a programban való részvételhez. (Bérleti szerződés vagy nyilatkozat)

Kérdés: Egy fizikai blokkon belül -amely osztatlan közös tulajdon- a támogatási kérelmet benyújtó egyaránt tulajdonos és bérlő is, ez egy vagy több parcellának felel meg?

Válasz: Akkor minősül 1 parcellának, ha a támogatási kérelmet benyújtó azonos növényt termeszt a területen tulajdonosként és bérlőként is.

Kérdés: Amennyiben a támogatást igénylő nem rendelkezik érvényes bérleti szerződéssel a támogatási időszak végéig, nyilatkoznia kell arról, hogy a tulajdonos írásban hozzájárult a kötelezettségek vállalásához. Ha nem érvényes öt évig a szerződés, mi a garancia arra, hogy a tulajdonos aláírja öt évre a hozzájárulást?

Válasz: Nincs garancia, ez egy könnyítés, ha a támogatási kérelem benyújtásához nincs 5 évre szóló érvényes bérleti szerződése a kérelem benyújtójának. A tulajdonos hozzájárulása megegyezés tárgya. Az MVH a helyszíni ellenőrzéskor azonban kéri a tulajdonos hozzájáruló nyilatkozatát.

Kérdés: Mi történik abban az esetben, ha a tulajdonos a bérleti idő és a támogatási szerződés lejáratára előtt felmondja a bérleti szerződést?

Válasz: Ezt a két fél közötti polgári jogviszony rendezzi, támogatás a bérleti szerződés megszűnésétől nem folyósítható. A támogatás alapja a termőföld megléte.

Kérdés: Van-e jogkövetkezménye, ha a program adott évének letelte után a termőföld tulajdonosa akár használóként, akár bérbeadóként kivonja a területet a továbbiakban a programból, még az 5 év letelte előtt?

Válasz: Igen, mert a programba való belépéskor a gazdálkodó a kötelezettségeket 5 évre vállalta.

Kérdés: Bérelt földterület esetén kell-e tulajdoni lapot mellékelni a támogatási kérelemhez?

Válasz: Nem. A támogatási kérelemhez nem kell tulajdoni lapot mellékelni. A földhasználat igazolását az MVH a helyszíni ellenőrzés során vizsgálja.

A bírálati szempontokról:

Kérdés: Hogyan értendő az, hogy az elbírálás során a pontozás parcellánként történik?

Válasz: Több parcella esetén külön-külön. A végső pontszám kiszámítása a parcellánként kapott pontszámok súlyozott átlagával történik.

Kérdés: A 30 km-en belüli helyben lakásra a bírálati rendszer 10 pont jóváírást engedélyez. Az ideiglenes lakcím elfogadható-e?

Válasz: Nem.

Kérdés: A foglalkoztatottsági adatok megadásánál a kérelmező személye beszámít-e a foglalkoztatottak számába, vagy rajta kívül értendő?

Válasz: Igen, beszámít.

Kérdés: Foglalkoztatottak létszáma az összlétszám, vagy a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma?

Válasz: A mezőgazdasági termelésben foglalkoztatottak számát értjük alatta.

Kérdés: A lakhely szerinti mezőgazdasági foglalkoztatási arány hol van nyilván tartva?

Válasz: A Központi Statisztikai Hivatalban.

Kérdés: Létezik-e blokk szintű sérülékeny vízbázisvédelmi besorolás, vagy az FVM honlapon fellelhető település-szintű besorolás a mérvadó?

Válasz: Igen, elkészült a blokk szintű lehatárolás, amely az MVH-nál lesz elérhető.

Kérdés: A pontozási rendszerbe mi a vetítési alap a %-ok kiszámításánál?

Válasz: A célprogramba bevinni kívánt földterület aránya a gazdaság összes, ugyanahhoz a hasznosítási irányhoz tartozó földterületéhez képest. Tehát, ha a gazdálkodó összes mezőgazdasági területe 150 ha, melyből 120 ha szántó hasznosítási irányú, míg 30 ha ültetvény, és a kérelmező az összes ültetvény területét kívánja bevinni a programba (pl: 30 ha) akkor a maximum pontszám illeti meg ezen szempont alapján.

Talajvizsgálat:

Kérdés: Mi a talajvizsgálat és a tápanyag-gazdálkodási terv elkészítésének határideje?

Válasz: 2004. évben történő programba lépés vonatkozásában 2005. augusztus 31-ig kell elvégezni a fentieket.

Kérdés: A talajvizsgálatokról, milyen típusú jegyzőkönyvet kell csatolni?

Válasz: Részletes tájékoztató útmutatóban felsorolt akkreditált talajlaborok jegyzőkönyvei fogadhatóak el.

Kérdés: Talajvizsgálathoz ki veszi a mintát?

Válasz: A gazdálkodó maga is vehet mintát, ha rendelkezik szakmai ismerettel, részletes feltételeit a tájékoztató fogja tartalmazni.

Kérdés: Ki végezheti el a talajvizsgálatot? Kizárólag a Növényegészségügyi és Talajvédelmi Szolgálat vizsgálatát fogadják el, vagy más szervezetét is?

Válasz: Nem, valamennyi, talajvizsgálatra szakosodott, akkreditált labor vizsgálata elfogadható. A lista a gazdálkodási napló melléklete lesz.

Kérdés: A támogatási időszak végén ismételt talajvizsgálat szükséges. Amennyiben ez a vizsgálat azt bizonyítja, hogy valamilyen szempontból nem teljesítette a gazdálkodó a kötelezettségeit, jár-e szankcióval, és ha igen, ez milyen mértékű?

Válasz: Ha nem készíti el a talajvizsgálatot a gazdálkodó a program utolsó évében az szankcióval sújtható. Ugyanakkor nem jár szankcióval, ha a vizsgálat nem a várt eredményeket mutatja, mivel az a program értékeléséhez, monitoringjához szükséges.

Kérdés: Ki készítheti el a tápanyag-gazdálkodási tervet? Mi a kötelező tartalma, formája? Melyek a szabályai?

Válasz: Bárki készítheti, aki annak tartalmi és formai követelményeit pontosan ismeri, illetve alkalmazza. A követelményeket a gazdálkodási napló egyik fejezete tartalmazza. Segédletként a 2003-as Jó Mezőgazdasági Gyakorlat kiadványa használható, mely a Növény- és Talajvédelmi Szolgálatnál beszerezhető.

16.2. Agrár-környezetgazdálkodási célprogramokhoz kötődő kérdések

Alapszintű szántóföldi célprogram:

Kérdés: Vetőmagtermelők beléphetnek-e a szántóföldi programba?

Válasz: Igen.

Kérdés: Fólia sátor beszámítható-e a zöldség területbe?

Válasz: Nem, csak a szántóföldi zöldségtermesztés támogatható.

Kérdés: Amennyiben a tápanyag-gazdálkodási tervben szereplő hatóanyag-mennyiségnél kevesebbet juttat ki a gazdálkodó, számíthat-e valamilyen szankcióra?

Válasz: Nem, csak kevesebb termésre számíthat.

Kérdés: Meg lehet-e úgy bontani a gazdaság teljes területét, hogy az egyik része az alapszintű szántóföldi célprogram, másik az integrált célprogramban van?

Válasz: Igen.

Kérdés: Biotermesztés bevezethető-e az alapprogramba, vagy ki kell lépni az ökológiai gazdálkodásból?

Válasz: Igen, ökológiai gazdálkodás területe bevezethető a programba és nem kell az ökológiai gazdálkodást abbahagyni.

Tanyás gazdálkodási célprogram:

Kérdés: A tanyás gazdálkodó gyepterületekkel is részt vehet a célprogramban vagy azokra külön kell kérelmet benyújtani?

Válasz: Külön kell kérelmet benyújtani, mivel a tanyás gazdálkodási célprogram szántóföldi hasznosítási irányra lett kidolgozva.

Kérdés: Megbonthatja-e a földterületét a termelő és kérelmet nyújthat-e be pl. a gyepgazdálkodási alapprogramokra is a tanyás gazdálkodásra jelentkező?

Válasz: Tanyás gazdálkodásra, maximum 20 ha szántóterülettel léphet be, és ettől teljesen függetlenül a gyepterületeivel bármely gyepes célprogramba beléphet.

Kérdés: A tanyán gazdálkodónak pl. 150 ha földterülete van. Megteheti, hogy ebből csak 20 ha-t visz be a tanyás gazdálkodás célprogramba?

Válasz: Igen. Max. 20 ha-t tud csak bevinni, mert ennyit lehet, ennyi a maximum. Ez jogosultsági feltételként került előírásra a 150/2004. (X.12.) FVM rendelet 19. §-ban. A földterületnek szántóterületnek kell lennie.

Kérdés: Tanyás gazdálkodásnál valóban minimum 2 hektárral lehet csak csatlakozni?

Válasz: Nem, az információ téves. A programba való belépéshez minimum 0,5 hektár földterületet kell bevonni a célprogramba. A 2 ha az egyes parcellák maximális méretére vonatkozik.

Kérdés: Tanyás gazdálkodás célprogram esetében szigorúan a tulajdoni lapon szereplő tanya és az ahhoz tartozó földterületet viheti be a kérelmező a célprogramba vagy a tanyás ingatlantól távolabb fekvő földterületét is beviheti a termelő a célprogramba?

Válasz: A kikötés annyi, hogy legalább egy, a programba bevitt parcella közvetlenül a tanyához tartozzon, a többi parcella lehet messzebb is, tehát távolabb a tanyától. (javasolt a 30 kilométeres körzethatár) Ezt már most, a kérelem benyújtásakor a blokkterképen fogja az MVH ellenőrizni.

Kérdés: A kérelem benyújtójának állandó vagy ideiglenes lakcímként a tanyának kell szerepelnie?

Válasz: Nem, ilyen jogosultsági feltétel nincsen.

Integrált szántóföldi célprogram:

Kérdés: Mik számítanak jelentős betegségeknek? Létezik-e ezekről lista és hogyan érhető el? A betegség ellenállóságra vonatkozóan milyen igazolást fogadnak el?

Válasz: A fémzárolt vetőmag biztosítható a jelentős betegségnek való ellenállás ezt jelölik a vetőmag címkén (tanúsítványon) és a kereskedő is tudja, hogy a vetőmag mely betegséggel szemben ellenálló.

Kérdés: Ökológiai gazdálkodási területtel beléphet-e valaki az integrált célprogramba?

Válasz: Nem, ezt a rendelet kizárja.

Kérdés: A szántóföldi növénytermesztési célprogramban az alap és ökológiai részben nincs korlátozva a növényfajta. Az integráltban viszont le van korlátozva. Ennek mi az oka?

Válasz: A rendelet alapján támogatott integrált szántóföldi célprogramba csak olyan növények termesztethetők, amelyekre van elfogadott integrált termesztés technológia.

Kérdés: Az integrált növénytermesztési célprogramban felsorolt szántóföldi kultúrnövények alapvetően jó termőképességű területeken termelhetőek. A Duna-Tisza közti Homokhátság 100 településén biztonsággal termelhető növények (pl.: rozs, triticalé, cirokfélék, muhar, stb.) miért nincsenek a listán?

Válasz: Az integrált szántóföldi célprogramba csak olyan növények termesztethetők, amelyekre van elfogadott integrált termesztés technológia. A rendeletben ezek szerepelnek. A többi növényre, amely nem szerepel a rendeletben nincsen még elfogadott integrált növénytermesztési technológiai.

Kérdés: Ha a területen másodvetésben termesztenek valamilyen növényt, annak is a felsorolt támogatható növények köréből kell kikerülnie?

Válasz: Igen.

Kérdés: Kell-e az integrált gazdálkodást folytatóknak igazolást kérniük ökológiai ellenőrző szervezettől, hogy a célprogramba bevinni kívánt területek nem állnak ökológiai ellenőrzés alatt?

Válasz: Csak abban az esetben, ha ugyanabban a hasznosítási ágban ökológiai és integrált termesztést is kíván folytatni.

Kérdés: Integrált szántóföldi célprogramnál minden évben lesz-e lehetőség a területekkel való parcellaszintű elszámolásra? Mármost, hogy hol mit termel az illető?

Válasz: Igen, a kifizetési kérelem alapját is ezek az adatok képezik, valamint a gazdálkodási napló folyamatos vezetése biztosítja az adatok meglétét, ellenőrizhetőségét.

Kérdés: A mellékletben felsorolt nem engedélyezett növényvédőszer hatóanyagok tiltása a kombinációkra is érvényes?

Válasz: Igen, a tiltott hatóanyag nem lehet benne a kijuttatott növényvédőszerben.

Kérdés: "Lila" sehova nem sorolt növényvédőszer (pl.: kísérleti szerek) használata hogyan lehetséges?

Válasz: A program erre nem ad lehetőséget.

Ökológiai szántóföldi célprogram:

Kérdés: Mit jelent a párhuzamos gazdálkodás tiltása az ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogramnál?

Válasz: A párhuzamos gazdálkodás tiltása azt jelenti, hogy egy gazdaságon belül ökológiai gazdálkodás és az ettől eltérő más gazdálkodási mód egyidejű folytatása ugyanolyan hasznosítási irány mellett nem megengedett. Tehát ha egy gazdálkodónak vagy pl. 100 ha területe, akkor azt nem teheti meg, hogy pl. 80 ha-al belép ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogramba, 20-ha-al pedig integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramba, mivel a két célprogram ugyanazon hasznosítási irányhoz tartozik (szántóföldi).

Azonban, ha valaki be kíván lépni ökológiai szántóföldi célprogramba és integrált ültetvény célprogramba, akkor azt megteheti, mert más a hasznosítási irány.

Kérdés: Biotermelő, aki nem tudja megszüntetni a párhuzamos gazdálkodását, csak szántóföldi alaprogramra adhat be kérelmet, vagy integrált szántóföldi célprogramra is?

Válasz: Szántóföldi alaprogramra valamennyi területével jelentkezhet, integrált szántóföldi célprogramra csak az ökológiai gazdálkodásba eddig be nem vont szántóterülettel jelentkezhet.

Kérdés: Ökológiai termeléssel foglalkozó őstermelők Kft-t alakítottak. Adhat-e be kérelmet a Kft az ökológiai gazdálkodási célprogramba, vagy minden gazdálkodónak egyénileg kell benyújtania kérelmet?

Válasz: Az dönti el, hogyan történt a regisztráció. Egyéneként vagy társaságként.

Kérdés: Biodiverzitás megőrzése érdekében a parcellák öt százalékát ökológiai kompenzációs területté kell alakítani, mit jelent ez?

Válasz: Füves mezsgye célprogram kezelési előírásainak betartását, vagy zöld ugar alkalmazását. A ökológiai támogatás ezekre a területekre is jár.

Kérdés: A 22.§ (3) bekezdés d) pont alatt az áll, hogy az ökológiai kompenzációs területekre a füves mezsgye előírásait kell alkalmazni. Ennek értelmében 4 m szélességben kell gyepterületet létesíteni.

Válasz: Nem, mérettől (4 m) függetlenül a kompenzációs területen a fenti célprogram gazdálkodásra vonatkozó előírásait, módszereit kell alkalmazni.

Kérdés: Ökológiai kompenzációs területeknek az egyes parcellák öt százalékát, vagy a teljes terület öt százalékát kell kialakítani?

Válasz: Az egyes parcellák öt százalékát kell kialakítani kompenzációs területnek.

Kérdés: Az „ökológiai kompenzációs terület”-be beleszámítható-e az izolációs távolságként előírt 10 méteres sáv teljes területe?

Válasz: Igen, beleszámít.

Kérdés: Amennyiben ökológiai gazdálkodásba be kívánom vinni a 3000 m² nagyságú parcellámat és teljesítem a kompenzációs területre vonatkozó előírást, a parcellám területe kisebb lesz, mint 3000 m². Kiesik-e a jogosult területből az adott parcella vagy sem?

Válasz: Nem, mert a kompenzációs terület beletartozik a teljes területbe, a támogatás arra is vonatkozik.

Kérdés: Kizárhatók-e a támogatásból egyes parcellák?

Válasz: Igen, amennyiben a program előírásait nem teljesíti a gazdálkodó. Részletek a szankciók — AKG rendelet (150/2004.) 8. számú melléklet — ide vonatkozó részeiben találhatóak.

Kérdés: Kap-e a gazdálkodó arról értesítést, ha a támogatási kérelem benyújtásánál vagy a támogatási időszak alatt egy parcella miatt nem jogosult a támogatásra?

Válasz: Az előbbinél a támogatási kérelmet jóváhagyó határozatban. Utóbbinál az MVH által készített ellenőrzési jegyzőkönyvben foglaltak alapján kap arról értesítést, hogy nem jogosult a támogatásra, illetőleg az ökológiai ellenőrző és tanúsító szervezet értesíti a gazdálkodót és az FVM-en keresztül az MVH-t, ha a program ideje alatt a gazdálkodó megsérti az ökológiai előírásokat.

ÉTT szántóföldi célprogramok:

Kérdés: Az ÉTT vetésszerkezetre vonatkozó előírásokat a rendelet értelmében az 5 éves támogatási időtartam alatt kell megvalósítani. Az öt éves időtartam alatt az 5 év átlagát, vagy az 5 évet összességében kell érteni.

Válasz: 5 évet összességében kell érteni.

Kérdés: Az ÉTT vetésszerkezetre vonatkozó előírás csak a programba bevitt területre, vagy a gazdaság egész területére vonatkozik?

Válasz: A rendelet kézírathiba miatt, módosításra kerül sor – csak a célprogramba bevitt területre vonatkozik az előírt vetésszerkezet betartása.

Kérdés: ÉTT-en a vetésszerkezetben meghatározott 10% ugar az 5 év alatt lehet-e ugyanazon a területen, vagy változtatni kell ez idő alatt?

Válasz: A változtatás nem kötelező, lehet ugyanazon a területen több éven keresztül is az ugar.

Kérdés: Szántóföldi ÉTT-ben baktérium trágyák alkalmazhatóak-e?

Válasz: A rendelet nem tiltja, de a Nemzeti Park Igazgatóság korlátozhatja a védett területeken.

Kérdés: A 28. § c) pontjában 90 kg/ha/év kijuttatható nitrogén hatóanyagot határoz meg a rendelet. Ugyanezen pont szerint ez a mennyiség istállótrágyával, vagy zöldtrágya-növény termesztésével pótolható. Helyes-e az az értelmezés, hogy csak istállótrágyával, zöldtrágyával juttatható ki a 90 kg/ha/év hatóanyag és műtrágya nem használható?

Válasz: Igen.

Füves élőhelyek kezelése (gyepgazdálkodási) célprogram:

Kérdés: Hogyan számítjuk az állatsűrűséget?

Válasz: A Helyes Gazdálkodási Gyakorlat (156/2004. (X.27.) FVM rendelettel módosított 4/2004. (I.13.) FVM rendelet) 3. melléklete tartalmazza.

Kérdés: Amennyiben a tartásban lévő állatállomány meghaladja a megadott állatsűrűség mértékét, de csak az engedélyezett létszámot kívánom legeltetni – az állatok másik része istállózott tartásban van -, jogosult vagyok-e a programban való részvételre?

Válasz: Igen.

Kérdés: A jogosultsági feltételként megjelölt 0,2 állategység/hektár minimális állatállományt a gazdálkodónak az összes gyepterületre vonatkozóan kell teljesítenie?

Válasz: Nem, mivel a feltétel csak a programba bevitt gyepterületre vonatkozik. A helyszíni ellenőrzéskor történik a programba bevitt gyepterületre vonatkozó állatlétszám feltételek ellenőrzése.

Kérdés: Gyepgazdálkodási célprogram esetében a főlapon a gazdálkodó az összes állatállományát feltüntesse vagy csak a gyepgazdálkodási célprogramba bevont állatok létszámát?

Válasz: A főlapon a kérelmezőnek a gazdaság összes állatállományát kell feltüntetnie, nem a célprogramba bevitt állatlétszámot. A főlapon a gazdálkodó által megadott állatállományra vonatkozó adat pillanatnyi állapotot tükrözi, a minimális állategységre vonatkozó jogosultsági feltétel megállapítására szolgál.

Kérdés: A gyepgazdálkodási célprogramoknál a kérelmező a kérelem benyújtásakor milyen igazolással kell rendelkezzen az állatokról?

Válasz: A támogatási kérelem benyújtásakor nem kell igazolást csatolni az állatok meglétéről, erről nyilatkozik a támogatási kérelem főlapján.

Kérdés: Ki határozhatja meg a legeltethető napok számát?

Válasz: A gazdálkodó határozza meg a gyeptípus várható hozama alapján.

Kérdés: Ellenőrzik-e a tényleges legeltetési időt? Hogyan?

Válasz: Helyszíni ellenőrzéskor, valamint a gazdálkodási naplóból.

Kérdés: Lehetséges-e a gyepterület egy részének legeltetéssel, más részének kaszálással való hasznosítása?

Válasz: Igen.

Kérdés: Kötelező a legeltetés, vagy a meglévő kellő számú állatállománynak kaszálással is biztosíthatja a takarmányt?

Válasz: Nem kötelező a legeltetés, csak a 0,2 állategység/ha saját tulajdonú minimális állatlétszám megléte.

Kérdés: Ha értékesítésre termesztünk takarmányt, kell-e hozzá állatlétszám?

Válasz: Igen, a rendeletben előírt minimum 0,2 állategység/hektár megléte jogosultsági feltétel.

Kérdés: Milyen állatokkal lehet a kaszálással történő hasznosításkor a minimális állatlétszámot biztosítani?

Válasz: Bármilyen állattal lehetséges, nincsen kötelezően előírva. Pl.: baromfi

Kérdés: Ha egy gazdaságon belül van tejlő szarvasmarha állomány, amelyből a tehéntelegen lévő tejlő tehén és kisborjú nem jár ki a legelőre, csak istállóban van, egy másik telepen pedig a növendéküsző állomány van elhelyezve, amely legelőre jár ki, úgy az állatsűrűségi mutatót melyik létszámból kell kiszámolni, illetve a kérelmi adatlap 7.pontjába mely állatlétszámot kell szerepeltetni az esetünkben?

Válasz: A kérelemben az összes állatlétszámot kell feltüntetni, mely alapján a jogosultsági feltételnek való megfelelést - a minimum 0,2 állategység meglétét - ellenőrzi az MVH. A program előírásainak való megfelelést – az állatsűrűség átlépését – a helyszíni ellenőrzéskor ellenőrzik az alapján, hogy ténylegesen mennyi a legeltetett állat.

Kérdés: A füves élőhelyek gondozása célprogram esetén a gyeptípusonként megállapított felső állatsűrűség csak a legeltetés esetére vonatkozik-e vagy kaszálás esetében is betartandó illetve felső korlátot is megállapít-e a gazdaság egészére nézve?

Válasz: Csak a legeltetés esetén van az állatsűrűség felső korlátja meghatározva az egyes gyeptípusoknál.

Kérdés: A gyepterület kaszálással történő hasznosítása esetén az 1 ha-ra vetített állategység meghaladhatja-e a rendelet 29. § (3) bekezdés ab) pontjában meghatározott mértéket?

Válasz: Igen.

Kérdés: Legeltetéssel történő hasznosítása esetén – az 5 éves idő intervallum keretén belül – egy bizonyos időszakra, vagy időszakokra vonatkoztatva előfordulhat-e hogy az állatsűrűség meghaladja a rendeletben szabályozott mértéket.

Válasz: Minden időpontban biztosítani kell a legeltetés mértékét.

Kérdés: Mi alapján lehet eldönteni, hogy a legelő (szikes, száraz, fás) milyen besorolású az eltérő állategység követelményekhez?

Válasz: A területileg illetékes Növény- és Talajvédelmi Szolgálathoz kell fordulni tájékoztatásért.

Kérdés: Kell-e vezetni legeltetési naplót?

Válasz: Igen kell, a gazdálkodási napló részeként.

Kérdés: Hogyan kell értelmezni a legelő besorolását az alábbiak szerint?

Válasz: Legelő (REL01) – legeltetni kell rajta, rét (REL02) – legeltetéssel vagy kaszálással hasznosítható.

Kérdés: Van-e lehetőség arra, hogy vállalkozóként kölcsön vagy bérbe adjam saját állatállományom egy részét a saját kft-mnek annak érdekében, hogy indulhasson a kft. is az AGK-ban?

Válasz: Csak abban az esetben, ha az állatok tartója a Kft. (az állattartó definíciója a 150/2004. (X.12.) FVM rendeletben megtalálható)

Kérdés: Gyepterületre is kell szűkített talajvizsgálatot készíteni?

Válasz: Nem, nem kötelező.

Gyeptelepítés célprogram:

Kérdés: Ha egy gazdálkodó idén belép integrált szántóföldi növénytermesztés célprogramba, akkor jövőre átléphet-e ugyanarra a parcellára vonatkozóan a szántóföld fajgazdag gyepké alakítása (gyeptelepítés) célprogramba?

Válasz: A 150/2004. (X.12.) FVM rendelet 11. § (2) alapján az adott célprogramba bevitt földterületet (parcellát) kizárólag akkor lehet másik célprogramba átvinni, ha az új célprogram szigorúbb gazdálkodási előírásokat határoz meg és ugyanolyan hasznosítási irányhoz tartozik.

Mivel a szántóföldi növénytermesztés szántóföldi hasznosítási irányt, a szántóföld fajgazdag gyepké alakítása gyep(gazdálkodási) hasznosítási irányt kíván meg, ezért tehát nem lehet átlépni ugyanarra a parcellára vonatkozóan egyik célprogramból a másikba. De más parcellát természetesen bevitel a kérelmező ebbe célprogramba.

Kérdés: Az AGK rendelet 30 § szántó fajgazdag gyepké alakítása célprogramnál a támogatás mértéke 290,200 euró/ha. A program öt éves, ez így azt jelenti hogy mind az öt éven át évente 74 000 Ft lesz a támogatás összege?

Válasz: A 30.§ (3) bekezdés g pontja alapján a program 2. évétől kezdődően a gyepet legeltetéssel vagy kaszálással kell hasznosítani a gyepgazdálkodási célprogramnak megfelelően, így a támogatás mértéke is csak azzal lehet egyenlő, azaz 58.82 euró/ha

ÉTT gyepgazdálkodási célprogramok:

Kérdés: ÉTT terület bevitel - e a füves élőhelyek kezelése célprogramba?

Válasz: Igen, a gazdálkodó választhat, hogy a területet milyen célprogramba kívánja behozni: füves élőhelyek kezelése célprogramba, vagy másik alapszintű célprogramba, vagy esetleg az egyes ÉTT területeken igénybe vehető valamely gyepgazdálkodási célprogramba. A gazdálkodó ugyanarra a területre csak egyfajta támogatást vehet fel, ezért választania kell.

Pl. Őrség-Vendvidék ÉTT-én gazdálkodó személy 2004 évi támogatási kérelembenyújtásakor a következő gyepgazdálkodási célprogramok közül választhat a támogatási rendelet értelmében.

- Területét Gyepgazdálkodás élőhely fejlesztési előírásokkal célprogramba,
- Füves élőhelyek kezelése célprogramba hozza be,
- Ökológiai gyepgazdálkodási célprogramba hozza be.

Kérdés: A program előírásai között szerepel, hogy felülvizetés nem lehetséges. Kipusztulás esetén hogyan pótolható a növényzet?

Válasz: Nemzeti Park Igazgatóság tud szakmai segítséget nyújtani.

Kérdés: Lehet-e bérlegeltetni, ha nincsen állat a gazdaságban, lehet-e erről az állattartó teleppel nyilatkozatot kötni?

Válasz: Nem, csak saját állatállomány fogadható el.

Kérdés: Lehet-e a korábbi ökológiai gazdálkodás keretein belül folytatott gyepgazdálkodásról, most Érzékeny Természeti Területek gyepgazdálkodási célprogramjába átlépni?

Válasz: Igen lehetséges.

Integrált ültetvény célprogram:

Kérdés: Kell-e az integrált gazdálkodást folytatóknak igazolást kérniük ökológiai ellenőrző szervezettől, hogy a célprogramba bevinni kívánt területek nem állnak ökológiai ellenőrzés alatt?

Válasz: Csak abban az esetben, ha ugyanabban a hasznosítási ágban ökológiai és integrált termesztést is kíván folytatni.

Kérdés: A program előírásában meghatározott alacsony intenzitású öntözőrendszer alatt konkrétan mit kell érteni?

Válasz: Csepegtető, mikroszórófejes, vagy ún. izzadó csöves öntözési rendszert.

Kérdés: A növényvédelmi előrejelzés azt jelenti, hogy műszert kell beszereznie a kérelmezőnek erre a célra?

Válasz: Nem, semmiképpen.

Kérdés: Melyek az előrejelzési rendszer követelményei, hogyan kell annak használatát dokumentálni?

Válasz: A tájékoztatósi útmutatóban lesz később részletezve, a dokumentációra vonatkozó előírásokat a gazdálkodási napló tartalmazza.

Kérdés: Rügyvizsgálatot ki végzi, hogyan kell dokumentálni?

Válasz: A gazdálkodó saját maga is végezheti, eredményét a gazdálkodási naplóban rögzíti.

Ökológiai ültetvény célprogram:

Kérdés: Ökológiai ültetvényre is vonatkozik-e a párhuzamos gazdálkodás tiltása?

Válasz: Nem. A gazdálkodó támogatásra jogosult, ha pl: ökológiai gazdálkodásból származó körte, valamint integrált alma termesztésre egyidejűleg nyújt be kérelmet.

Kérdés: Állami támogatást vettem igénybe ültetvénytelepítésre. Az OMMI igazolása alapján az ültetvény termőre fordult, ugyanakkor számviteli szempontból még nem. Ezek alapján jogosult vagyok a támogatásra?

Válasz: Igen, mivel a termőre fordulás szakmailag igazolható.

Extenzív halastavak fenntartása célprogram:

Kérdés: Szükséges MePAR blokkterképet igényelni extenzív halastavak fenntartása célprogram szerinti támogatás igénylésénél?

Válasz: Igen, hasonlóan a többi hektár alapon fizetett támogatáshoz.

Kérdés: A blokkterképen nincsenek lehatárolva a tavak, hogyan kell akkor rájuk hivatkozni a területi adatok betétlapon?

Válasz: Kérjük, egyenként rajzolja körül a halastavak területét. Azokat egyenként számozza be, a kezdő sorszám 1 legyen. Miután végzett, térhet át a területi adatok betétlap kitöltésére, ahol ezek alapján egy halastó egy parcellának minősül.

Kérdés: Hol tüntessem fel a támogatás alapját képező halastó nagyságát?

Válasz: A támogatási kérelem betétlap „Parcella adatai” rovaton belül, a parcella területe mezőben kell feltüntetni a blokkterképen bejelölt halastó vízfelületét. Az itt feltüntetett vízfelület nagysága mely alapján támogatást igényel, ne haladja meg sem a vízjogi üzemeltetési engedélyen meghatározott bruttó vízfelület nagyságát (vízfelület üzemi vízszinten), sem a tulajdoni lapon feltüntetett halastó terület nagyságát.

Kérdés: Ha a nádas terület közvetlen kapcsolódik a halastóhoz, arra külön földhasználati nyilvántartó lapot kell kikérnem még akkor is, ha a halastóra is igénybe veszek támogatást?

Válasz: Javasoljuk, hogy a halastóhoz közvetlenül kapcsolódó nádas területre mely a vízjogi üzemeltetési engedélyben feltüntetett bruttó vízfelület részét képezi (vízzel borított) továbbá a tulajdoni lapon is szerepel, az extenzív halastavak fenntartása célprogram keretében nyújtsa be támogatási kérelmét. A további területre valóban ki kell kérni a területileg illetékes földhivatal által kiállított földhasználati nyilvántartó lapot. Az utóbbi területet nádgazdálkodási célprogramba lehet csak bevinni.

Pl. Ha vízjogi üzemeltetési engedély szerinti terület 100 ha, a tulajdoni lap szerinti 60 ha, akkor extenzív halastavak fenntartása célprogram keretében Ön 60 ha után jogosult támogatásra. Ha a fennmaradó 40 hektár a körzeti földhivatal nyilvántartása szerint nádas, akkor arra vonatkozóan nádas támogatást tud igénybe venni, ha csatolja a területre vonatkozó földhasználati nyilvántartó lapot.

Kérdés: Extenzív halastavak fenntartása célprogramba csak legalább 1 hektár területű tavakkal tudok belépni?

Válasz: Nem, kisebb tavakkal is, de a tavak összesített, nyílt vízfelületének el kell érnie az 1 ha-t, és a tavak területe egyenként érje el 0,3 hektárt. Pl. 4 kisebb, 0,3 hektáros tó bevitele alapján is jogosult lehet valaki támogatásra, amennyiben az összesített nyílt vízfelület eléri az 1 ha-t, valamint a további jogosultsági feltételeket (tulajdoni lap értelmében halastó, vízjogi üzemeltetési engedély értelmében használója) betartja.

Kérdés: Hogyan tudom feltüntetni a halállományt a gazdaság állatállománya között?

Válasz: A támogatási kérelemben nem szükséges feltüntetni az állatok nyilvántartására szolgáló adatlapon. Erre vonatkozóan a gazdálkodási naplóban talál helyet a Halastó művelési adatai között.

Kérdés: A támogatási kérelemhez csatolni kell madárriasztási tervet?

Válasz: Madárriasztási tervet nem kell csatolni a támogatási kérelemhez, az ugyanis nem jogosultsági kritérium. Programelőírásaként szerepel, ennek értelmében ezt a feltételt a támogatás elnyerése esetén kell teljesíteni.

Kérdés: Bár vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezem a halastóra vonatkozóan, a tulajdoni lapomon még nem halastóként van nyilvántartva a terület. Problémát jelent ez a támogatás szempontjából?

Válasz: Igen, kérjük, mielőbb vezetessék át a tulajdoni lapon a használatot. Ha magához a támogatási kérelemhez csatolják a jelenlegi tulajdoni lapot, az illetékes földhivatal írja rá, hogy a használatra vonatkozóan átvezetést kezdeményeztek. A módosított tulajdoni lapot legkésőbb hiánypótlás keretében nyújthatják be.

Kérdés: Az extenzív halastavak fenntartása célprogramnál 30 napnál nem régebbi tulajdoni lap másolatot kell csatolnia a kérelmezőnek. Földhasználati lap elfogadható-e?

Válasz: Nem fogadható el földhasználati lap. A jogszabály 30 napnál nem régebbi tulajdoni lap másolatot ír elő, úgyhogy csak ezt fogadhatjuk el. Plusz szükséges a területre vonatkozó érvényes vízjogi üzemeltetési engedély csatolása is.

Kérdés: Csak akkor lehet vizes élőhelyre kérelmet benyújtani, ha az ÉTT-be tartozik?

Válasz: Nem. A vizes élőhely célprogramot nem csak ÉTT területen lehet igénybe venni.

Kiegészítő célprogramok:

Kérdés: A 44-45.§-ban a vízerózió elleni célprogramokban a jogosultsági feltételek között az szerepel, hogy a terület legalább 5 %-os lejtőn fekszik, illetve erózió által veszélyeztetett. Mindkét feltételnek teljesülnie kell?

Válasz: Igen, egyik a másikból következik.

Kérdés: A 46.§ előírása, hogy szélerózió elleni célprogramban csak a mechanikus gyomirtás engedélyezett. Eszerint a vegyszeres gyomirtás egyáltalán nem lehetséges?

Válasz: Igen, egyáltalán nem lehetséges.

Állatalapú támogatások:

Kérdés: Magas genetikai értéket képviselő lovak célprogram esetén a gazdaságban lévő összes kancára vonatkozóan meg kell adni azok ló útleveél számát?

Válasz: Nem, csak azokra vonatkozóan, melyeket be kíván hozni a célprogramba. Ezt a fajtának megfelelő tenyésztőegyesület tünteti fel az igazoláson, amit Önnek kiállít. Tehát a tenyésztő egyesület az igazolásban feltünteti az Ön által tartott támogatásra jogosult állatok számát, továbbá azon lovak ló útleveél számát, melyet az összes jogosult állat közül a célprogramba be kíván hozni.

Kérdés: Magas genetikai értékű állatoknál, a hidegvérű lónál elismert fajtájú ménnel kell fedezetni?

Válasz: Nem kötelező a fedezetés, csak amennyiben a ló fedezetésre kerül csak elismert fajta ménnel lehet.

Kérdés: Állatállományom öt év távlatában nagy mértékben változhat a piaci viszonyoknak megfelelően. Ennek ellenére bevihetem a jelenlegi teljes állatállományomat a célprogramba?

Válasz: Igen, beviheti, de állattartási kötelezettsége a támogatási időszakra szól. Az állatállomány folyamatos biztosítása végett célszerűbb akkora állatállományt behozni a programba, melyet öt éven keresztül fenn tud tartani.

Kérdés: Mangalica törzstenyészet esetén a támogatási kérelemben megjelölt állatlétszámból eladhat-e a gazdálkodó, vagy az átlag állatlétszámot kell biztosítani?

Válasz: Az átlagléttszámot kell biztosítani.

Kérdés: A baromfi támogatásánál meghatározott minimális állatlétszám az átlagos állatlétszámot jelenti, vagy az összes állatlétszámot egy év alatt?

Válasz: Az átlagos állatlétszámot jelenti.

Kérdés: Kombinálható-e az őshonos állatok tartására vonatkozó célprogram az ökológiai állattartásra vonatkozó célprogrammal, ha egy helyen két állományt tart a gazdálkodó?

Válasz: Igen, de egy állatra csak egyfajta támogatás vehető igénybe.

16.3. Helyes Gazdálkodási Gyakorlathoz kapcsolódó kérdések

Kérdés: Amennyiben módosításra kerül a Helyes Gazdálkodási Gyakorlatot is tartalmazó 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet, úgy szükségszerű, ennek mielőbbi megismerése, mivel az szükséges az AKG és KAT célprogramok végrehajtásához.

Válasz: A 156/2004. (X. 27.) FVM és a 16/2005. (III. 8.) FVM rendeletek, amelyek a 4/2004-es rendeletet módosítják, megjelentek.

Kérdés: A Helyes Gazdálkodási Gyakorlat (HGGy) előírása, hogy a vetésváltásban ötévente egyszer pillangóst, vagy zöldtakarmányt kell termesztetni, beleértve a másodvetést is. Mit jelent ez a kitétel? Mekkora területen, mennyi ideig?

Válasz: A gazdaság teljes területének megfelelően kell az előírást alkalmazni az 5 év alatt, beleértve a másodvetésként vetett pillangóst is.

Kérdés: „A vetésforgóban a kalászosok és a kukorica együttes részaránya nem haladhatja meg a hetvenöt százalékot” Ezt a előírást adott gazdasági évben, vagy a támogatási időszak teljes egészét tekintve kell betartani?

Válasz: A támogatási időszak teljes egészét tekintve.

Kérdés: A vetésforgót parcellánként vagy a gazdaság teljes területén kell betartani.

Válasz: A gazdaság teljes területén kell betartani.

Kérdés: Minden parcellán kell-e az öt év alatt pillangóst, vagy zöldtakarmányt termesztetni?

Válasz: Nem feltétlenül, mivel a HGGy előírásait a teljes gazdaság területére vonatkozóan kell alkalmazni.

Kérdés: Másodvetés alkalmazásával teljesítettnek tekinthető-e ez a kitétel, ha azt zöldtrágyaként hasznosítom?

Válasz: Igen.

Kérdés: Fontos, hogy a zöldtakarmány növény takarmányként hasznosuljon vagy pedig beforgatható zöldtrágyának is?

Válasz: Nem kötelező, beforgatható zöldtrágyának is.

Kérdés: A kérelmezőnek ültetvény és szántója is van, de csak az ültetvényt kívánja bevinni célprogramba. Akkor is be kell tartania a HGGY-t a szántó 100 %-ára?

Válasz: Igen, a HGGY-t a gazdaság teljes területén be kell tartania.

Kérdés: A Helyes Gazdálkodási Gyakorlatot csak a célprogramba bevitt területen kell alkalmaznom?

Válasz: Nem, a 150/2004. FVM rendelet 7§ c) pontja illetve 8§ d) pontja értelmében a teljes támogatási időszak alatt, gazdaságának teljes területén köteles a gazdálkodó betartani a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” előírásait.

Kérdés: Mi a mélyművelés? Ha a szántás annak számít, akkor hány cm-től?

Válasz: A szokásos talajművelési mélységtől eltérő mélységben végzett lazítási, forgatási műveleteket értjük alatta, további részletek a tájékoztató útmutatóban kerülnek felsorolásra.

Kérdés: A gyepegzálkodási előírások között meghatározott 1,8, illetve 1,4 állategység/hektár értékek csak legeltetés esetében érvényesek, vagy a kérelmező gazdaságában lévő legelő állatok gyepre vetített állatsűrűségének felső korlátját is jelenti?

Válasz: A legeltetés konkrét tényére állapít meg felső korlátot a jogszabály.

Kérdés: Táblatorzskönyv vezetéséről át kell-e térni a gazdálkodási napló vezetésére?

Válasz: Igen, a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat előírásai alapján a gazdálkodási napló vezetése kötelező az agrár-környezetgazdálkodási és a Kedvezőtlen Adottságú Területek kompenzációs támogatásának igénybevételekor.

17. Az Agrár-környezetgazdálkodási Információs Rendszer (AIR)

Az AIR a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, közelebbről a minisztérium Agrár-környezetgazdálkodási Főosztálya által a 2004. novemberében létrehozott információs „csomópont” amellyel elsődlegesen a környezetbarát mezőgazdaság és földhasználat iránt érdeklődő, ilyen módszereket alkalmazó gazdálkodók és gazdálkodó szervezetek, illetve bővebben minden idelátogató számára szeretnénk hasznos információkat biztosítani a mezőgazdaság és a környezet kapcsolatrendszeréről, hazánk mezőgazdasági környezetének állapotáról vonatkozó jogszabályokról, támogatási, pályázási lehetőségekről, új módszerekről, összegyűjtött szakterületi anyagokról, képzési programokról, rendezvényekről, vitafórumokról, tanácsadási lehetőségekről, megkereshető elismert tanácsadói körrel, hasznos gyakorlati praktikákról, gazdálkodási fortélyokról; egyszóval mindenről ami segíti az eligazodást a XXI. század mezőgazdaságának új utakat kereső világában, segítve a boldogulást anyagi és szellemi értelemben egyaránt.

Az AIR elsődleges feladata az EU által előírt, szükséges monitoring tevékenység elvégzése. Ezen felül tudományos háttér, technológia fejlesztések és információ biztosításával ki kell töltenie azt az űrt, mely az FVM szabályozási kötelezettsége és az MVH jogcím végrehajtási tevékenysége között van, hogy ezzel hozzájáruljon az NVT céljainak és támogatási rendszerének minél jobb, lebonyolításához.

Az AIR tevékenysége érinti az alábbi területeket:

- kötelező adatszolgáltatás az EU felé,
- gazdálkodók segítése különböző módszerekkel a programok végrehajtásában,
- az FVM és kapcsolódó államigazgatási szervek döntéseinek szakmai segítése,
- nemzeti stratégia (NFT, NVT) és agrárpolitika alakításának támogatása,
- kutatási, szakmai tudásbázis hasznosítása az oktatásban.

Az AIR specifikus feladatai:

- agrár-környezetgazdálkodási módszertani fejlesztések és döntés-előkészítő elemzések végzése, nemzetközi szakirodalom elemzése, szakanyagok kidolgozása,
- speciális, interdiszciplináris tudásbázis kialakítása és folyamatos bővítésének koordinálása,
- információközlés és szaktanácsadás (AIR honlap, www.air.gov.hu) a gazdálkodóknak és a jogcím végrehajtás intézményi résztvevőinek,
- az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések monitoring rendszerének kialakítása, üzemszerű tesztelése, a monitoring feladatok koordinálása,
- az AIR térinformatikai és adatbázis rendszer üzemeltetése, adatelemzés, adatszolgáltatás,
- az AIR pontok és a NTSZ térinformatikai laborjainak feladatának koordinációja, betanítása, minőségellenőrzése.
- szakmai tudásbázis építés, elemzés,
- térinformatikai és távérzékeléses adatgyűjtés és adatelemzés
- szakértők képzése, hálózata tevékenysége,

- kiadványok, publikációk megjelentetése,
- internetes tájékoztatás, adatátvitel kiépítése,
- rendezvények, szakmai megbeszélések szervezése,
- kapcsolattartás az EU vezető szakmai intézeteivel, a bizottság Kutatóközpontjával

18. Szakmai szervezetek

Azon szakmai szervezetek elérhetőségeit, amelyek szerepet játszanak az AKG támogatással kapcsolatosan, (pl. igazolást adnak ki a kérelmező részére, vagy ellenőrző szerepük van) a *11. számú mellékletben* ismertetjük.

19. Kapcsolódó jogszabályok

- A Tanács 1999. május 17-i 1257/1999 EK rendelete az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapról (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokról, valamint egyes rendeletek módosításáról illetve hatályon kívül helyezéséről,
- a Bizottság 2004. április 29-i 817/2004 EK rendelete az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapról (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1257/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról,
- a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló a 2003. évi LXXIII. Törvény,
- az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) kormányrendelet,
- a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társ-finanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételenek általános szabályairól szóló 131/2004. (IX. 11.) FVM rendelet,
- a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés valamint az Európai mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételenek részletes szabályairól szóló 150/2004. (X. 12.) FVM rendelet,
- 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének meghatározásáról,
- az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egyes támogatások tekintetében a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal egyes végrehajtási intézkedéseiről és tájékoztatási feladatairól szóló 44/2004. (IV. 9.) FVM rendelet.

20. Kapcsolódó irodalom

A jogcímre vonatkozó további információkat tartalmaz a

- Nemzeti Vidékfejlesztési Terv 4.1. pontja, az
- Agrártámogatási ABC (MVH kiadvány),
- Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás igényléséről, mely a 66/2004. (X. 15.) MVH Közlemény,
- valamint a www.air.gov.hu, a www.mvh.gov.hu, a www.fvm.hu, és a www.europa.eu.int internetes oldalak.

21. Mellékletek

1. **számú melléklet:** 150/2004. (X. 12.) FVM rendelet
2. **számú melléklet:** 11/2005. (II. 28.) FVM rendelet
3. **számú melléklet:** 34/2005. (IV. 15.) FVM rendelet
4. **számú melléklet:** 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet
5. **számú melléklet:** 156/2004. (X. 27.) FVM rendelet
6. **számú melléklet:** 16/2005. (III. 8.) FVM rendelet
7. **számú melléklet:** Gazdálkodási Napló
8. **számú melléklet:** Gazdálkodási Napló kitöltési útmutatója
9. **számú melléklet:** Akkreditált talajlaborok listája
10. **számú melléklet:** AKG támogatási kérelem kitöltési útmutató
11. **számú melléklet:** Szakmai szervezetek listája